

Jaarplan ZonMw 2021

Inhoud

Jaarplan ZonMw 2021	2
Doelmatigheidsonderzoek	7
Fundamenteel Onderzoek	12
Geestelijke gezondheid	16
Gehandicapten en Chronisch zieken	21
Geneesmiddelen	25
Gezondheidsbescherming	32
Jeugd	37
Kwaliteit van Zorg	41
Life Sciences & Health	45
Ouderen	48
Palliatieve zorg	52
Preventie	56
Sport en bewegen	62
Translationeel Onderzoek	66
COVID-19	71
Ethiek en Gezondheid	73
Programma Evaluatie Regelgeving	76
Gender en Gezondheid	76
Topspecialistische Zorg en Onderzoek	76
Zingeving en Geestelijke verzorging	77
Dwarse onderwerp Participatie	79
Dwarse onderwerp Onderwijs	80
Dwarse onderwerp Cofinanciering	81
Dwarse onderwerp Positieve Gezondheid	82
Dwarse onderwerp Open Science	83
Algemeen beleid	85
Bedrijfsvoering	91

Jaarplan ZonMw 2021

ZonMw maakt in 2021 het verschil onder andere door met kennis bij te dragen aan de missies van het ministerie van VWS. In dit jaarplan leest u al onze plannen.

Intro

De complexe maatschappelijke uitdagingen voor een goede gezondheid en zorg vragen om ontwikkeling en toepassing van kennis. ZonMw maakt zich sterk voor een goed functionerend kennissysteem. ZonMw programmeert en financiert gezondheidsonderzoek en zorginnovatie, stimuleert het gebruik van de ontwikkelde kennis én signaleert en agendeert relevante ontwikkelingen. Samen met beleid, onderzoek, onderwijs en praktijk gaan we de uitdagingen aan. Zo maken we het verschil.

De meerjarige ambitie voor ZonMw staat beschreven in het beleidsplan 'Het verschil maken: met kennis werken aan een goede gezondheid voor iedereen'. Dit beleidsplan, samen met de kaders van de hoofdpdrachtgevers, het ministerie van VWS en NWO, is leidend voor de prioritering van werkzaamheden in 2021. In dit jaarplan vindt u de speerpunten voor ZonMw, de invulling van de kaders van onze belangrijkste opdrachtgevers, de inhoudelijke prioriteiten per thema, de prioriteiten voor algemeen beleid en bedrijfsvoering.

Speerpunten

Verder brengen van Covid-19 resultaten

De internationale uitbraak van Covid-19 heeft ook op ZonMw veel impact gehad. Op de organisatie zelf doordat het merendeel van de medewerkers primair vanuit eigen huis de werkzaamheden heeft verricht, maar ook door het ontwikkelen en uitzetten van een veelvoud aan activiteiten om een bijdrage te leveren aan het bestrijden van de pandemie. Van het financieren van creatieve oplossingen en het instellen van een bedrijvenloket tot het uitzetten van een grootschalig meerjarig onderzoeksprogramma in samenwerking met NWO. In 2021 ligt de nadruk op het verder brengen van de resultaten die beschikbaar komen uit dit programma in de praktijk. Ook wordt gewerkt aan een interdepartementale kennis- en beleidsagenda over de langetermijngevolgen van de pandemie op de samenleving. Dit doet ZonMw in opdracht van zeven ministeries.

Kennisontwikkeling en –toepassing

ZonMw levert een belangrijke bijdrage aan grote maatschappelijke (gezondheids)vraagstukken door kennisontwikkeling en –toepassing op lokaal, nationaal en internationaal niveau. Hierbij legt ZonMw de nadruk op onderwerpen waar de meeste gezondheidswinst is te behalen zoals het terugdringen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen. ZonMw zal in 2021 werken aan het bundelen en inzichtelijk maken wat er aan kennisontwikkeling beschikbaar is en loopt op een aantal grote maatschappelijke thema's.

Stroomlijnen van procedures

De toegankelijkheid en hanteerbaarheid van de procedures van ZonMw worden per programma geëvalueerd en in 2021 wordt een ZonMw-brede evaluatie opgezet. Hierin wordt ook de ervaring meegenomen die is opgedaan met de versnelde Covid-19 rondes. Over de uitkomsten van deze evaluatie gaan we in gesprek met onze stakeholders.

Anders Erkennen & waarderen

ZonMw wil onderzoekers anders erkennen en waarderen. Bij de beoordeling van kandidaten en voorstellen moet meer aandacht zijn voor diverse carrièrepaden, team science, leiderschapskwaliteiten en activiteiten op het terrein van maatschappelijke impact en Open Science. Door de invoering van een narratief cv in de ZonMw programma's wordt hier invulling aan gegeven. Daarnaast zet ZonMw zich in om groepen die een belangrijke rol spelen in het beoordelingsproces, commissieleden en referenten, goed te informeren en open te staan voor verbeteringen, zodat deze nieuwe manier van erkennen en waarderen gezamenlijk wordt ingevuld.

Kaders VWS

ZonMw levert een belangrijke bijdrage aan de beleidsspeerpunten van het ministerie van VWS. Voor 2021 ligt hierbij de nadruk op regionalisering, het missiegedreven innovatiebeleid en de

kennisplatforms. Deze speerpunten sluiten goed aan bij de ambities die beschreven zijn in het ZonMw-beleidsplan.

Regionalisering

ZonMw opereert in het brede werkveld van de gezondheidszorg. Binnen die breedte is er sprake van landelijk, centraal georganiseerde aanspraak op zorg en beleidskaders, zoals de zorg die behoort tot het basispakket Zorgverzekeringswet (Zvw) of Wet langdurige zorg (Wlz). Daarnaast is binnen het sociaal domein sprake van gedecentraliseerde zorg, hulp en ondersteuning met een grotere rol voor lokale overheden.

De kennisontwikkeling in het medische zorgveld is primair landelijk georganiseerd, waarbij internationale en regionale samenwerking essentieel zijn. Programmeren doen we daarom op lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau, samen met de daarbij behorende partners. Uitdagingen op het gebied van gezondheidszorg en preventie vragen immers om een gezamenlijke inspanning van direct betrokkenen in de regio, zodat de ontwikkelde kennis bruikbaar is in de praktijk en daar ook wordt toegepast.

Ontwikkelingen in de omgeving

Recente ontwikkeling is dat de UMC's een impuls geven aan onderzoek naar urgente en regio-gebonden vraagstukken op het gebied van preventie en gezond leven en zorg* ([Onderzoek & Innovatie met en voor de gezonde regio](#)). ZonMw volgt deze ontwikkelingen nauwlettend. Zo zorgen we voor goede aansluiting van de programmering zowel regionaal, landelijk als internationaal.

Rol ZonMw

Als regionale uitvoeringspartners tijdig en goed aanhaken in onderzoek, faciliteert dit de bruikbaarheid en toepassing in de praktijk. Samenwerking is een van de belangrijkste factoren om impact te bereiken. Met subsidiemogelijkheden en kennis ondersteunen we lokale en regionale partijen, kennisinfrastructuren (academische werkplaatsen) en regionale consortia. Met een actieve rol van zorgprofessionals om duurzame borging in de eigen zorgpraktijk te bevorderen. We zorgen voor verbindingen die het mogelijk maken op regionaal en landelijk niveau van elkaar te leren. Zo stimuleren we onder meer de doorgeleiding van regionale opbrengsten naar landelijk gebruik.

Plannen 2021

Dat doen we op verschillende gebieden. Vanuit verschillende programma's dragen we bij aan de beweging Juiste Zorg op de Juiste Plek (JZOJP). We dragen bij aan het verbeteren van de organisatie van welzijn, ondersteuning en zorg. Door ZonMw gefaciliteerde regionale werkplaatsen en consortia werken aan kennisvragen en de toepassing van resultaten in de praktijk, onder andere op het gebied van palliatieve zorg, jeugd, preventie, ouderen en gehandicapten en chronisch zieken. Vanuit diverse programma's stimuleren we ook in 2021 het gebruik van actiegericht onderzoek om in de eigen zorgpraktijk - op basis van voortschrijdend inzicht - te leren en te verbeteren. Met de ontwikkeling van living labs Sport en bewegen wordt de samenwerking tussen gemeenten en hogescholen ondersteund. En we ondersteunen de van oudsher decentrale aanpak in preventiebeleid ([Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020 t/m 2024](#)), onder meer via de subsidieronde [Gemeenten Samen Gezond](#).

Daarnaast is de regionale aansluiting van onze activiteiten binnen het sociaal domein van groot belang. Het sociaal domein is steeds prominenter in onze programmering verankerd. In 2021 hebben we extra aandacht voor het sociaal domein. We maken onze opbrengsten uit een breed scala van programma's voor het sociaal domein inzichtelijk en bundelen inzichten en interessante aanpakken op een hanteerbare manier voor gemeenten en professionals. Tevens wijzen we de weg naar nieuwe subsidiemogelijkheden.

Het missiegedreven (innovatie)beleid van VWS

ZonMw wil een bijdrage leveren aan een inclusieve samenleving. Dat betekent dat iedereen, ongeacht beperking of ziekte, volwaardig kan deelnemen. Dit sluit goed aan bij de missies van VWS met als centraal doel dat alle Nederlanders in 2040 ten minste vijf jaar langer leven in goede gezondheid en dat de gezondheidsverschillen tussen de laagste en hoogste sociaaleconomische groepen met 30% zijn afgenomen. Voor de realisering van deze missie heeft VWS vier concrete doelen geformuleerd:

- I. In 2040 is de ziektelast als gevolg van een ongezonde leefstijl en ongezonde leefomgeving met 30% afgenomen.
- II. In 2030 wordt zorg 50% meer (of vaker) in de eigen leefomgeving (in plaats van in zorginstellingen) georganiseerd, samen met het netwerk rond mensen.
- III. In 2030 is van de mensen met een chronische ziekte of levenslange beperking het deel dat naar wens en vermogen kan meedoen in de samenleving met 25% toegenomen.
- IV. In 2030 is de kwaliteit van leven van mensen met dementie met 25% toegenomen.

Om invulling te kunnen geven aan de missies van VWS onderneemt ZonMw in 2021 een aantal activiteiten.

Lopende programma's

Per lopend programma inventariseren we de relevante activiteiten die een bijdrage leveren aan het realiseren van bovenstaande doelen. Waar noodzakelijk en mogelijk passen we bestaande activiteiten aan om beter aan te sluiten bij nieuwe ontwikkelingen. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is om een concrete vertaalslag te maken van deze activiteiten naar beleid, onderzoek, onderwijs en praktijk zodat er concrete vervolgstappen kunnen worden gezet in de implementatie van de resultaten. Hierbij zullen we extra aandacht besteden aan de participatie van eindgebruikers zoals zorgprofessionals, ervaringsdeskundigen maar bijvoorbeeld ook bedrijven.

Nieuwe opdrachten

Door de inventarisatie van relevante activiteiten uit de lopende programma's wordt tevens inzichtelijk waar nog kennis ontbreekt. Om hier beter grip op te krijgen zullen - waar relevant - kennissyntheses en stakeholderanalyses worden uitgezet, zoveel mogelijk in samenspraak met potentiële opdrachtgevers. Concrete kennisagenda's die hieruit voortvloeien kunnen een plek krijgen in vervolggroenmering van ZonMw, maar ook in programmering via de NWA en KIC-instrumenten in samenwerking met NWO. Ook samenwerking met de gezondheidsfondsen behoort tot de mogelijkheden.

Een concreet voorbeeld is de inzet van ZonMw op het thema gezonde leefomgeving. Bestaande activiteiten op het gebied van microplastics & health, klimaat en de gebouwde leefomgeving worden bij elkaar gebracht en gebundeld. Hierbij zal ook gekeken worden naar potentieel relevante activiteiten voor bijvoorbeeld ouderen, chronisch zieken en andere kwetsbare groepen. Er zal in overleg een kennissynthese en stakeholderanalyse worden uitgezet om de belangrijkste urgente kennisvragen te articuleren en de relevante stakeholders te identificeren. ZonMw streeft hierbij naar een gebundeld programma 'gezonde leefomgeving', dat een bijdrage zal leveren aan de realisatie van doel I.

Een ander voorbeeld is uit het veld van sport en bewegen, waarin de ambities van het sportakkoord en het preventieakkoord zullen worden uitgewerkt in missies, vergezichten hoe we maatschappelijke uitdagingen in de sport willen oplossen. Meer dan voorheen stellen we (eind-)gebruikers centraal in ontwerp, keuzes en oplossingen die kennis en innovatie voor die uitdagingen moeten gaan bieden.

Kennisplatforms

ZonMw blijft betrokken bij de VWS-kennisplatforms door middel van detachering van medewerkers aan de platforms in de functie van platformsecretarissen. Om de kennisagenda's te laten aansluiten bij de onderzoeks- en programmeringsactiviteiten, kijken we bij JZOJP hoe de relevante aanbevelingen uit de kennisagenda verwerkt kunnen worden in de programma's Doelmatigheidsonderzoek, GGZ en Langdurige Zorg en Ondersteuning. Datzelfde geldt voor de kennisagenda Preventie, waarvan de relevante aanbevelingen in de verschillende preventieprogramma's worden uitgewerkt. In 2021 zal ZonMw in opdracht van de Chief Science Officers (CSO's) van 7 departementen een kennisplatform Online Samenleving realiseren. Ook staat ZonMw ervoor open om samen met VWS in 2021 andere kennisplatforms, zoals een platform in het kader van het Nederlands Implementatie Collectief (NIC), op te richten.

Kaders NWO

ZonMw voert meerdere NWO programma's in het medische/ zorgdomein uit zoals de open competitie, talentlijn, NWA en KIC. Hierbij is veel aandacht voor het anders erkennen en waarderen van wetenschap(pers) en de doorvertaling van plan S om onderzoek beter en sneller toegankelijk te maken. Voor 2021 is een aantal specifieke speerpunten beschreven, in lijn met de door NWO aangegeven aandachtspunten voor 2021.

Extra aandacht voor multi-/interdisciplinair onderzoek – ook buiten NWA en KIC

De Covid-19 pandemie heeft duidelijk gemaakt dat complexe vraagstukken alleen in multi- of interdisciplinair verband aangepakt kunnen worden. Verschillende pijlers binnen het recente Covid-19 programma, dat door ZonMw en NWO samen is uitgevoerd, laten de brede benadering van Covid-onderzoek zien. Binnen het Covid-19 programma wordt een keur aan vraagstukken gefinancierd, variërend van medisch of zorggerelateerd, via technisch tot breed maatschappelijk gericht.

In 2021 vraagt ZonMw in een groot deel van de ZonMw-programma's expliciet om multidisciplinaire samenwerking. Zo is bij het programma Klinische Fellows (gefinancierd met NWO- en VWS-middelen) altijd de samenwerking van een academische met een niet-academische partner vereist, binnen de ZonMw Open Competitie is multidisciplinariteit vereist bij een heterogeen samengesteld team (zoals ook gevraagd in team science, zie ook hieronder Erkennen en Waarderen).

Daarnaast wordt niet alleen bij de consortia voor NWA en KIC, zoals het Diabetes Partnership (cluster LSH), maar ook bij andere ZonMw programma's de nadruk gelegd op het feit dat consortia en projectgroepen uit diverse partners bestaan. Bij de door VWS gefinancierde programma's komt multidisciplinaire samenwerking bijna als vanzelfsprekend terug. Voorbeelden zijn in 2021 de onderzoeksagenda Huisartsgeneeskunde (cluster Kwaliteit van Zorg) of de Kennisinfrastructuur Academische Werkplaatsen Ouderenzorg (KAWO, cluster Ouderen), waarin bij elk medisch-inhoudelijk thema de noodzaak van multidisciplinaire samenwerking wordt geadresseerd en wetenschappelijk onderzoek expliciet uitgevoerd wordt met de zorgpraktijk en het onderwijs.

Betere afstemming en samenwerking tussen de domeinen voor wat betreft open competitie

Voor wat betreft de invulling en uitvoering van de verschillende modules van de Open Competitie stemt ZonMw nauw af met de NWO-domeinen, het bureau Raad van Bestuur en JZ (Juridische Zaken NWO). Hierbij worden de NWO-subsidievoorwaarden en procestappen nauwgezet gevolgd. Ook wordt in de ZonMw Open Competitie de nadruk gelegd, onder andere door afstemming met de NWO-brede DORA-werkgroep (San Francisco Declaration on Research Assessment, DORA), op de invoering van een narratief CV, ruimte voor vernieuwing van bestaande onderzoeklijnen en het versterken van *team science* (zie ook hieronder Erkennen en Waarderen).

Tegelijkertijd reikt de afstemming en samenwerking tussen ZonMw en de NWO-domeinen verder dan de Open Competitie. Zo is voor de NWA een breed monitoringproces opgezet, waarin ZonMw in 2021 actief participeert en nauw samenwerkt met het NWA-team en de domeinvertegenwoordigers. Ook in de uitvoering van hoofdlijn MISSIE van de KIC 2020-2023 participeert ZonMw in de nieuwe geharmoniseerde aanpak, onder andere via de programma's Leefstijl en Leefomgeving en Leven met Dementie.

Modernisering van het Talentprogramma

In 2021 zet ZonMw zich, onder andere via participatie in het NWO-brede Talentberaad en de DORA-werkgroep, in voor de doorontwikkeling van het vernieuwde NWO Talentprogramma (Rubicon, Veni, Vidi, Vici). In 2021 gaan we verder met de ingezette veranderingen voor een narratief CV met aandacht voor diverse carrièrepaden. Hierbij maakt ZonMw expliciet de link met Erkennen en Waarderen (zie hieronder).

Tegelijkertijd vraagt ZonMw aandacht voor een breed perspectief op talent. Er is binnen ZonMw een breed palet aan voorbeelden voor talentontwikkeling ook buiten het NWO Talentprogramma. Een mooi voorbeeld hiervan is de talentontwikkeling van gepromoveerde verpleegkundigen binnen het cluster Kwaliteit van Zorg.

Anders Erkennen & Waarderen van onderzoekers

Een speciaal aandachtspunt in 2021 is de ZonMw-brede implementatie van het VSNU position paper 'Ruimte voor ieders talent', met daarin speciale aandacht voor het anders Erkennen en Waarderen van onderzoekers. Dit proces is in 2020 afgetrapt met een ZonMw-brede discussie met ZonMw-bestuursleden, MT en vertegenwoordigers uit alle clusters.

In algemene zin betekent dit dat in alle subsidieprogramma's aandacht is voor diverse carrièrepaden, team science, leiderschapskwaliteiten en activiteiten op het terrein van maatschappelijke impact en Open Science bij de beoordeling van kandidaten en voorstellen. Concrete activiteiten voor 2021 zijn hierin het werken met een narratief CV binnen de programma's Rubicon, Vidi, Off Road en Klinische

Fellows (waar dit in de Veni, Vidi en Open Competitie al is ingevoerd), maar ook binnen andere ZonMw-programma's waar CV's van aanvragers worden beoordeeld. Verder is de ontwikkeling van vragenlijsten, instructie- en trainingsmodules voor commissieleden en referenten gepland. In het najaar van 2020 is hiermee een aftrap gemaakt met verschillende bijeenkomsten van het ZonMw-bestuur met voorzitters/vice-voorzitters van ZonMw-commissies. Het doel is hierbij om samen met het wetenschapsveld te werken aan een andere, betere, meer diverse en maatschappelijk betekenisvolle wetenschap.

Zoals in het recent gepresenteerde ZonMw-beleidsplan 'Het verschil maken: Met kennis werken aan een goede gezondheid voor iedereen' is aangekondigd werkt ZonMw aan de invoering van het ZonMw-brede toetsingskader Verantwoord Programmeren, waarin ook parameters uit het anders Erkennen en Waarderen van onderzoekers terugkomen. Dit geldt ook voor het ZonMw-kennisbenuttingsbeleid, waarvoor goede afstemming en samenwerking bestaat met het kennisbenuttingsteam van NWO.

Stakeholders

Voor het realiseren van de plannen uit dit jaarplan is samenwerking met onze stakeholders essentieel. Ten eerste met onze hoofdpdrachtgevers het ministerie van VWS en NWO, en ten tweede ook met veel andere partijen zoals de ministeries van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Justitie en Veiligheid (JenV), Landbouw, Natuur en Visserij (LNV) en Economische Zaken en Klimaat (EZK) en gezondheidsfondsen en zorgverzekeraars die financieel bijdragen aan onze programmering. Ook leggen we verbindingen met onze zusterorganisaties in Europa en daarbuiten om krachten te bundelen. Naast de (mede)financiers werken we met vele partijen uit beleid, onderzoek, onderwijs en praktijk samen om onze programmering vorm te geven en uit te voeren.

Doelmatigheidsonderzoek

Doelmatigheidsonderzoek stelt de vraag welke diagnostiek of behandeling (het meest) effectief is en tegen welke kosten.

Binnen de programma's [DoelmatigheidsOnderzoek \(DO\)](#) en [Goed Gebruik Hulpmiddelenzorg thuis \(GGH\)](#) stimuleren we de ontwikkeling en verspreiding van maatschappelijk relevante en kwalitatief hoogstaande wetenschappelijke kennis over de doelmatigheid van innovatieve en bestaande (niet-farmacologische) zorginterventies en van hulpmiddelenzorg in de thuissituatie.

Doelen

1. Kaders van VWS

Het cluster DoelmatigheidsOnderzoek verkent voor de kennisagenda *Juiste Zorg Op de Juiste Plek* (JZOJP) of de nadere uitwerking van een van de aanbevelingen rakend aan het onderwerp 'doelmatige organisatie van zorg' via samenwerking met het Kennisplatform *Juiste Zorg Op de Juiste Plek* (JZOJP) belegd kan worden bij het cluster. Daarnaast stimuleren we implementatie van netwerkzorg-initiatieven die voortkomen uit DO- of GGH-onderzoeken en versterken we de onderzoeks- en implementatie infrastructuur op lokaal en regionaal niveau. Uiteindelijk draagt het cluster met kennis over gepast gebruik van zorg bij aan de verbetering van toegang tot en betaalbaarheid van zorg.

2. De thema's van het Beleidsplan

Thema 1: Kennisdelen en verbinden

We signaleren en agenderen actuele maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen op het terrein van kwaliteit en betaalbaarheid van zorg en zetten in op ontwikkeling en toepassing van maatschappelijk relevante doelmatigheidskennis. We focussen op onderwerpen waar de meeste doelmatigheidswinst te behalen is. We maken in de programmering gebruik van kennisagenda's van beleids- en veldpartijen en zetten in op samenwerking tussen relevante stakeholders in alle programmeerfasen. GGH zet de hulpmiddelengebruiker centraal door de vraag naar kennis en verbetering van zorg voort te laten komen uit de gebruikers.

Thema 2: Maatschappelijke uitdagingen vragen om andere wetenschap

DO en GGH staan voor ontwikkeling van kwalitatief hoogstaande kennis en snelle uitvoer van studies. Nieuw is financiering van voorbereidende activiteiten voor doelmatigheidsonderzoek. We stellen een [passend onderzoeksdesign](#) voorop en zetten in op verbeterde uitvoerbaarheid van studies. Met ZE&GG (Zorgevaluatie & Gepast Gebruik) en de partijen van het Hoofdlijnenakkoord Medisch Specialistisch Zorg (HLA-MSZ) werken we aan het verbeteren van zorgevaluatie in de praktijk. Hiernaast werken we aan een nieuw programma HTA-methodologie, dat inzichtelijk gaat maken welke methoden en uitkomstmaten nodig zijn voor het verzamelen van passende bewijslast.

Thema 3: Verzilveren van kennis

Doel van DO en GGH is ontwikkelde kennis toegankelijk en bruikbaar maken en implementatie stimuleren, zowel op project- als programmaniveau.

Thema 4: Samenwerking binnen de kenniscyclus

We werken samen met andere ZonMw-programma's, nationaal met het programma ZE&GG en internationaal met het Belgische [KCE](#).

3. Kaders van NWO

Extra aandacht voor multi-/interdisciplinair onderzoek – ook buiten NWA en KIC

Aandacht voor de samenstelling van de projectgroep zodat alle relevante expertise reeds betrokken is voor aanvang van de studie. Binnen DO en GGH werken we interdisciplinair over de grenzen van disciplines en domeinen heen waar relevant.

Modernisering van het Talentprogramma

Door meer waardering voor activiteiten zoals samenwerking, diversiteit, onderwijs en impact wil ZonMw het werk van aanvragers van subsidies breder gaan erkennen en waarderen. DO besteedt aandacht aan diversiteit zoals gender, etnische groepen, leeftijdsgroepen en patiënten met of zonder comorbiditeit. Het kan gaan om biologische, psychosociale en/of culturele verschillen. De nieuwe manier van talent erkennen en waarderen wordt reeds toegepast in de Subsidieoproep: Klinische Fellows 2019,

waaraan DO middelen bijdraagt. Een nadere focus op samenwerking tussen partijen (team science) is een belangrijk aandachtspunt in het programma BeNeFIT waarin DO samen met het programma Goed Gebruik Geneesmiddelen en het Belgische Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg (KCE) een oproep doet voor voorstellen afkomstig van samenwerkende Nederlandse en Belgische zorginstellingen.

Activiteiten en resultaten

1. Kaders van VWS

Samen met VWS bekijken we hoe de uitwerking van de aanbevelingen van de Kennisagenda JZOJP over onderzoek naar het doelmatig organiseren van zorg kan worden belegd bij het cluster DO. We versterken de implementatie-infrastructuur waarbij we implementatiefellows opleiden die regionaal actief zijn, in samenwerking met de NFU in haar streven om Universitair Medische Centra (UMC's) meer als regionale academische motor te laten fungeren. We verkennen hoe we initiatieven als [Chronisch Zorgnet](#), voortkomend uit ClaudicatioNet kunnen doorgeleiden naar een verspreidings- en implementatie Impuls (VIMP) vanuit het programma Paramedie. We dragen bij aan verbetering van toegang tot en betaalbaarheid van zorg door kennisontwikkeling over gepast gebruik van zorg. Tevens zal GGH (beperkt) uitbreiden van hulpmiddelenzorg in de *Zorgverzekeringswet (Zvw)* naar de *Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO)* en *Wet langdurige zorg (WLz)*.

2. De thema's van het Beleidsplan

Het cluster DO beoogt kwalitatief hoogwaardige en relevante doelmatigheidskennis op te leveren met aanzienlijke impact op gezondheid en zorg van burgers. Door studies met commitment van stakeholders sneller en efficiënter te laten verlopen pogen we de ontwikkelde kennis beter en eerder toegankelijk en bruikbaar te maken voor de praktijk.

Thema 1: Kennisdelen en verbinden

DO loopt voorop in het kennisdelen en verbinden. Inzet is commitment van partijen aan de voorkant van het programmeerproces om aan de achterkant resultaten te genereren die bruikbaar zijn voor de praktijk. We continueren de goede samenwerking met onder andere het Zorginstituut Nederland (ZIN) en de Patiëntenfederatie Nederland (PFN). Samen met de PFN optimaliseren we de rol van patiënten bij subsidieaanvragen, de uitvoering van onderzoek en implementatie van kennis in de zorgpraktijk. Bij GGH doen we dit specifiek om de positie van hulpmiddelengebruikers te versterken. De samenwerking met de *HLA-MSZ-partijen* in het programma ZE&GG wordt verder vormgegeven. We stemmen relevantiecriteria rond medisch specialistische zorg in de open DO-ronde af met ZE&GG. Gerichte rondes bieden beleidspartijen de mogelijkheid om beleidsurgente doelmatigheidsvragen te agenderen.

Thema 2: Maatschappelijke uitdagingen vragen om andere wetenschap

We vernieuwen en verbeteren onze werkwijze continu volgens de uitgangspunten van het ZonMw-Toetsingskader Verantwoord Programmeren. Naast reguliere open rondes experimenteren we met nieuwe subsidieinstrumenten om de relevantie, kwaliteit en uitvoering van doelmatigheidsstudies te verbeteren. Dit krijgt vorm in de financiering van voorbereidende studies (bijvoorbeeld pilotstudies en systematische reviews) en [stimuleringsubsidies](#) voor bijvoorbeeld opstart van samenwerkingsverbanden. GGH versterkt de [onderzoeksinfrastructuur](#) door het opzetten van drie regionale academische werkplaatsen met fellowships. Bij de ontwikkeling van het nieuwe HTA-methodologieprogramma werken we in nauwe samenwerking met ZIN aan ruimte voor (door)ontwikkeling, verbetering en toepassing van methodologie in de subsidieuitvoering.

Thema 3: Verzilveren van kennis

In de afgelopen periode zijn doelmatigheidsstudies [gekoppeld](#) aan de richtlijndatabase van de *Federatie Medisch Specialististen (FMS)* en is [opname in richtlijnen](#) inzichtelijk gemaakt. Samenwerking met wetenschappelijke verenigingen (VV-en) en richtlijncommissies intensiveren we ten behoeve van modulair onderhoud van professionele richtlijnen. Met de NHG werken we aan de koppeling met kwaliteitsstandaarden. Met ZE&GG bouwen we aan versterking van een landelijke implementatie-infrastructuur en ontwikkelen we een (ZonMw-breed) opleidingstraject voor implementatiefellows die zullen optreden als bruggenbouwers tussen onderzoek en praktijk. Daarnaast ondersteunen we ZE&GG om resultaten uit DO projecten versneld door veldpartijen te laten implementeren.

Thema 4: Samenwerking binnen de kenniscyclus

We werken samen met onze opdrachtgevers en stemmen af met andere ZonMw-programma's en stakeholders. We bevorderen structurele samenwerking tussen disciplines, sectoren over de kennisketen heen en faciliteren dit met de financiering van stimuleringsubsidies en voorbereidende studies. We stimuleren het doelmatigheidsdenken in de kennisketen door de financiering van klinische fellows die onderzoek met een doelmatigheidsaspect uitvoeren. De [tweede internationale ronde BeNeFIT met KCE](#) biedt vergroting van slagkracht van middelen en doorontwikkeling van onze werkwijze.

Stakeholders – met wie ga je dit bereiken?

VWS: VWS is niet alleen hoofdopdrachtgever van het cluster, maar de directies Zorgverzekeringen, Geneesmiddelen en Medische Technologie en Curatieve Zorg zijn tevens belangrijke stakeholders. Het cluster heeft als doel kennisontwikkeling beter te laten aansluiten op het beleid van VWS, waarbij innovatie, kwaliteit en betaalbaarheid van zorg centraal staan. Dit vraagt om goede afstemming met ontwikkelingen op het gebied van ZE&GG, nationale agenda MedTech 2020-2024, kennisagenda JZOJP, Health Innovation Netherlands (HI-NL), passende methodologie en wetgeving rond medische hulpmiddelen. Inzet van het cluster is om via kennisontwikkeling bij te dragen aan verbetering van de kwaliteitscyclus en te komen tot doelmatige zorg voor patiënten op de juiste plek.

Programma Zorgevaluatie en Gepast Gebruik (ZE&GG): De HLA-MSZ-partijen hebben het programma ZE&GG opgezet onder regie van het Zorginstituut in 2018, gefinancierd door VWS. Doel is gepast gebruik van zorg te verbeteren door alle HLA-MSZ-partijen te verbinden aan de Cirkel van Gepast Gebruik, een afgestemde cyclus van agenderen, evalueren, implementeren en monitoren van kennis over wat goede zorg is. Hierin vullen ZE&GG en DO elkaar aan doordat DO expertise heeft in programmeren van relevant [zorgevaluatieonderzoek](#) en ZE&GG van belang is voor vergroting van draagvlak en eigenaarschap bij veldpartijen voor zorgevaluatie. Gezamenlijk bevordert dit het oplossen van knelpunten bij uitvoering van studies en implementatie van resultaten.

Zorginstituut Nederland: Zorginstituut Nederland is samenwerkingspartner van het cluster DoelmatigheidsOnderzoek. Doel is genereren van relevante en kwalitatief hoogstaande kennis met passend bewijs (ZonMw; zoals [onderzoek naar kosteneffectiviteit van epilepsiehulphonden](#)) ten behoeve van pakketadvies en bevordering van gepast gebruik (Zorginstituut). Een voorbeeld is de samenwerking met het Zorginstituut in haar faciliterende en monitorende rol bij het [programma ZE&GG](#). Andere voorbeelden van samenwerking zijn de gezamenlijke uitvoering van de subsidieregeling 'veelbelovende zorg' en van de voorwaardelijke toelating eerstelijns paramedische herstellzorg bij COVID-19 patiënten. Het Zorginstituut is waarnemer in de Commissie DoelmatigheidsOnderzoek (CDO) en in de programmacommissies Evaluatie van Effecten en Kosten (EEK) en GGH.

Patiëntenfederatie Nederland: Patiëntenpanels van de Patiëntenfederatie Nederland adviseren de commissies van DO en GGH over de relevantie van onderzoeksvoorstellen vanuit het perspectief van de patiënt. Daarnaast is Patiëntenfederatie Nederland een van de acht HLA-partijen in ZE&GG, is zij betrokken bij de samenstelling van de kennisagenda's van verschillende wetenschappelijke verenigingen, en levert zij zo indirect ook een bijdrage aan de programmering. Het patiëntperspectief is tevens vertegenwoordigd in de commissies van DO en GGH.

Federatie Medisch Specialisten (FMS) en bijhorende Wetenschappelijke Verenigingen (WV-en): De FMS met het daaraan gerelateerde Kennisinstituut zijn de belangrijkste gesprekspartners namens de medisch specialisten. De FMS is een van de HLA-partijen in ZE&GG. Samenwerking vindt onder andere plaats via koppeling van resultaten met de [richtlijnen database](#).

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN): Op het gebied van de hulpmiddelenzorg spelen verpleegkundigen, verzorgenden en verpleegkundig specialisten een belangrijke rol. De activiteiten van V&VN zijn er op gericht om deze professionals in staat te stellen hun beroep op het hoogste kwaliteitsniveau en met passie professioneel uit te oefenen. De transitie van zorg, waarbij het doel is zorg laagdrempelig en dichterbij de patiënt te organiseren geeft verpleegkundig(specialist)en en verzorgenden een belangrijke verbindende rol. Inzet is een intensivering van samenwerking vanuit het programma Goed Gebruik Hulpmiddelenzorg. Ook vindt samenwerking plaats met V&VN als een van de HLA-partijen in ZE&GG.

Onderzoekers, (huis)artsen en paramedici: Samenwerking/afstemming met en tussen onderzoekers, (huis)artsen en paramedici is cruciaal voor identificatie van praktijkrelevante kennisvelden en het opzetten van passend en haalbaar onderzoek met goede generaliseerbaarheid naar de zorgpraktijk. Op deze manier levert onderzoek bij afronding betrouwbare resultaten, die toepasbaar zijn in de zorgpraktijk. Inzet van samenwerking is onderzoek efficiënter en transparanter uit- en op te zetten, in afstemming met ZE&GG.

Vilans: Vilans is de kennisorganisatie voor langdurige zorg. In het kader van het programma Goed Gebruik Hulpmiddelenzorg is er afstemming en samenwerking. De gezamenlijke organisatie van het jaarlijkse congres Goed Gebruik Hulpmiddelenzorg is hiervan een voorbeeld.

Nederlandse Zorgautoriteit (NZa): Er is afstemming over mogelijkheden die de NZa biedt in de regels en de bekostiging van zorg en ruimte daarbij voor zorginnovaties en interventies voortkomend uit onderzoek. Er zal worden afgestemd of doelmatigheidsonderzoeken naar innovatieve zorg die het komend jaar worden gehonoreerd, met instemming van de verzekeraar aanspraak kunnen maken op vergoeding van nieuwe of vernieuwde zorg gedurende het onderzoek via de beleidsregel innovatie van de NZa.

Zorgverzekeraars: De samenwerking met Zorgverzekeraars Nederland (ZN) en individuele verzekeraars richt zich op het leveren van bruikbare resultaten voor zorginkoop. Zorgverzekeraars zijn vertegenwoordigd in de commissies van DO en GGH. Zij zijn betrokken bij de samenstelling van de kennisagenda's van de wetenschappelijke verenigingen en leveren zo indirect een bijdrage aan de programmering. Ook vindt samenwerking plaats met ZN via het initiatief SEENEZ en het Leading the Change (LtC) programma, en is ZN een van de HLA-partijen in ZE&GG.

Ziekenhuizen en zorginstellingen: Veel onderzoek wordt uitgevoerd door de UMC's en daarvoor vindt afstemming plaats met de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU), die de acht samenwerkende umc's in Nederland vertegenwoordigt. Ook zijn er contacten met de Samenwerkende Topklinische Ziekenhuizen (STZ) en de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen. Inzet is intensivering van de samenwerking, onder andere via samenwerking met de NFU en NVZ als HLA-partijen in ZE&GG.

Promovendi Netwerk Nederland en Stars NL: Het cluster wil mogelijkheden voor samenwerking met Promovendi Netwerk Nederland en Stars NL verkennen. Bijvoorbeeld over hoe kennis uit het cluster overgedragen en opgenomen kan worden in curricula van opleidingen. Ander punt voor verkenning is het opnemen van 'onderwijs' als (verplicht) onderdeel van de verspreidings- en implementatie (V&I) paragraaf in subsidieaanvragen en voortgangs- en eindverslagen (bijvoorbeeld (bij-/na-)scholing, communicatiekanalen, inzetten 'ambassadeurs' (boodschap: doelmatigheid als mindset).

Beoogde gebruikers van resultaten

Om kennisbenutting te verbeteren zetten we in op het beter zichtbaar en bruikbaar maken van wetenschappelijke én maatschappelijke opbrengsten. Als kennispartner dragen we bij aan zorgevaluatie en gepast gebruik, de nationale agenda MedTech en hulpmiddelenzorg. We zetten in op:

- Profileren als kennispartner voor VWS, beleidspartners en veldpartijen. Inzet is verspreiding van kennis en ervaring over uitvoer van doelmatigheidsonderzoek voor klinisch bewijs en op welke wijze dit bijdraagt aan gepast gebruik van zorg.
- Actief verspreiden van doelmatigheidskennis, beter aansluitend bij informatiebehoefte van stakeholders. Er wordt toegewerkt naar een continue monitor van doelmatigheidsonderzoeken in aansluiting op het ZE&GG dashboard.
- Toepassing van doelmatigheidskennis stimuleren. De koppeling tussen Richtlijnen database en doelmatigheidsonderzoeken maakt mogelijk dat modulaire onderhoudsplanning van richtlijnen aansluit bij het beschikbaar komen van kennis uit onderzoeken. Inzet is uitbreiding van de koppeling naar Thuisarts.nl, met als doel kennis voor eerste en tweede lijn en patiënten beter bruikbaar te maken.
- Promoten toepassing instrument [Budget Impact Analyse \(BIA\)](#) als een maat voor maatschappelijk impact van doelmatigheidsonderzoek voor evidence based beleid.
- Verkenning uitbreiding van implementatie-instrumentarium.
- Communicatie: (mede-)organiseren van bijeenkomsten, werkbezoeken, publicaties, infographics, [video's over projecten](#) met impact voor patiënten. Deze worden verspreid via

sociale media, relatiemagazine Mediator, 2-maandelijke [DO-nieuwsbrief](#) (ca. 7.500 abonnees) en ZonMw-website over DoelmatigheidsOnderzoek.

Programma's met contactpersonen

Programmanaam	Looptijd	Contactpersoon ZonMw	Contactpersoon VWS/extern
DoelmatigheidsOnderzoek (DO)	sinds 1999	5.1.2e 5.1.2e	VWS: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e (Z)
Goed Gebruik Hulpmiddelenzorg (GGH)	sinds 2017		VWS: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e (GMT)
Effectiviteit van epilepsiehonden	2016-2022		VWS: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e (GMT)
Regeling veelbelovende zorg	2019-2023	5.1.2e	VWS: 5.1.2e 5.1.2e (Z)
Subsidiëring fysio trajecten	2019-2021		VWS: 5.1.2e 5.1.2e (Z)
Evaluatieonderzoek voor Zorgevaluatie en Gepast Gebruik (ZE&GG)	2019-2025		VWS: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e (Z)
HTA methodologie	2020 i.o.	5.1.2e 5.1.2e	VWS: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e (Z)

Meer informatie

DoelmatigheidsOnderzoek op zonmw.nl

Fundamenteel Onderzoek

Veel verbeteringen in de gezondheidszorg zijn ondenkbaar zonder vrij en fundamenteel onderzoek. Daar zijn talentvolle wetenschappers voor nodig die - gedreven door nieuwsgierigheid - met elkaar zoeken naar al het mogelijke wat nu nog onmogelijk lijkt.

Doelen

ZonMw Fundamenteel Onderzoek heeft drie kernthema's:

1. Stimuleren van vrij, fundamenteel en risicovol onderzoek buiten de gebaande paden. Hierbij hebben we aandacht voor multi- en interdisciplinair onderzoek in heterogeen samengestelde teams via *team science*. We komen op voor het belang van fundamenteel, vrij, nieuwsgierigheidsgedreven en vernieuwend onderzoek en werken hiervoor samen met andere NWO-domeinen op het terrein van de Open Competitie.
2. Stimuleren van talentontwikkeling in de medische wetenschap door mogelijkheden te creëren voor talentvolle en gedreven onderzoekers om hun ambities waar te maken en elkaar te stimuleren en inspireren. Hierbij creëren we, samen met andere NWO-domeinen, een vernieuwd Talentprogramma, waarbij diverse talenten in de wetenschap erkend en gewaardeerd worden.
3. Reflecteren op de relatie tussen wetenschap en maatschappij. Wij volgen en voeden de dialoog over de rol van wetenschap in de samenleving, de wetenschapper in de toekomst en we brengen de mogelijkheden voor impact van onderzoeksresultaten in kaart. Ook dragen wij bij aan het realiseren van Open Science en daarmee aan de verandering van de wetenschap passend bij de maatschappelijke uitdagingen.

ZonMw Fundamenteel Onderzoek zet zich in voor het delen en verbinden van kennis en samenwerking binnen de kenniscyclus. We hebben een aantal programma's samen met andere clusters (Off Road en Klinische Fellows) en laten actief de resultaten van fundamentele projecten zien, onder andere via gezamenlijke communicatie. We stimuleren de doorgeleiding van kennis via gerichte pilots, onder andere via vouchers nieuwe stijl.

Binnen ZonMw Fundamenteel Onderzoek is er veel aandacht voor de veranderingen binnen de wetenschap. Diversiteit aan talenten kan bij beoordeling van kandidaten en voorstellen zichtbaar worden in een narratief CV. Ook ontwikkelen we vragenlijsten, instructie- en trainingsmodules voor commissieleden en referenten om samen met het wetenschapsveld te werken aan een andere, betere, meer diverse en maatschappelijk betekenisvolle wetenschap.

Activiteiten en resultaten

In 2021 voeren we actief de actuele vernieuwingen in de wetenschappelijke beoordelingen door in onze programma's. Wetenschappers worden daarin in uiteenlopende activiteiten erkend en gewaardeerd, er is ruimte voor diverse carrièrepaden, *team science*, aandacht voor leiderschap en *open science*. Ook richten we ons op samenwerking met andere clusters om doorstroom van kennis en experimenten in programmering mogelijk te maken.

Vrij en fundamenteel onderzoek

De nieuwe ZonMw Open Competitie focust op vernieuwing van bestaande onderzoekslijnen en innovatieve combinaties van onderzoeksgroepen om zo *team science* een extra impuls te geven. Dit jaar werken we met een narratief CV. Daarnaast is er meer aandacht voor een goede afstemming en samenwerking met de diverse NWO-domeinen.

Het *high risk, high gain* programma Off Road wordt in 2020 geëvalueerd met als focus of het programma daadwerkelijk leidt tot wetenschappelijke doorbraken en of er ook ruimte is voor mislukking. Tevens worden jonge onderzoekers opnieuw uitgedaagd om met *out-of-the-box* ideeën te komen in een nieuwe ronde in 2020 met wederom een bijdrage van het cluster Ouderen in het programma Memorabel.

ZonMw is partner in de financiering (via het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen OCW) van het Oncode Institute dat als doel heeft een

belangrijke bijdrage te leveren aan de toekomstige ontwikkeling van betere én betaalbare behandelstrategieën voor kanker. ZonMw zet de monitoring en evaluatie van het Oncode-programma in 2020 voort. Hierbij zijn de uitgangspunten van het nieuwe Erkennen en Waarderen op alle onderdelen consequent meegenomen.

Het programma Zwaartekracht subsidieert sinds 2012 Nederlandse topconsortia over alle wetenschapsvelden. ZonMw is namens NWO het penvoerende domein in de uitvoering van dit wetenschapsbrede programma. De middelen lopen via de OCW-begroting en begin 2021 zal een nieuwe ronde starten, waarbij ook hier ruim aandacht is voor *team science*, diverse carrièrepaden, leiderschap en *open science*.

Talent

Het NWO-talentprogramma – Rubicon, Veni, Vidi en Vici - is persoonsgebonden en stelt talentvolle, creatieve onderzoekers in staat innovatief onderzoek te doen. ZonMw organiseert de financieringsronden voor het domein Zorgonderzoek en Medische Wetenschappen. Wij zijn betrokken bij de strategische ontwikkeling van het vernieuwde NWO Talentprogramma. Hierin is ruimte voor diverse waardering van talent. In 2021 gaan we verder met de ingezette veranderingen voor een narratief CV en het informeren van de commissies en buitenlandse reviewers. Het talentprogramma voldoet, net als andere programma's binnen ZonMw, aan de eisen van de San Francisco Declaration on Research Assessment (DORA).

In 2021 zullen de eerste Klinische Fellows uit het vernieuwende programma, waarin wordt samengewerkt met de clusters Doelmatigheidsonderzoek en Goed Gebruik Geneesmiddelen, bekend worden gemaakt. Binnen dit programma is er ook een samenwerking met gesloten beurzen met de Hartstichting. Hiermee creëren we clusteroverstijgende samenwerking, kunnen we anders programmeren door input van diverse disciplines, zorgen we voor een goede verbinding in de kenniscyclus.

Reflectie op wetenschap en maatschappij

In 2021 worden de laatste projecten van het programma Bevorderen van Verantwoorde Onderzoekspraktijken (BVO) afgerond, net als van het NWO-programma Replicatiestudies, waarin ZonMw actief participeert. We werken aan een succesvolle start van het vervolgprogramma van BVO en verkennen de mogelijkheid om het programma Replicatiestudies (NWO en ZonMw) voort te zetten, bijvoorbeeld door de doelstelling van Replicatiestudies op te nemen in dit vervolgprogramma.

Het programma Meer Kennis met Minder Dieren (MKMD) stimuleert de ontwikkeling en toepassing van proefdiervrije innovaties. Het programma ondersteunt het door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) ingezette beleid om de transitie van proefdiervrij onderzoek mogelijk te maken. Met de oproep Create2Solve zetten we in op twee actuele 'Challenges' uit het bedrijfsleven, met als doel om concrete proefdiervrije innovaties van ontwikkeling tot toepassing in de praktijk te brengen. In 2020 zijn de eerste projecten gestart en begin 2021 wordt voor beide Challenges besloten welk project een vervolgsubsidie krijgt. Daarnaast zullen de Samenwerkende Gezondheidsfondsen (SGF), NWO-domein Toegepaste en Technische Wetenschappen en ZonMw gezamenlijk een tweede oproep binnen het programma Humane Meetmodellen organiseren, waar begin 2021 bekend moet worden welke projecten subsidie zullen ontvangen. Begin 2021 zal een nieuw programmavoorstel voor MKMD aan de minister van LNV worden aangeboden.

Klinische Fellows, MKMD, Off Road en het Oncode Institute worden (deels) bekostigd met middelen van NWO en VWS. Om een uniforme werkwijze te garanderen zullen bij deze programma's de ZonMw-subsidieregelingen van toepassing zijn.

Stakeholders

De belangrijkste belanghebbenden voor ZonMw Fundamenteel Onderzoek zijn NWO, de kennisinstellingen, onderzoekers en Universitair Medische Centra (UMC's).

Voor diverse onderzoeksprogramma's werkt ZonMw Fundamenteel Onderzoek samen met het ministerie van VWS (voor de programma's Oncode en Bevorderen Verantwoorde Onderzoekspraktijken), het ministerie van OCW (Oncode en Zwaartekracht), het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I en W) (Elektromagnetische Velden & Gezondheid), het ministerie van LNV (Meer Kennis met Minder Dieren) en de gezondheidsfondsen. Op incidentele basis behoren ook

patiënten- en milieuorganisaties, de Topsector Life Sciences & Health, de industrie, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Rijksdienst voor Volksgezondheid en Milieu, TNO, het Nationaal Regieorgaan Praktijkgericht Onderzoek SIA en GGD GHOR tot onze samenwerkingspartners.

NWO

NWO en ZonMw Fundamenteel Onderzoek werken, naast de uitvoering en ondersteunen van programma's in opdracht van NWO, samen aan de doelen van de samenwerkingsovereenkomst tussen NWO en ZonMw en het strategisch plan van NWO. We werken samen op onderwerpen zoals Open Science (FAIR data, Open Access en Erkennen en Waarderen), verbetering van beoordelingscriteria die rekening houden met de diversiteit aan talenten bij onderzoekers, harmonisatie van de beoordelings- en selectieprocessen, het vernieuwde NWO Talentprogramma, en de Open Competitie.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) - Transitie Proefdiervrije innovatie

ZonMw is partner in de Transitie Proefdiervrije Innovatie (TPI), voornamelijk via het programma Meer Kennis met Minder Dieren. Het programma TPI wil de transitie naar proefdiervrije innovaties versnellen. Er is steeds meer discussie over het gebruik van proefdieren en proefdieronderzoek biedt ook niet altijd een goed antwoord op belangrijke onderzoeksvragen. Om zijn doelen te bereiken zet het TPI in op tijdelijke flexibele netwerken en projecten. TPI doet dat samen met stakeholders in het veld, zoals het RIVM, Nationaal Comité advies dieproevenbeleid (NCad), de KNAW, ZonMw, Samenwerkende Gezondheidsfondsen, de Topsectoren Life Sciences & Health en Chemie, en Stichting Proefdiervrij. Er zijn 5 ministeries betrokken: VWS, OCW, IenW, EZK en LNV. De regie van de versnelling ligt bij het programmabureau TPI van het ministerie van LNV.

Oncode - Ministerie VWS, ministerie van OCW

Het virtuele kankerinstituut Oncode Institute (Oncode) werd in 2018 opgericht en is een landelijke samenwerking van vooraanstaande onderzoekers binnen het fundamenteel oncologisch onderzoek. De missie van Oncode is de innovatie van diagnose en behandeling van kanker door vertaling van kennis uit fundamenteel onderzoek naar nieuwe diagnostiek, behandelmethoden en medicatie. Belangrijke aandachtspunten zijn de impact voor de patiënten en nieuwe en betaalbare behandelstrategieën. VWS ondersteunt Oncode samen met de ministeries van OCW en EZK, NWO, Health-Holland en KWF Kankerbestrijding. ZonMw werkt samen met het Oncode Institute en draagt bij aan de doelstellingen ervan.

Beoogde gebruikers van resultaten

Fundamenteel onderzoek geeft ruimte aan onderzoekers om tot nieuwe doorbraken te komen binnen een breed spectrum aan onderwerpen binnen het medisch en zorgonderzoek. Daarnaast dragen de programma's bij aan condities die fundamenteel onderzoek ondersteunen en het wetenschappelijk systeem helpen innoveren.

De projecten voor fundamenteel en vrij onderzoek zijn een elementair onderdeel van de kenniscyclus. Het nieuwsgierigheidsgedreven vrije en fundamentele onderzoek leidt tot nieuwe kennis en inzichten. De beoogde gebruikers van de onderzoeksresultaten zijn wetenschappers of experts die de resultaten kunnen vertalen in zorginnovaties: nieuwe therapieën, diagnostiek of preventie. Op de lange termijn zijn dat ook zorgverleners, patiënten en bij een enkel programma ook publieke partners als de GGD en andere gezondheidsvoorlichters.

De programma's zijn niet alleen gericht op kennisproductie maar ook op doorontwikkeling en kennisbenutting. Zo worden tijdens projecten diverse vormen van kennisbenutting gestimuleerd, zoals samenwerking op het gebied van datamanagement ten behoeve van genetisch onderzoek, het creëren van consortia en cofinanciering, opleiding en carrièreontwikkeling van onderzoekers. We dragen bij aan netwerkvorming en bewustzijn rondom de kwaliteit van de wetenschap zoals introductie van nieuwe onderzoeksstandaarden en reflectie op het wetenschapssysteem.

Een belangrijk thema is het versterken van doorstroom van nieuwe inzichten binnen de kennisketen met het oog op het ontwerp van klinische innovaties voor nieuwe diagnostiek- en behandelwijzen. Het innovatief vermogen vergt multi- en interdisciplinaire interacties tussen onderzoekers (binnen en tussen medische vakgebieden) en andere velden. De beoogde gebruikers zijn in de eerste plaats onderzoekers en kennisinstellingen, beleidsmakers en industrie. Om het subsidieproces te faciliteren, kennisdeling te stimuleren, impact te versterken en verbinding van mensen en organisaties mogelijk te

maken, zetten we ook in op implementatie- en communicatieactiviteiten. Dat doen we voor zowel interne als externe doelgroepen en belanghebbenden.

Programma's met contactpersonen

Programmanaam	Looptijd	Contactpersoon ZonMw	Contactpersoon VWS/extern
Bevorderen van Verantwoorde Onderzoekspraktijken (BVO)	2016 – 2020		
Elektromagnetische Velden & Gezondheid (EMV&G)	2006 – 2020	5.1.2e 5.1.2e	
Investerings Groot en Middelgroot	2000 – 2018*		
Klinische Fellows	2000 – 2022		
Meer Kennis met Minder Dieren (MKMD)	2011 – 2022	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e
Off Road	2015 – 2021		
Oncode	2017 – 2022	5.1.2e 5.1.2e	
Open Competitie	Vanaf 2019	5.1.2e	5.1.2e
Projectbureau Proefdiervrije innovaties	2016 – 2018	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	
Replicatiestudies	2017 – 2022		
Rubicon	Vanaf 2017		
TOP-subsidies	2005 – 2018*		
Veni	Vanaf 2001		
Vidi	Vanaf 2001	5.1.2e 5.1.2e	
Vici	Vanaf 2001		
Zwaartekracht	Vanaf 2012	5.1.2e 5.1.2e	

* Alleen nog monitoring

Geestelijke gezondheid

Psychische problematiek zoals depressie of schizofrenie, of andere hersenziektes zoals Alzheimer, komen voor bij jong en oud en kunnen een enorme impact hebben. Met isolement, schulden, dakloosheid en andere levensproblemen kan dat leiden tot exclusie. We staan voor een inclusieve samenleving door een betere ggz, en meer kennis over hersenen. Daarnaast faciliteren we topklinische zorg en onderzoek en gelijke behandeling, ongeacht gender of sekse.

Doelen

Bijdrage kaders VWS

Voor een inclusieve samenleving is integrale, regionale samenwerking nodig die zorgt voor steun aan kwetsbaren in onze samenleving. Het Actieprogramma lokale initiatieven voor mensen met Verward Gedrag (AVG) startte ruim 500 projecten die zich afspelen in de wijk, gemeente of regio. Het programma Beschermd Thuis (BT) stimuleert de 47 regio's om hun regionaal plan uit te voeren om de Meerjarenagenda Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang (BWMO) te implementeren.

Inclusieve samenleving betekent ook dat de toegang tot de juiste zorg op de juiste plek voor iedereen is verzekerd met bijzondere aandacht voor mensen met chronische ziekten. Het programma Aanpassingsstoornissen bij (ex-)kankerpatiënten bekijkt of de toegang tot behandeling van een aanpassingsstoornis bij (ex-)kankerpatiënten weer in het basispakket moet komen. Met het Onderzoeksprogramma ggz (Opggz) wordt kennis ontwikkeld die onnodige chroniciteit van psychische aandoeningen kan voorkomen. Het nieuwe dementieprogramma draagt direct bij aan verbetering van kwaliteit van leven van mensen met dementie.

De programma's en inhoud daarvan worden ontleend aan kennisagenda's van veldpartijen en hoofdlijnenakkoorden (HLA) (Opggz: HLA ggz, TZO: HLA Medisch Specialistische Zorg), nationale strategieën (dementie, (psychisch) kwetsbare mensen) en agenda van het Kennisplatform Juiste Zorg op de Juiste Plek (JZOJP).

Bijdrage kaders NWO

Met het initiatief Hoofdzaken verenigen onderzoekers, patiëntenverenigingen, behandelaars, gezondheidsfondsen en beleidmakers zich om gezamenlijk een hoogstnoodzakelijke impuls te geven aan interdisciplinair onderzoek naar het functioneren van hersenen en de preventie, behandeling en genezing van hersenaandoeningen. Dit wordt getrokken vanuit onze programma's Opggz en Memorabel samen met de Hersenstichting en MIND. NWO is ook aangesloten. De beoogde aanpak is multi- en interdisciplinair maar ook transdiagnostisch. Eind 2020 wordt een manifest gepubliceerd.

Vanuit het programma Memorabel wordt aangesloten bij het programma Off Road. We zien nog veel potentie in betere aansluiting en doorgeleiding van projecten uit de open competitie naar de ggz-sector, specifieke programma's of het versterken van onderzoekinfrastructuur (TZO). Met programma's als Memorabel, Opggz (in beide zijn specifieke rondes voor fellowshipsubsidies) en het nieuwe dementieprogramma in ontwikkeling proberen we een andere erkenning en waardering voor talent in wetenschap te introduceren. We hebben daarbij aandacht voor kwalitatieve en verbindende factoren. Ook programma's die gericht zijn op versterking van de onderzoekinfrastructuur worden zo ingericht (TZO - 2^e ronde, TOPggz – nog in ontwikkeling).

Bijdrage thema's beleidsplan

We richten ons op maatschappelijke (gezondheids)vraagstukken. Van het bijdragen aan een beter steunsysteem voor (psychisch) kwetsbare of demente mensen tot de inzet voor sociaal kwetsbare daklozen en statushouders tot aandacht voor economische veerkracht van vrouwen. Om dat te bewerkstelligen faciliteren we (middels de programma's AVG en BT) met J&V, BZK, VWS en VNG een nationale kennisinfrastructuur en -gemeenschap over sectoren en departementen heen. Daarnaast dragen we bij aan een nieuwe wetenschap die responsief is op maatschappelijke uitdagingen door het ondersteunen van regionale en lokale praktijkgemeenschappen of *learning labs* (Economische Veerkracht), met persoonsgebonden subsidies (Opggz, Dementieprogramma) en onderzoeksc consortia (nieuwe dementieprogramma). Maar ook met het faciliteren van topklinisch onderzoek buiten de academische setting (TZO). Nieuwe en verzamelde kennis krijgt pas zijn echte betekenis in de praktijk. Met het vervolg op het AVG-programma faciliteren we dat proces, evenals met samenwerking met HLA-partijen bij Opggz en met de nationale dementiestrategie. Onderzoek

wordt direct verbonden met zorg, onderwijs en opleiding door het programma TZO. Zo dragen we bij aan de hele kenniscyclus, van vrij fundamenteel en translationeel onderzoek bij het nieuwe dementieprogramma, via klinisch onderzoek binnen de programma's Opggz, Gender en Gezondheid en TZO, tot praktijkgericht actieonderzoek binnen AVG en BT.

Activiteiten en resultaten

Ieder programma wordt hieronder besproken. De programma's AVG, Memorabel en Gender en Gezondheid lopen af en zien uit op vervolg in 2021.

Actieprogramma lokale initiatieven voor mensen met Verward Gedrag (AVG)

In 2020 loopt een groot aantal van de projecten van AVG af. Niet alleen wordt er per project gekeken wat het heeft opgeleverd en hoe de resultaten verspreid kunnen worden. Er loopt een programma-evaluatie zodat in 2021 lokaal en nationaal ook overkoepelende resultaten en leerpunten kunnen worden ingebed. Op het gebied van verward gedrag, veiligheidsrisico's, beschermd wonen en dak- en thuisloosheid bestaan er nog steeds veel uitdagingen. Daarbij is inmiddels duidelijk dat de problematiek en de doelgroepen niet los van elkaar kunnen worden gezien. De doelgroepen hebben veel overlap, de onderliggende problematiek lijkt op elkaar en escalatie kent eenzelfde soort verloop. Daarom slaan de Meerjarenagenda BWMO en AVG de handen ineen voor een gezamenlijk georganiseerd (decentraal) congres. De insteek daarbij is dat het congres resultaten laat zien, verbindingen stimuleert en vanuit een geïntegreerde visie op de doelgroep vooruit kijkt naar de komende jaren. Daarnaast wordt er in samenwerking met VWS (en J&V, BZK en VNG) ingezet op een vervolgprogramma dat in 2021 van start gaat.

Onderzoeksprogramma ggz (Opggz)

In het Onderzoeksprogramma lopen de eerste projecten af over depressie bij jongere vrouwen en adolescenten. Met kennispartners, zoals Kenniscentrum JeugdPsychiatrie (KJP) wordt nauw samengewerkt om de resultaten te verspreiden onder de doelgroep. In 2021 wordt extra aandacht besteed aan zorgevaluatie en gepast gebruik in ggz. Daarnaast zijn, op verzoek van VWS, gesprekken begonnen met de Nederlandse GGZ en TopGgz over het opzetten van een programma TopGgz.

Beschermd Thuis (BT)

Binnen het programma BT wordt gewerkt in nauwe afstemming met het landelijk overleg dat de Meerjarenagenda BWMO heeft opgesteld. In het eerste jaar van het programma heeft de nadruk gelegen op het stimuleren van regio's en het opstarten van de eerste landelijke trajecten. In 2021 zal mede door de veranderende rol van het landelijk overleg meer worden ingezet op interventieontwikkeling, (actie)onderzoek en kennisdeling. Bij al deze onderdelen wordt aansluiting gezocht via het bestaande netwerk vanuit het Kennisnetwerk verward gedrag.

Memorabel

Het onderzoeks- en innovatieprogramma Memorabel, onderdeel van het Deltaplan Dementie, loopt eind 2020 ten einde. Het ministerie werkt op dit moment aan een Nationale Dementie strategie voor de periode 2021-2030. Afhankelijk van de precieze opdracht aan ZonMw binnen deze strategie geeft ZonMw graag invulling aan de strategie, zowel voor de pijler 'Onderzoek en risico-reductie' als voor de pijler 'Zorg en ondersteuning'.

Aanpassingsstoornissen bij (ex-)kankerpatiënten

In het programma Aanpassingsstoornissen bij (ex-)kankerpatiënten wordt aan de hand van een landelijke pilot geëvalueerd wat de invloed van zorg volgens de richtlijn Aanpassingsstoornissen is op het welzijn en de medische consumptie van patiënten. Vanwege een vertraagde instroom van patiënten heeft VWS toegezegd het programma te verlengen tot september 2021.

Zorg voor Vluchtelingen

Van het programma Zorg voor Vluchtelingen worden er steeds meer resultaten bekend. Die worden gedeeld met de doelgroep door onder meer samen te werken met Pharos en het Rode Kruis.

Topspecialistische zorg en onderzoek (TZO)

Na enkele maanden uitstel in verband met de coronacrisis, vindt komend jaar de tweede toelatings- en subsidieronde plaats. Op basis van deze selectierondes worden de laatste vier (naar verwachting) topspecialistische functies geselecteerd die subsidie ontvangen binnen het programma.

Daarnaast gaat begin 2021 de externe programma-evaluatie van start. Vier onafhankelijke gerenommeerde onderzoeksinstituten zijn uitgenodigd om een subsidieaanvraag in te dienen. Doel van deze externe evaluatie is om tot een duurzame bekostigings- en organisatievorm voor de combinatie van topspecialistische zorg, onderzoek, en onderwijs en opleiding te komen. De evaluatie geeft onder meer inzicht in hoe de huidige systematiek op landelijk niveau moet worden aangepast zodat zeer specialistische zorg gecombineerd met toegepast klinisch wetenschappelijk onderzoek en O&O in algemene ziekenhuizen duurzaam kan worden geborgd en hoe kan worden bepaald welke topspecialistische functies hiervoor in aanmerking moeten komen.

Gender en Gezondheid

Het programma Gender en Gezondheid richt zich op 2 zaken, namelijk het inzichtelijk maken van de opbrengsten en het monitoren van de projectvoortgang. De komende periode zullen er steeds meer resultaten uit het onderzoek en de projecten vrijkomen. We zullen zorgdragen dat deze resultaten zichtbaar worden voor onderzoekers, professionals en patiënten. De lopende projecten binnen het kennisprogramma zullen op voortgang worden gemonitord. Daarnaast zal op basis van de eindverslagen worden nagegaan of de vooraf opgestelde projectdoelen zijn gehaald en welke producten de projecten opleveren.

Wat betreft de aanvullende opdracht rondom de kwaliteitsstandaard intersekse (DSD), wordt na succesvol afgeronde verkenningfase eind 2020 een begin gemaakt met ontwikkeling van de kwaliteitsstandaard. Dat zal in 2021 doorlopen. Bij deze opdracht is naast het ministerie van VWS ook het ministerie van OCW betrokken.

NWA Economische veerkracht

Hier gaat het om een NWA – lijn 2 (thematisch / cofinanciering) programma, in opdracht van de ministeries SZW en OCW. Begin 2021 worden voorstellen uit eerste ronde beoordeeld. Hierdoor zullen 3 *living labs* voorgeselecteerd worden, die samen tot één gezamenlijk consortiumvoorstel komen dat moet bijdragen aan de versterking en bevordering van veerkracht van economisch kwetsbare vrouwen. Hierbij richt het zich op drie beleidsgroepen: vrouwen met een uitkering, vrouwen met onvoldoende inkomsten uit betaald werk, en vrouwen zonder uitkering en zonder werk met afstand tot de arbeidsmarkt. Bovendien worden drie doorsnijdende thematieken geadresseerd in alle living labs: combineren werk & privé, match tussen vraag en aanbod en zekerheden en verwachtingen op het gebied van duurzaam inkomen.

Stakeholders

Voor Geestelijke gezondheid zijn de volgende stakeholders van belang:

Ervaringsdeskundigen

Bij alle programma's wordt de kennis van ervaringsdeskundigen gebruikt bij het programmeren, of bij het beoordelen van aanvragen. Betrokkenheid van patiënten en cliënten in uitvoering van projecten is in meerdere programma's vereist (AVG, TZO, BT); en bij AVG, ook in eventueel vervolg, wordt fors geïnvesteerd in ontwikkeling van inzet van ervaringsdeskundigheid in de ggz.

Actieprogramma verward gedrag

Binnen het Actieprogramma wordt samengewerkt met 4 opdrachtgevers: VNG en de ministeries van VWS, J&V en BZK, en met hun gezamenlijke operationele VLOT-team. Overige stakeholders zijn cliëntenorganisaties, ervaringsdeskundigen, gemeenten, GGD'en, kennisinstituten, OM, Politie, RAV'en, zorg- en welzijnsinstellingen, veiligheidsregio's, UWW, woningcorporaties.

Onderzoeksprogramma ggz

Belangrijke stakeholders van het Onderzoeksprogramma ggz zijn de veldpartijen die betrokken zijn bij het Hoofdlijnakkkoord GGz en Agenda voor gepast gebruik en transparantie in ggz. Samenwerking vindt plaats met het Zorginstituut Nederland en de Alliantie kwaliteit in de ggz (Akwa GGZ), aangezien zij belangrijke partners zijn in de kenniscyclus. Ook met het Trimbos-instituut en de Stichting Topklinische GGZ (TOPGGZ) vindt afstemming plaats over relevante ontwikkelingen en lopende onderzoeken.

Beschermd Thuis

Binnen Beschermd Thuis wordt samengewerkt met de partijen die zijn vertegenwoordigd in het landelijk overleg Meerjarenagenda Beschermd wonen en Maatschappelijke Opvang: VNG, NDSD,

Divosa, FO, RIBW-Alliantie, GGZ Nederland, MIND, Werkplaats COMO, Aedes en ZN. Andere betrokken partijen zijn de centrum- en regiogemeenten.

Aanpassingsstoornissen bij (ex-)kankerpatiënten

KWF Kankerbestrijding is medefinancier in het programma Aanpassingsstoornissen bij (ex-)kankerpatiënten. Andere betrokkenen zijn verenigd in LOPPSOZ (Landelijk overleg paramedische en psychosociale oncologische zorg). Met beide is regelmatig contact over het verloop van het programma.

Gender en Gezondheid

Het programma Gender en Gezondheid werkt veel samen met fondsen als de Hartstichting en het Diabetes Fonds en organisaties als de Federatie Medisch Specialisten, Patiëntenfederatie Nederland en WOMEN Inc.

Memorabel

De Hersenstichting, Alzheimer Nederland, Vilans en het NWO-domein SGW (Hersenen, Cognitie, Gedrag) zijn samenwerkingspartners bij het programma Memorabel.

Overig

Voor NWA: Economische Veerkracht wordt samengewerkt met gemeenten, maatschappelijke organisaties en sociale partners. Het programma is nog in de beginfase. Tot nu toe is naast met de opdrachtgevers afstemming geweest met organisaties als SER, SCP, Raad voor Volksgezondheid en Nibud.

Samen met de Hersenstichting, MIND en NWO werken we aan een aanpak die betere kansen op preventie, behandeling en genezing van hersengerelateerde aandoeningen kan bieden: Hoofdzaken.

Beoogde gebruikers van resultaten

Met de actie- en implementatieprojecten van AVG en BT worden nieuwe inzichten meteen toegepast in de praktijk. Van deze kennis profiteren niet alleen lokale partijen in het sociaal domein, maar wordt ook beleidsondersteunende informatie geleverd op nationaal niveau. Hier gaat het zowel over wetenschappelijke, als praktijk- en ervaringskennis. Memorabel draagt met resultaten uit onderzoeks- en innovatieprojecten bij aan ontwikkeling van nieuwe behandelingen, preventie en diagnostiek, maar ook aan kennis waar mantelzorgers en verschillende zorgprofessionals baat bij hebben.

Door korte lijnen met kennisinstellingen en het werkveld kan de wetenschappelijke kennis worden doorgezet naar de praktijk. Daarnaast dragen de toegepaste en strategische onderzoeksprojecten van programma's als Memorabel, TZO en Opggz bij aan de ontwikkeling van de wetenschappelijke infrastructuur (ook buiten academische centra) en aan de groei van (jonge) top-onderzoekers. De resultaten die het programma Aanpassingsstoornissen bij (ex-)kankerpatiënten oplevert, zijn direct van belang bij besluitvorming over de invulling van het basispakket zorgverzekering.

De opgedane kennis van Gender en Gezondheid dient benut te worden door onderzoekers en professionals in de zorg, welzijn en in het onderwijs, zodat passende kwalitatieve zorg voor zowel mannen als vrouwen gerealiseerd kan worden. Daarnaast zijn ook (vrouwelijke) patiënten beoogde gebruikers van de resultaten. Tevens levert het kennisprogramma informatie op voor beleid, bijvoorbeeld rond aanpassing van subsidieprocedures.

Programma's zoals AVG, BT, Economische Veerkracht en Zorg voor Vluchtelingen richten zich op het steunnetwerk rondom de meest kwetsbare mensen in onze samenleving. Daar zijn we trots op.

Programma's met contactpersonen

Programmanaam	Looptijd	Contactpersoon ZonMw	Contactpersoon VWS / Extern
Onderzoeksprogramma ggz	2016-2026	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e (dCZ)
Actieprogramma verward gedrag	2016-2020	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e (dCZ)
Aanpassingsstoornissen bij (ex-)kankerpatiënten	2017-2021	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e (dCZ)
Zorg voor vluchtelingen	2018-2022	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	n.v.t.
NVA Economische Veerkracht van vrouwen	2019-2024		n.v.t.
Gender en gezondheid	2016-2020		5.1.2e (dCZ)
Memorabel	2013-2020	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e (dLZ)
Topspecialistische Zorg en Onderzoek (TZO)	2019-2023	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e (dCZ)

Gehandicapten en Chronisch zieken

Omschrijving cluster

Het cluster Gehandicapten en Chronisch zieken wil dat mensen met een beperking of chronische ziekte meedoen in de samenleving en regie voeren over hun eigen leven. Wij dragen daar aan bij met de ontwikkeling, verspreiding en toepassing van kennis.

Doelen

Wij zijn ervan overtuigd dat kennis uit praktijk en wetenschap bijdraagt aan een goed leven voor mensen met een beperking of chronische ziekte. Bij het ontwikkelen van die kennis kijken we breder dan ziekte en gezondheid alleen. Alle aspecten van het leven, zoals werk, wonen en onderwijs, krijgen aandacht. Hiermee sluiten we aan bij de kaders van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). De uitgangspunten van het [VN-verdrag Handicap](#) vormen de basis voor ons handelen.

Kennis ontwikkelen, delen en verbinden

In 2021 investeren we in het ontwikkelen, delen en verbinden van kennis die eraan bijdraagt dat mensen met een chronische ziekte of beperking naar wens en vermogen mee kunnen doen in de samenleving. Hiermee sluiten we aan bij missie III uit de [Kennis- en Innovatieagenda 2020-2023](#) (KIA) van Health-Holland, de kaders van VWS en de missie van ZonMw. We starten met nieuwe programma's en projecten, maar implementeren resultaten uit projecten en programma's ook in de praktijk. Hiervoor werken we samen met kennisplatformen zoals het Kennisplein Gehandicaptensector, onze andere samenwerkingspartners en onze eigen communicatie- en implementatiespecialisten. We willen conform ons beleidsplan kennis zo veel mogelijk verbinden en bundelen rondom de missies uit de KIA.

We spelen aansluitend op de VWS-kaders in op de trend van regionalisering door regionale projecten en de vorming van regionale netwerken te financieren. Ook in onze Europese samenwerking krijgt de regio nadrukkelijk aandacht, omdat die een spilfunctie vervult in het realiseren van een inclusieve samenleving waarin iedereen naar wens en vermogen mee kan doen.

Kennisinfrastructuur

Kennis maakt alleen het verschil als deze ook echt gebruikt wordt in de praktijk. Daarom werken we aan een goede kennisinfrastructuur in de langdurige zorg, waarin kennis zijn weg vindt naar de praktijk en kennisvragen uit het veld leiden tot nader onderzoek.

De kennisinfrastructuur staat of valt bij samenwerking met en tussen partners uit de kenniscyclus. Daarom zetten we daar in 2021 op in. Hiermee sluiten we aan bij het ZonMw-beleidsthema 'samenwerking binnen de kenniscyclus'. Samenwerkingen met bijvoorbeeld Vilans, het [Kennisplein Gehandicaptensector](#), de [gezondheidsfondsen](#) en de [Hersenstichting](#) worden volgend jaar voortgezet. Verder zoeken we nadrukkelijk de samenwerking met het beroepsonderwijs op.

Multidisciplinair onderzoek en positie ervaringsdeskundigheid

Een probleem kan het beste opgelost worden als het wordt bekeken vanuit meerdere gezichtspunten. Daarom zetten wij in 2021 in op multidisciplinair onderzoek. Hiermee sluiten we aan bij de kaders van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). Bij bestaande programma's zoals de Academische Werkplaatsen Verstandelijke Beperkingen (AWVB), waarin onderwijs, onderzoek en zorgpraktijk met elkaar samenwerken. Maar ook in nieuwe programma's, zoals een mogelijk toekomstig programma ME/CVS. Daar waar multidisciplinair onderzoek niet van toepassing is stimuleren we in ieder geval dat betrokken partijen nauw met elkaar samenwerken.

Bij multidisciplinair onderzoek hoort wat ons betreft ook het gezichtspunt van de ervaringsdeskundige. Ervaringskennis zorgt ervoor dat onderzoek en projecten goed aansluiten bij de praktijk. Uit ons signalement ervaringsdeskundigheid blijkt echter dat er nog maar weinig kennis is over de rol en toegevoegde waarde van ervaringsdeskundigen. Ons doel voor 2021 is dat ervaringsdeskundigheid een stevigere positie krijgt, zodat meer partijen daar gebruik van maken.

Werkzaamheden afstemmen

Binnen ZonMw zijn 8 clusters actief op het sociaal domein. Om dubbel werk te voorkomen gaan deze clusters in 2021 hun werkzaamheden op elkaar afstemmen. Ook wordt samengewerkt om kennis rondom de thema's uit het missie-gedreven innovatiebeleid te bundelen en centraal te communiceren.

Activiteiten en resultaten

Programmeren op basis van kennisagenda's, signalementen en onderzoeksagenda's

In 2021 hopen we de opdracht te krijgen voor een onderzoeksprogramma over ME/CVS. Dit zou een vervolg zijn op de onderzoeksagenda ME/CVS, die ZonMw opstelt samen met patiëntenvertegenwoordigers, wetenschappers en zorgverleners. Verder hopen we in 2021 een vervolg te geven aan een kennissynthese over chronische vermoeidheid en een signalement over ervaringsdeskundigheid.

Nieuwe subsidierondes

In onze lopende programma's worden subsidierondes voor nieuwe projecten uitgezet. Zo is er een open en gesloten ronde bij het programma Expertisefunctie ZG en start Gewoon Bijzonder een ronde over licht verstandelijke beperkingen, gedragsproblematiek en psychofarmaca. Ook krijgen de onderwijsvouchers van Gewoon Bijzonder volgend jaar mogelijk een vervolg.

In 2021 zullen ook de eerste projecten van het programma Onbeperkt Meedoen starten. Aansluitend op de trend van regionalisering en de KIA zullen deze projecten zich richten op de implementatie van praktijkvoorbeelden waarin meedoen in de samenleving centraal staat. De eerste projecten gaan over onderwijs, opleiding en werk.

Samenwerking met het beroepsonderwijs

In 2021 organiseert ZonMw voor de Academische Werkplaatsen Verstandelijke beperkingen (AWVB), de Academische Werkplaatsen Ouderenzorg (KAWO) en de Kennisnetwerken Specifieke Doelgroepen (KSD) een bijeenkomst waarin de samenwerking met het beroepsonderwijs centraal staat.

Kennisinfrastructuur en kennisuitwisseling

Implementatie, impact en bereik

Het programma Gewoon Bijzonder werkt aan een implementatieplan, waarin de verspreiding van de programmresultaten naar de verschillende doelgroepen centraal staat. Verder kent het programma in 2021 Verspreidings- en Implementatie Impulsen (VIMPs) toe aan veelbelovende projecten. Ook andere programma's zullen dit doen.

Het programma Onbeperkt Meedoen ondersteunt bij implementatie van resultaten door regiocoaches in te schakelen. Met hun implementatiekennis helpen zij projecten om kennis over het VN-verdrag Handicap in de (regionale) praktijk te laten landen.

Het programma Voor elkaar! werkt in opdracht van VWS aan een notitie over factoren die bijdragen aan impact en bereik. Deze notitie wordt in het voorjaar van 2021 aangeboden. De bevindingen uit deze notitie worden direct toegepast binnen het programma. Voor elkaar! organiseert dan namelijk leernetwerken waarin patiëntenorganisaties aan de slag kunnen met de indicatoren voor impact en bereik.

Samenwerken en bundelen

In 2021 zetten 8 ZonMw-clusters hun samenwerking rondom het sociaal domein voort. Er komt één loket waar partijen uit het sociaal domein terecht kunnen. Verder inventariseert het cluster welke kennis we in huis hebben over de thema's uit het missie-gedreven innovatiebeleid. Deze kennis vullen we aan met nieuwe ontwikkelingen en bundelen we, samen met andere clusters, via onze centrale communicatiemiddelen. Kennis wordt zo veel mogelijk vertaald voor specifieke doelgroepen, zoals beleid, onderzoek, onderwijs en praktijk.

Stakeholders

Mensen met een beperking of chronische ziekte en hun naasten

Projecten maken het verschil als ze aansluiten bij hetgeen waar mensen behoefte aan hebben. Daarom werken we bij ZonMw intensief samen met mensen met een beperking, chronische ziekte, psychische aandoening en hun naasten. Zij maken vaak deel uit van programmacommissies en beoordelen projecten. Maar soms doen ze meer. Zo wil de klankbordgroep ervaringsdeskundigen van Gewoon Bijzonder graag een rol spelen bij de implementatie van projectresultaten in de zorg. En bij Voor elkaar! zijn ervaringsdeskundigen aanvragers en uitvoerders van projecten. We werken niet

alleen samen met ervaringsdeskundigen zelf, maar ook met de patiëntenverenigingen en koepels (MIND, IederIn, Patiëntenfederatie) die hen vertegenwoordigen.

Professionals in zorg en ondersteuning

Om ervoor te zorgen dat mensen met een chronische ziekte of beperking het leven kunnen leiden zoals zij dat willen, moeten ook de randvoorwaarden – zoals zorg en ondersteuning – goed geregeld zijn. Daarom zijn professionals in de zorg en welzijnssector, zorginstellingen en hun bestuurders – zoals de VGN – belangrijke stakeholders voor ons. Zij moeten uiteindelijk met de (onderzoeks)resultaten van projecten aan de slag. Om hen te bereiken werken we – bijvoorbeeld in academische werkplaatsen – samen met zorginstellingen. Ook verspreiden we relevante informatie voor zorgprofessionals via het Kennisplein Gehandicaptenzorg. Verder is het beroepsonderwijs een belangrijke partner om huidige en toekomstige zorgprofessionals te bereiken.

Onderwijs (wo, hbo, mbo en bij- en nascholing)

Onderwijs is bij uitstek een middel om kennis een plek te geven in de zorg. Daarom zijn het mbo, hbo en wo belangrijke partners voor ons. Binnen onder andere de AWVB, KSD en Onbeperkt Meedoen wordt samengewerkt met het onderwijs. Daar worden immers de zorgprofessionals van de toekomst opgeleid. Maar onderwijs is niet alleen mbo, hbo en wo. Ook bij- en nascholing wordt daarin meegenomen. Zodat ook de huidige zorgprofessionals werken met de meest actuele kennis en doen wat werkt.

Gezondheidsfondsen

ZonMw wil de komende jaren het scala aan medefinanciers en opdrachtgevers verbreden. Gezondheidsfondsen maken daar deel van uit. Zij investeren in gezondheidsonderzoek en zijn de afgelopen jaren steeds belangrijkere partners geworden als het gaat om het financieren van programma's en projecten. Ze waren al eerder als co-financiers betrokken bij programma's zoals InZicht en Revalidatieonderzoek III. Ook waren 8 fondsen samen met ZonMw opdrachtgever voor een kennissynthese over chronische vermoeidheid. Deze kennissynthese werd in 2020 uitgevoerd. Volgend jaar willen we deze samenwerking voortzetten en versterken.

Onderzoekers

Onderzoekers en de instellingen waar zij aan verbonden zijn vormen belangrijke stakeholders voor ons. Zij kunnen niet alleen subsidie aanvragen voor onderzoek, maar zijn vaak ook actieve partners binnen onze programma's. Als lid van programmacommissies of stuurgroepen, zoals die voor de onderzoeksagenda ME/CVS, of als onderdeel van academische werkplaatsen, waarin zij helpen om een brug te slaan tussen wetenschap en praktijk. We onderhouden contacten met individuele onderzoekers, maar ook met de instellingen waaraan zij verbonden zijn, zoals universiteiten en academische instellingen. Ook koepelorganisaties zoals de VSNU rekenen wij tot onze samenwerkingspartners.

Europese partners

Nederland heeft nog een slag te slaan als het gaat om de implementatie van het VN-verdrag Handicap. Maar op het gebied van het betrekken van ervaringsdeskundigen loopt Nederland voorop. We hebben op internationaal niveau dus zowel iets te halen als te brengen. Daarom is ZonMw in 2020 lid geworden van EURECO, het European Research Platform for Inclusive Community Planning and Service Development for Persons with Disabilities. Vanuit EURECO kan ZonMw een netwerk opbouwen met relevante Europese onderzoeksinstellingen, kennisinstellingen en belangenorganisaties van mensen met een beperking.

Gemeenten

Regionalisering speelt een steeds grotere rol en daarmee worden regionale partners zoals gemeenten en samenwerkingsverbanden van gemeenten steeds belangrijker. Daarom werken wij expliciet samen met gemeenten en met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Met name in het programma Onbeperkt Meedoen spelen gemeenten een belangrijke rol bij de implementatie van het VN-verdrag Handicap in de regio.

Beoogde gebruikers van resultaten

De beoogde gebruikers van onze resultaten zijn ten eerste de zorginstellingen en de professionals die in de zorg en welzijnssector werken. We ondersteunen en informeren professionals in zorg en welzijn door, samen met kennisinstellingen, nauw samen te werken in het kader van de kennisinfrastructuur

langdurige zorg. Zo kunnen zij hun werk beter en effectiever doen, op basis van de meest actuele en relevante kennis.

Verder profiteren mensen met een beperking of chronische ziekte én hun naasten van onze activiteiten. Door zorgprofessionals toe te rusten met kennis en inzichten uit onderzoek, krijgen patiënten en cliënten de best mogelijke zorg en ondersteuning. Onze resultaten komen ook via de vertegenwoordigers van patiënten bij onze doelgroep terecht. Daarvoor werken we samen met patiëntenorganisaties en de koepels MIND, IederIn en Patiëntenfederatie Nederland.

Ook gemeenten profiteren van onze resultaten. Dit geldt met name voor de resultaten uit het programma Onbeperkt Meedoen, die gemeenten helpen om de implementatie van het VN-verdrag Handicap een stap verder te helpen.

Ten slotte is het ministerie van VWS een belangrijke gebruiker van onze resultaten. Het ministerie kan bijvoorbeeld op basis van onderzoeksagenda's en programmaresultaten beleidskeuzes maken en onderbouwen.

Programma's met contactpersonen

Programmanaam	Looptijd	Contactpersoon ZonMw	Contactpersoon VWS/extern
Academische werkplaatsen Verstandelijk Gehandicapten	Structureel		
Expertisefunctie Zintuiglijk Gehandicapten	Tot 2023	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Gewoon Bijzonder	Tot 2023		5.1.2e
Kennisnetwerk specifieke doelgroepen	Structureel	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e
Onbeperkt meedoen i.o.	Tot 2023	5.1.2e 5.1.2e	
Onderzoeksagenda ME/ CVS	Tot 2021	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	
Participatie	Structureel	5.1.2e 5.1.2e	
Voor elkaar!	Tot 2023	5.1.2e 5.1.2e	

Daarnaast zijn er twee programma's die door fondsen zijn gefinancierd:

Ille Programma Revalidatie onderzoek

Kennissynthese chronische vermoeidheid

Geneesmiddelen

Het thema geneesmiddelen, waartoe het programma Goed Gebruik Geneesmiddelen (GGG) behoort, richt zich op het verbeteren van farmaco-therapeutische zorg op het niveau van het geneesmiddel en op het gebruik van geneesmiddelen in de dagelijkse zorg.

Het GGG-programma is een structureel programma en loopt sinds 2012. De toekenning voor het derde GGG-programma vanuit het ministerie van VWS geldt voor de periode 2020-2023. Voor deze periode is een budget van 86,9 miljoen euro beschikbaar gesteld. Resultaten van het programma tot nu toe zijn onder andere eerder gepubliceerd in het [Magazine](#) 5 jaar GGG. In 2021 wordt een tweede externe evaluatie opgestart, die eind 2022 wordt gepresenteerd.

Doelen kaders VWS

Regionalisering

Aan het kader van VWS rond regionalisering wordt door het cluster Geneesmiddelen in algemene zin bijgedragen vanuit alle subsidierondes door een sterke gerichtheid op directe implementeerbaarheid in de praktijk. Meer specifiek ligt bij verschillende programma-onderdelen de focus op samenwerking tussen de verschillende zorgverleners in de keten, betrokken bij de zorg voor de individuele patiënt. Direct in de omgeving waar de vraag ligt en oplossingen kunnen worden ontwikkeld die houdbaar zijn binnen de complexiteit van de reguliere zorg.

Kennisplatform

Het GGG-programma betreft de verschillende stakeholders die ook deelnemen in de GGG-raad – zorginstellingen, zorgverleners, patiënten, verzekeraars en industrie – bij het programma. Vanuit het programma is in de periode 2020-2023 blijvend aandacht voor de behoeftes van zorgprofessionals en patiënten, bijvoorbeeld door gebruik te maken van hun kennisagenda's.

Missiegedreven innovatiebeleid

Het GGG-programma staat voor effectief, veilig en doelmatig gebruik van beschikbare geneesmiddelen. Uitgangspunt hierbij is dat door effectiever en doelmatig gebruik van geneesmiddelen de kwaliteit van zorg voor patiënten wordt verbeterd en dat die verbetering resulteert in gezondheidswinst en/of doelmatigheidswinst in de zorg en/of maatschappij. Door de grote diversiteit aan projecten die in dit kader worden gefinancierd, wordt bijgedragen aan de missies die door VWS zijn benoemd.

Doelen thema's ZonMw-beleidsplan

Om de dagelijkse praktijk in de gezondheidszorg te verbeteren, is er structureel behoefte aan onderzoek en zorgevaluaties rond goed gebruik van geneesmiddelen. De kennis die hieruit voortkomt, kan uiteindelijk zijn weg vinden in onder andere richtlijnen en zorgstandaarden, en dient primair om het dagelijks handelen van professionals in de farmacotherapeutische zorg te ondersteunen. De vorm van het onderzoek is afhankelijk van de onderliggende vraag en de fase van de kenniscyclus waarin het zich bevindt. In veel gevallen gaat het om multidisciplinaire samenwerkingsverbanden en verschillende delen van de zorgketen.

Verzilveren van kennis in de praktijk is een belangrijk doel van het GGG-programma. Door het opstellen en uitvoeren van het impactplan (medio 2020) wordt nog meer focus aangebracht op het aantonen en vergroten van de impact van het programma.

Doelen kaders NWO

Het GGG-programma is een praktijkgericht programma met jaarlijkse open en gerichte subsidierondes. Door samen te werken en de partijen uit praktijk en beleid te betrekken in de programmering kan worden gestuurd op relevante kennisontwikkeling. Centraal in het programma staat dat gelden worden toegekend op een onafhankelijke wijze, gebaseerd op peer-review, waarbij de relevantie voor de praktijk (verwachte opbrengst en implementeerbaarheid van de resultaten) en de inhoudelijke kwaliteit doorslaggevend zijn. Om een zo breed mogelijke aanpak van de gesignaleerde lacunes bij optimaal en effectief gebruik van geneesmiddelen te garanderen, biedt het GGG-programma ruimte aan private partijen om bij te dragen op deelprogramma-, thema- en/of projectniveau.

Activiteiten en resultaten 2021

Rondes en nieuwe projecten

Vanuit het GGG-programma worden projecten gefinancierd die zich onder andere richten op onderzoeksvragen rondom onder- en overbehandeling, start-stop criteria, oude middelen voor nieuwe indicaties, therapie op maat, doelmatige inzet van (dure) geneesmiddelen, voorspellende diagnostiek, gebruik van geneesmiddelen bij bijzondere groepen zoals kinderen, ouderen en zwangeren, en gepast gebruik van antibiotica.

In 2020 hebben de maatregelen rondom het coronavirus geleid tot vertraging van een aantal subsidierondes binnen het GGG-programma. Eind 2020 besluit de GGG-raad welke nieuwe activiteiten en rondes worden opgestart in 2021.

1. Open Ronde

De Open Rondes vormen de basis van het programma en bieden ruimte voor onderzoek dat concrete resultaten oplevert die de farmacotherapeutische zorg in de praktijk optimaliseert. Na twee rondes waarin apart subsidiegelden waren gealloceerd voor complexe interventies is besloten in 2020 geen apart budget te alloceren en de invulling van het onderdeel complexe interventies qua kader en uitwerking te evalueren. In 2021 zal hier een passende invulling aan worden gegeven.

*lees meer over de Open Rondes

Open Ronde 10 is in juli 2020 opengesteld en zal leiden tot toekenningen in Q3 2021. Het totale beschikbare subsidiebudget in deze ronde bedraagt 7 miljoen euro. Medio 2021 wordt door de GGG-raad de inhoudelijke en financiële invulling van Open Ronde 11 bepaald, die in de zomer van 2021 wordt opengesteld.

2. Drug Rediscovery

In de Drug Rediscovery Rondes gaat het specifiek om onderzoek naar de effectiviteit en/of dosisoptimalisatie van een veelbelovende toepassing van een bestaand geneesmiddel (niet onder patent) bij een indicatie waarvoor het middel (nog) niet is geregistreerd. Voor 2020 is besloten geen Rediscovery Ronde open te stellen. De eerste vier rondes worden geëvalueerd en op basis daarvan wordt besloten hoe een eventuele volgende Rediscovery Ronde zal worden ingevuld. Deze uitkomsten zullen in samenspraak met de GGG-raad leiden tot een aangepaste inhoudelijke en financiële invulling van de ronde, die dan in 2021 wordt opengesteld.

*lees meer over de Drug Rediscovery Rondes

Voor deze ronde is het van belang dat bestaande pilotdata en een aannemelijk verondersteld werkingsmechanisme voor de nieuwe indicatie de basis vormen van de voorgestelde studie. Binnen Rediscovery Ronde 4 was er ook de mogelijkheid tot het indienen van projecten die zich in een vroegere fase bevinden en waaraan nog geen humane pilotdata ten grondslag liggen. Studies maken de business case voor bedrijven aantrekkelijker en het tijdig aanhaken van een producent worden gewerkt aan een transparante verdere ontwikkeling van het product. Hierbij is de insteek dat het product voor een maatschappelijk aanvaardbare prijs beschikbaar komt voor de patiënt. Het CBG en Zorginstituut Nederland verzorgen (vrijblijvend) advies over het lopende ontwikkeltraject ten behoeve van doorgeleiding van de resultaten van het project naar de klinische praktijk na afloop van het project. Binnen deze ronde worden eind september 2020 naar verwachting circa vier subsidies toegekend.

3. Stimulering Toepassing In de Praktijk (STIP)

De STIP Ronde richt zich op implementatieprojecten waarin een breed ervaren probleem uit de praktijk wordt aangepakt. STIP Ronde 4 richt zich specifiek op de implementatie van therapietrouw-interventies. In 2021 wordt naar verwachting Ronde 5 opengesteld.

*lees meer over de STIP Rondes

Er zijn verschillende succesvolle interventies om therapietrouw te bevorderen. Deze vinden nog niet goed hun weg naar de reguliere zorg. STIP Ronde 4 is daarom gericht op het inzetten van deze interventies in de ambulante zorg. Hiertoe wordt een aantal proeftuinen gefinancierd. Een kennisconsortium begeleidt hen, ontwikkelt instrumentarium, evalueert de proeftuinen en ondersteunt in het verder verspreiden van de opgedane kennis. De proeftuinen gaan werken volgens de principes van een living lab. Dit is een afgebakende, levensechte setting waarin verschillende partijen gezamenlijk werken aan innovatieve oplossingen. Een levensechte omgeving is nodig om oplossingen te ontwikkelen die houdbaar zijn binnen de complexiteit van de reguliere zorg. Co-creatie tussen patiënten, zorgverleners en andere betrokkenen is daarbij essentieel. Samen met het kennisconsortium Make-It is het proces richting de selectie en uitvoering van de living labs tot uitvoering gebracht. In oktober 2020 vindt de besluitvorming over de subsidiëring van de proeftuinen plaats. Deze projecten starten uiterlijk februari 2021.

4. Grote Trials

In de Grote Trials Rondes is budget beschikbaar dat specifiek bedoeld is voor een beperkt aantal grote studies dat op hoog evidence niveau uitsluitend kan geven over een doelmatigheidsprobleem met betrekking tot de toepassing van geneesmiddelen in de praktijk. Dit kunnen vraagstukken zijn, gericht op de vergelijking van twee geneesmiddelen maar ook op start-stopcriteria, afbouwen of niet meer toedienen van geneesmiddelen.

*lees meer over de Grote Trials Rondes

Implementatie van studieresultaten wordt mede bepaald door de power (en dus het evidence niveau) van de studie. Bij grote, waar mogelijk nationale, multicenter-studies is implementatie in de dagelijkse zorgpraktijk vaak relatief eenvoudig door te voeren. Dergelijke studies vragen noodzakelijkerwijs een aanzienlijk budget, dat niet beschikbaar is binnen de reeds bestaande rondes. De vraagstelling van het project moet een breed draagvlak bij de beroepsgroep(en) hebben, bijvoorbeeld (maar niet uitsluitend) door agendering op een kennis- of onderzoeksagenda van de beroepsgroep. In de vierde subsidieronde voor Grote Trials zijn 28 projectideeën ingediend, waarvan tien een positief advies tot uitwerken hebben en één tegen negatief advies wordt ingediend. De besluitvorming over subsidiëring vindt plaats in juni 2021.

5. Vraaggestuurde ronde

VWS heeft de mogelijkheid om gericht projecten uit te zetten die worden bepaald door het beleid. Hiervoor is apart budget gereserveerd. VWS bepaalt waar het budget voor wordt ingezet en welke inhoudelijke eisen worden gesteld aan de projecten.

*lees meer over de vraaggestuurde rondes

In 2020 is door VWS besloten om 600 duizend euro budget beschikbaar te stellen voor een studie naar biomarkers voor toepassing bij immuuntherapie bij blaaskankerpatiënten.

6. Patiëntenregistraties

In 2021 worden de lopende registratieprojecten gemonitord en waar mogelijk begeleid richting duurzame registraties van zorggegevens die via kwaliteitsinformatie en data voor onderzoek en beleid bijdragen aan goed gebruik van geneesmiddelen. De *lessons learned* van deze registratieprojecten worden ingebracht bij het initiatief Regie op Registers van Zorginstituut [Nederland](#), gericht op een kader voor het registreren (en rapporteren) van gegevens over het gebruik van dure geneesmiddelen in de praktijk, inclusief de klinische en relevante uitkomsten van de behandeling voor de patiënt.

7. Personalised Medicine

Het deelprogramma Personalised Medicine heeft als doel het waarborgen van een doelmatige implementatie van Personalised Medicine in de Nederlandse gezondheidszorg, onder andere door samenwerking te stimuleren en door de kosteneffectiviteit van diagnostiek en behandeling te bestuderen.

*lees meer over het Personalised Medicine deelprogramma

In samenwerking met Zilveren Kruis en KWF Kankerbestrijding wordt in dit programma doelmatige implementatie van genome sequencing onderzocht. Naast onderzoeksprojecten vinden diverse activiteiten plaats op het gebied van ethiek en recht, datamanagement, educatie en voorlichting en methodologie van waardebeoordeling.

In 2021 loopt op het gebied van oncologie en zeldzame aandoeningen een aantal projecten die intensief worden gemonitord en waarbij kennis en ervaring vanuit de projecten tijdens meetings worden uitgewisseld. Vanuit de internationale samenwerking van het GGG-programma met de Canadian Institute for Health Research (CIHR) en ReumaNederland loopt een netwerk, gericht op personalised medicine onderzoek binnen de kinderreumatologie (UCAN [CAN-DU](#)).

In de publicatie [Overzicht projecten Programma Personalised Medicine](#) staan de projecten overzichtelijk benoemd.

8. Internationale comparative effectiveness studies (BeNeFIT ronde)

Internationale samenwerking was een van de speerpunten in het ZonMw-beleidsplan 2016-2020. Vanuit dat kader is het GGG-programma samen met het programma DoelmatigheidsOnderzoek een gezamenlijke transnationale subsidieronde gestart met het Belgische Federaal Kenniscentrum voor Gezondheidszorg (KCE).

*lees meer over BeNeFIT Ronde

De ronde richt zich op comparative effectiveness studies met de focus op kosteneffectiviteit, waarbij het gaat om de vergelijking van bestaande interventies binnen de kaders van 'pakketwaardige zorg'.

In 2021 lopen vijf grote studies in een Belgisch-Nederlandse samenwerking, gericht op farmacotherapeutische zorg, waarvan 3 projecten vanuit het GGG-programma voor een totaal budget van 4 miljoen euro.

In oktober 2020 opent een tweede BeNeFIT-ronde, waarvan aanvragen naar verwachting in 2022 worden toegekend en van start zullen gaan.

9. Medicinale Cannabis

Het ministerie van VWS heeft het GGG-programma de opdracht gegeven meer kennis te genereren over de farmacologische eigenschappen van medicinale cannabis en de meerwaarde in de behandeling van (neuropatische) pijn.

*lees meer over de opdracht Medicinale Cannabis

Medicinale cannabis is nu meer dan 15 jaar beschikbaar in Nederland, maar nog nooit is fundamenteel klinisch farmacologisch onderzoek gedaan naar de werking ervan. Medicinale cannabis wordt veel voorgeschreven aan patiënten met ernstige pijnklachten, waarbij de reguliere therapie niet voldoende effect geeft. Cannabis wordt dan vaak als aanvulling gebruikt op een lopende behandeling. Omdat er weinig bekend is over de farmacologische werking van cannabis is het voor een arts lastig te bepalen wanneer en hoe medicinale cannabis voor te schrijven. Het is lastig te voorspellen welke patiëntengroep baat kan hebben bij cannabisbehandeling en welke niet. Ook over de juiste verhouding van de werkzame bestanddelen THC/CBD, en doseringen, is nog veel onduidelijk. Daarbij zijn artsen terughoudend in het voorschrijven van medicinale cannabis, omdat de interactie met andere medicatie onbekend is.

In opdracht van VWS moeten de volgende hypothesen in samenhang worden beantwoord in het onderzoeksproject:

1. Cannabidiol vermindert de psychotrope effecten van THC en er is een verhouding THC : CBD die optimaal is wat betreft de verhouding werking: bijwerking.
2. Cannabidiol is een CYP3A-remmer en beïnvloedt de farmacokinetiek van veelgebruikte geneesmiddelen voor de behandeling van neuropathische pijn zoals amitriptyline, duloxetine en tramadol.
3. THC heeft analgetische eigenschappen op sommige typen pijn, maar niet op andere typen pijn.
4. Er is een subgroep van patiënten met neuropathische pijn die gunstig reageert op behandeling met cannabis.

In 2020 wordt het project toegekend aan één partij. Deze gaat de beantwoording van de beschreven hypothesen in een geïntegreerd plan van aanpak uitvoeren. Het project dient een bijdrage te leveren aan een betere medische toepassing van cannabis bij patiënten met (neuropatische) pijn, voortbouwend op resultaten van het onderzoek bij fibromyalgie.

Kennisoverdracht en implementatie

Vanuit ZonMw wordt de inzet op de nieuwsbrief Geneesmiddelen en Mediator gecontinueerd. In 2021 wordt hopelijk het achtste GGG-congres georganiseerd. De vorm waarin dit plaatsvindt is afhankelijk van de maatregelen en situatie in verband met het coronavirus.

*lees meer over Kennisoverdracht en implementatie

Resultaten van de projecten worden, waar mogelijk gebundeld, verspreid via diverse mediakanalen van de verschillende doelgroepen, waaronder websites, nieuwsbrieven, artikelen in vakbladen, congressen/bijeenkomsten. Vanuit ZonMw ontvangen de doelgroepen informatie over de projecten via de nieuwsbrief Geneesmiddelen en Mediator. Ook tijdens het jaarlijkse GGG-congres (in 2019 werd het zevende congres gehouden) worden ZonMw-/GGG-projecten en de uitkomsten hiervan breed onder de aandacht gebracht. Doorgeleiding van de resultaten wordt gestimuleerd via VIMP's (verspreiding- en implementatieprojecten) en actief onder de aandacht gebracht bij beleid en praktijk, onder andere via wetenschappelijke verenigingen en via Zorginstituut Nederland.

Implementatie van kennis over het goed gebruik geneesmiddelen en in het bijzonder van de GGG-projecten is vanuit het evaluatierapport van 5 jaar GGG opgepakt en ingebed in de programmering. Ook is een implementatiespecialist aangesteld. In 2020 is hiervoor het Impactplan cluster Geneesmiddelen 2020-2023 opgesteld, dat vanaf september 2020 actief ingevuld en uitgevoerd gaat worden. Het plan heeft als doel kennisbenutting en -doorontwikkeling, verspreiding en implementatie van onderzoeksresultaten te stimuleren om op die manier de wetenschappelijke en maatschappelijke impact van het GGG-programma te versterken én zichtbaar te maken. Het plan sluit aan bij het ZonMw-brede Impactkader en is daar waar nodig aangepast aan het specifieke karakter van het programma. Voor de periode 2020-2021 is een top 10 van prioriteiten opgesteld.

De implementatiespecialist wordt ondersteund door het projectteam implementatie, bestaande uit een programmamanager, programmasecretaris en communicatieadviseur vanuit het GGG-programma.

(Patiënten)participatie

Beoordeling van de aanvragen in de Open, Drug Rediscovery en Grote Trials rondes vanuit patiëntenperspectief zal in 2020 plaatsvinden door het PFN-patiëntenpanel (Patiëntenfederatie Nederland).

Stakeholders

GGG-raad

De belangrijkste stakeholders (patiënten, verpleegkundigen, apothekers, huisartsen, medisch specialisten, (generieke en innovatieve) farmaceutische bedrijven en zorgverzekeraars) zijn vertegenwoordigd in de GGG-raad die inhoudelijk en strategisch sturing geeft aan het GGG-programma en een belangrijke rol speelt in de implementatie van de resultaten van GGG-projecten.

Publieke en private partners

De opdrachtgever van het GGG-programma is het ministerie van VWS. Om echter een zo breed mogelijke aanpak van de gesignaleerde lacunes bij optimaal en effectief gebruik van geneesmiddelen te garanderen biedt het GGG-programma ruimte aan private partijen om bij te dragen op deelprogramma- en/of projectniveau. Het aansluiten van private partijen bij het programma vergroot niet alleen de herkenbaarheid, maar ook de reikwijdte en uiteindelijk de impact ervan. Zo werken we samen met verschillende farmaceutische bedrijven, zorgverzekeraars en gezondheidsfondsen.

Onderzoeksfinciers in andere landen

Uitwisseling van kennis en expertise op internationaal niveau is een essentieel onderdeel van het GGG-programma. Op basis van de constructieve samenwerking met het Belgische Federaal Kenniscentrum voor Gezondheidszorg (KCE) zijn krachten gebundeld die ertoe hebben geleid dat begin 2018 een gezamenlijke transnationale subsidieronde (BeNeFIT) is gestart. Vanuit de internationale samenwerking van het GGG-programma met de Canadian Institute for Health Research (CIHR) en ReumaNederland (voorheen Reumafonds) loopt een netwerk, gericht op personalised medicine onderzoek binnen de kinderreumatologie.

Patiënten(organisaties)

Uitgangspunt van het programma is de patiënt. Patiënten of hun vertegenwoordigers zijn opgenomen in de GGG-raad en commissies, en worden betrokken in de programmering, beoordeling (in samenwerking met het patiëntenpanel van de Patiëntenfederatie Nederland) en uitvoering van projecten.

Zorgprofessionals

Op een breed scala aan onderwerpen wordt in de programmering, uitvoering en doorgeleiding samengewerkt met (vertegenwoordigers van) patiënten, (ziekenhuis-)apothekers, verpleegkundigen, huisartsen, medisch specialisten, zorginstellingen, verzekeraars en innovatieve en generieke farmaceutische bedrijven.

Overheidsorganisaties

Ieder thema binnen het GGG-programma vraagt om intensieve externe samenwerking om ervoor te zorgen dat de resultaten in de praktijk worden toegepast, met betreffende beroepsgroepen rondom projecten gericht op behandeling van een aandoening, met een breed palet aan partijen als het gaat om bijvoorbeeld polyfarmacie en therapietrouw, of geneesmiddelen bij kinderen. Daarnaast is er samenwerking met Zorginstituut Nederland op het gebied van besluitvorming/pakket, richtlijnen en patiëntenregistraties. En worden issues rondom drug rediscovery aangepakt samen met het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen (CBG), Zorginstituut Nederland (ZIN) en het ministerie van VWS. Ondersteuning van implementatie vindt plaats in overleg met het Instituut voor Verantwoord Medicijngebruik (IVM).

Beoogde gebruikers van resultaten

De resultaten van GGG worden gebruikt door bovengenoemde stakeholders van het programma.

Programma's met contactpersonen

Programmanaam	Looptijd	Contactpersonen ZonMw	Contactpersoon VWS
GGG-programma	2012- 2023	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e (GMT)
Open Ronde		5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	
Rediscovery			
Grote Trials		5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	
Personalised Medicine			
BeNeFIT		5.1.2e 5.1.2e	
STIP			
Topdown		5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	
Medicinale cannabis		5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	
Patiëntenregistraties		5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	

[geneesmiddelenpagina](#)

Programma's dan wel opdrachten binnen cluster

De drie opdrachten van VWS voor dit programma behelzen subsidierondes voor de periode 2012-2023. Personalised Medicine is een deelprogramma binnen het GGG-programma, samen met Zilveren Kruis, KWF Kankerbestrijding en ReumaNederland. De opdrachten voor het faciliteren van voorspellende diagnostiek en medicinale cannabis zijn aanvullende opdrachten, ondergebracht binnen het GGG-programma. Bij de start van het GGG-programma zijn de volgende programma's opgenomen in het GGG-programma: Dure en weesgeneesmiddelen en HTA-methodologie, Priority Medicines Ouderen, Priority Medicines Kinderen, Evidence Based Medicines voor Ouderen (EMO), als ook de farmacotherapie-projecten van het programma DoelmatigheidsOnderzoek.

Gezondheidsbescherming

We programmeren en financieren onderzoek over het onderwerp [Gezondheidsbescherming](#) (GZB) om kennis te laten ontwikkelen, verspreiden en toepassen over (blootstelling aan) gezondheidsrisicofactoren voor grote groepen mensen.

We signaleren en agenderen onderzoeksthema's bij beleid, onderzoek, onderwijs en praktijk en stimuleren implementatie van kennis zowel nationaal als internationaal over sectoren en disciplines uit door ons gefinancierde projecten.

Dit doen wij met een [One-Health](#) aanpak en met focus op:

- [Infectieziekten / Zoönosen](#) (specifiek [corona-onderzoek](#))
- [Antimicrobiële resistentie](#)
- [Voeding en gezondheid](#)
- [Klimaat en gezondheid](#)

Doelen

Kaders VWS

Om invulling te kunnen geven aan het missiegedreven innovatiebeleid van VWS zal Gezondheidsbescherming vanuit haar thema's (infectieziekten, resistentie, voeding en klimaat)

- Inventariseren wat we nu uit de lopende programma's hebben op de missies:
 - Leefstijl en leefomgeving
 - Toegang tot zorg
 - Mensen met chronische ziekten
 - Kwaliteit van leven van mensen met dementie
- De bestaande activiteiten actualiseren en aanvullen met nieuwe ontwikkelingen
 - Acties: Stakeholdersanalyses en waar nodig kennissyntheses ook ter signalering (over sectoren en disciplines heen)
- Verbinden en bundelen van deze activiteiten en via diverse communicatiemiddelen uitzetten, zowel regionaal, nationaal als internationaal.
- Het duiden (betekenis geven aan mogelijke resultaten die voortkomen uit onze activiteiten) en vertalen voor beleid, onderzoek, onderwijs en praktijk.
- Netwerken via het quadruple helix-model (onder andere participatie van eindgebruikers, bedrijven als voorbeeld) inzetten voor (nieuwe) programmering, zoals een nieuw AMR-programma met de zorgnetwerken.

Kaders NWO

Wereldwijd wordt erkend dat veel gezondheidsproblemen bij mensen (denk aan infectieziekten / zoönosen zoals corona, Q-koorts en antimicrobiële resistentie) onlosmakelijk verbonden zijn aan diergezondheid en de omgeving (voeding en klimaat). De uitdagingen waarvoor we staan, vragen een meer holistische benadering waarbij de verschillende disciplines vanuit humaan, veterinaire en omgevingsperspectief geïntegreerd worden. Dit heet een One-Healthaanpak. Wij willen met deze aanpak in de programmering en financiering van gezondheidsonderzoek zorgen dat de kennis die hieruit beschikbaar komt, vervolg krijgt in onderzoek, praktijk of beleid. Dat doen we door samenwerking in de kenniscyclus zowel in financiering met NWO als topsectoren op de onderwerpen voeding en klimaat, met diverse ministeries (VWS, LNV, I&W en EZ) in het kader van beleid en met de zorgprofessionals (zorgnetwerken) en ervaringsdeskundigen (patiëntenverenigingen) in de diverse disciplines.

Beleidsplan ZonMw

Wij leveren een bijdrage door kennisbehoefte te signaleren en te genereren via onderzoeksfinanciering en stimulering van implementatie. Op de volgende manieren wordt bijgedragen aan vermindering van ziektelast en maatschappelijke gezondheidsvraagstukken:

- Het focussen op implementatie van resultaten en verspreiding van kennis in beleid en praktijk door:
 - het doen van een specifieke uitvraag en sturing op implementatie-activiteiten bij 'site-visits' en monitoring van lopende projecten
 - het bundelen en duiden van resultaten
 - het begeleiden van 50% van alle afgeronde projecten naar vervolgvragen

- het versterken van de samenwerking met de kennis- en onderzoeksinstituten over disciplines.
- Het benutten en verbinden van (bestaande) kennis, data en data-infrastructuren door:
 - hergebruik van data en betrokkenheid van datastewards bij nieuwe rondes / activiteiten (ABR; COVID-19)
 - trainingen te organiseren voor datastewards van de onderzoeksinstituten (COVID-19 programma)
- Samenwerking met andere clusters op multidisciplinaire thema's zowel nationaal als internationaal in afstemming met partners en stakeholders, zoals:
 - Internationale partnerschappen in voeding, AMR One-Health en internationale netwerken zoals GloPID-R
 - Verlenging van de samenwerking met internationale subsidieverstrekkers en beleidsorganisaties in de partnerschappen op het gebied van voeding en AMR
 - Samenwerking binnen de NWA op het gebied van veilige voedselsystemen en Klimaat
 - Nieuw programma voor ABR gericht op internationaal en implementatie in samenwerking / afstemming met de ABR-zorgnetwerken
 - Programma Leefstijlgeneseeskunde met het cluster Preventie
 - ZonMw-breed COVID-19 programma in samenwerking met NWO (van diagnostiek, behandeling, zorg en preventie, en maatschappelijke dynamiek)
 - Uitvoeren en ontwikkelen van een nieuw programma Klimaat en gezondheid / Gezonde leefomgeving met de clusters Preventie, Sport en Bewegen, en LSH.

Activiteiten en resultaten 2021

Infectieziekten

- Projecten uit eerdere rondes (Non-alimentaire zoönosen, Infectieziektebestrijding, Ziekte van Lyme, Q-koorts) stimuleren om hun data en kennis in verspreidings- en/of implementatietrajecten een vervolg te geven (bijvoorbeeld voor onderwijs).
- In samenwerking met stakeholders en zorgprofessionals een volgende subsidieronde uitzetten. Op basis van de actualiteit in dit weerbarstige infectieziektebestrijdingsveld waarin COVID-19 een rol speelt.
- Een projectleidersbijeenkomst organiseren waarin overstijgende onderwerpen worden besproken. Mogelijke onderwerpen zijn de verbindingen naar de praktijk en de haalbaarheid van de projecten in COVID-19 tijd.

Klimaat en gezondheid

- Uitzetten van een subsidieronde (2020/2021) om netwerkvorming te stimuleren voor onderzoek naar de effecten van klimaatveranderingen op de gezondheid, alsmede de effecten van klimaatadaptatie en mitigatiemaatregelen (in de zorg).
- Organiseren van een netwerkbijeenkomst om te stimuleren dat relevante stakeholders met elkaar een projectvoorstel voorbereiden.
- Ontwikkelen van stakeholdersanalyse en kennissynthese 'gezonde leefomgeving'. Een van de onderdelen van de eerste programma's onder dit thema is het beoogde programma Klimaat en gezondheid waarvoor in 2019 een kennisagenda is verschenen.

Antimicrobiële resistentie

- Voorbereiden van een subsidieoproep met het thema AMR transmissie en interventies.
- We dienen internationaal een aanvraag in bij de Europese Commissie voor een nieuw ERA-NET, genaamd JPIAMR ACTION.
- Uitbreiden van de JPIAMR Strategic Research and Innovation Agenda met onderzoek naar antischimmelmiddelen.
- We organiseren een projectleidersbijeenkomst over onder andere FAIR data en implementatie.
- We ontwikkelen een vervolg op het programma ABR met focus op internationale aansluiting en regionale implementatie (via ABR-zorgnetwerken).

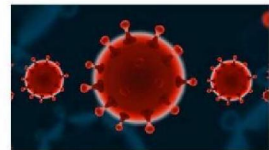
Voeding en gezondheid

- Internationaal met voeding en gezondheid (JPI HDHL) een nieuw Implementatie Plan ontwikkelen op basis van de 'Strategic Research Agenda'.
- Bijeenbrengen van beleidsmakers, onderzoekers (zorg)professionals en industrie uit ca. 25 landen tijdens het 6^e internationale congres van JPI HDHL in het voorjaar van 2021.
- Internationaal 2 nieuwe subsidie-oproepen uitzetten, waarvoor wij samen met onze stakeholders financiering bijeen proberen te krijgen zodat Nederlandse onderzoekers hieraan deel kunnen nemen:
 - Standardized measurement/monitoring and biomarkers: food intake, physical activity and health
 - Addressing adverse effects of foods by modifications in food processing and studying underlying mechanisms
- Een kick-off meeting organiseren voor alle nieuwe projecten uit de internationale ronde *Prevention of unhealthy weight gain and obesity during early life and other critical life events throughout the lifespan*.
- Werken aan implementatie van het Deltaplan Voeding, onder meer door het bij elkaar brengen van de relevante stakeholders. We streven onverminderd naar een nationaal programma voeding, om zo de financiële middelen en coördinatie die nodig zijn voor dit belangrijke thema te garanderen.
- Resultaten en producten die uit het Europese project Fit4Food2030 zijn voortgekomen dissemineren, via bijeenkomsten en communicatie.

COVID-19

- Focus ligt op resultaten ophalen, bundelen, duiden en delen. De doelstelling is de resultaten uit dit programma zo snel mogelijk beschikbaar te krijgen voor beleid, onderzoek en zorgpraktijk.
- We betrekken en verbinden daarbij ook de opbrengsten van projecten uit andere programma's dan COVID-19. Waar mogelijk nemen we ontwikkelingen mee die buiten de ZonMw-programmering plaatsvinden.
- We communiceren hier uitbereid over op onze website en social media. We ontwikkelen een communicatieplan om de kennisdeling verder te ondersteunen. (lees meer bij algemeen)

Stakeholders

Beleid

EU

We willen de Europese samenwerking op de thema's voeding en antimicrobiële resistentie vanuit de Joint Programming Initiatives een vervolg geven in de internationale partnerschappen op voeding, AMR One-Health en internationale netwerken zoals GloPID-R om te komen tot gemeenschappelijke strategie op onderzoek en implementatie van de kennis die uit deze samenwerking voortkomt.

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Ministerie van VWS. (afdelingen PG en VGP)

Onze inzet is samen werken aan structurele inzet van gezondheidsonderzoek voor (overheids)beleid en praktijk op de gebieden infectieziekten en corona / COVID-19, antimicrobiële resistentie, voeding bij de behandeling van chronische ziekten en de invloed van klimaat op de gezondheid. Denk hierbij aan het uitzetten van kennissyntheses, opstellen van onderzoeksagenda's, het programmeren van onderzoek en het opzetten van infrastructures zoals kennisplatforms. We willen de kennis, als opbrengst van eerdere (inter)nationale onderzoekprogramma's, laten landen in beleid en praktijk en nieuwe onderzoeksvragen.

Ook willen we structureel de raakvlakken van deze activiteiten bespreken met het Preventieakkoord, de missies op de maatschappelijke thema's Landbouw, Water en Voedsel en Gezondheid en Zorg, internationale activiteiten, het Topsectoren- en Innovatiebeleid, en hoe de resultaten hieraan hun bijdrage leveren.

Ministerie van LNV

Met deze belangrijke stakeholder op het gebied van voeding willen we een geïntegreerd onderzoeksbeleid/aanpak voor voeding en gezondheid vormgeven als vervolg op het [Deltaplan](#). Andere deelnemende stakeholders hierbij zijn het ministerie van VWS, de EU, NWO en de topsectoren Holland Health en AgriFood.

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Andere activiteiten zijn het borgen van de continuïteit van aspecten van het Fit4Food-project zoals het FOOD2030-platform, en de verspreiding van kennis over de theorie achter het 'R&I policy lab for food system transition' met de ervaringen uit de praktijk. We stimuleren de verbinding en kennisuitwisseling van onderzoeksinitiatieven over duurzame voedseltransitie in relatie tot gezondheid.

Ook voor antimicrobiële resistentie werken we samen met de ministeries van VWS en LNV, het cluster Geneesmiddelen en de EU.

Onderzoek

RIVM

Op het thema corona/COVID-19 werken we aan gezamenlijke rapportages om alle resultaten vanuit monitoring van het onderzoek maandelijks te bundelen en te duiden voor het ministerie van VWS. Daarnaast willen we op de onderwerpen 'klimaat en gezondheid' en 'internationaal' vanuit infectieziekten en antimicrobiële resistentie gezamenlijk het Nederlandse beleid en onderzoeksveld vertegenwoordigen in het internationale veld.

Onderzoeksinstituten en expertisecentra (CVI, UMC's en expertisecentra NCOH, Lyme expertisecentrum, Q-support, TNO).

Met deze partijen willen we structureel overleg met als doelstelling meer informatie met elkaar uitwisselen over het onderzoek en de resultaten. Ook het stimuleren en faciliteren van hergebruik / efficiency van onderzoeksdata, onderzoeksdata-infrastructuren in onze ambitie. We willen experts meer betrekken bij elkaars activiteiten, kennisuitwisseling met andere sectoren stimuleren en daar waar mogelijk ook gezamenlijk optrekken in de communicatie.

Voor het onderwerp klimaat / gezonde leefomgeving zijn we ons aan het oriënteren op 'nieuwe' partners, zoals bijvoorbeeld KNMI, het onderzoeksprogramma Kennis voor Klimaat, Kennisportaal Ruimtelijke adaptatie, Planbureau voor de Leefomgeving, Nederlandse Vereniging voor Medische Milieukunde, natuur- en wildlife-organisaties.

Praktijk

Zorgprofessionals

Samen met GGD'en, Academische werkplaatsen publieke gezondheid, zorgnetwerken, koepelorganisaties uit de eerstelijns zorg, patiëntenorganisaties, dierenartsen, verenigingen van medisch specialisten, verplegend personeel gaan we verkennen hoe de resultaten uit het onderzoek beter kunnen landen bij hun doelgroep / achterban.

Gebruikers

Bij het bepalen van onderzoeksagenda's worden naast de zorgprofessionals vooral ook de gebruikers betrokken om te horen waar hun behoeftes liggen (voorbeelden hiervan zijn Lyme, Q-koorts en NWA-routes). Indien mogelijk betrekken we ze ook bij de beoordeling van het subsidietraject en waar relevant participeren zij in de projecten en bij implementatie.

Bedrijven

Daar waar mogelijk stimuleren wij in de subsidietrajecten de participatie en cofinanciering van bedrijven (COVID-19 en Klimaat en gezondheid). Dit om de implementatiekansen van de onderzoeksresultaten te vergroten.

Beoogde gebruikers

Infectieziektebestrijding

Beoogde gebruikers zijn stakeholders zoals boven genoemd (VWS, RIVM, onderzoeksinstituten, GGD-en, CVI, onderwijsinstellingen, NCOH, Lyme expertise centrum, Q-support)

Antimicrobiële Resistentie

De resultaten van het nationale programma ABR en het internationale programma JPIAMR zijn van belang voor nationale en internationale beleidsmakers, zorgverleners, dierenartsen, veehouders, AB-teams en zorgnetwerken die deze resultaten moeten implementeren.

Afstemming tussen onderzoeksprogramma's nationale en internationale infectieziekten en antimicrobiële resistentie geven duidelijke meerwaarde voor zowel het Nederlandse onderzoeksveld als voor het beleid en bovengenoemde gebruikers / stakeholders, alsook voor de Nederlandse burger die zich op de best mogelijke wijze beschermd weet tegen de risico's van infecties en antimicrobiële resistentie.

Voeding en gezondheid

De resultaten uit JPI HDHL zijn van belang voor de verschillende stakeholders rondom het thema voeding en gezondheid die (op internationaal niveau) ook vertegenwoordigd zijn in de Stakeholder Advisory Board (SAB) en de Stakeholder Advisory Board (SHAB) van JPI HDHL. Denk hierbij aan beleidsmakers, de consument, de professional, de (voedings)industrie en het onderzoeksveld.

Klimaat en gezondheid

Beoogde gebruikers komen overeen met die van infectieziektebestrijding, aangevuld met stakeholders die zich bezighouden met klimaatadaptatie, en met zorginstellingen voor het onderdeel duurzame zorg.

COVID-19

Lees meer onder algemeen.

Programma's met contactpersonen

Programmanaam	looptijd	laatste subsidieronde	Contactpersoon ZonMw	Contactpersoon VWS/Extern
Cluster Gezondheidsbescherming				-
Nationaal				
Infectieziektebestrijding en Non-alimentaire zoönosen (NAZ/IZB2)	2014-2022	2018	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e (PG)
3e programma infectieziektebestrijding (IZB3)	2019-2023	2023	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e (PG)
Ziekte van Lyme	2016-2020	2018	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e (PG)
Antibiotica Resistentie (ABR)	2016-2023	2020	5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e (PG)
Klimaat en gezondheid	2019-2022	2020	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e (PG)
COVID-19	2020-2023	2020	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e (PG)
Internationaal				
EXEDRA (JPI AMR)	2017-2021			Internationaal
JPI-EC-AMR (ERANET)	2016-2020			Internationaal
CSA2.0 (JPI HDHL)	2016-2021			Internationaal
HDHL (ERANET)	2016-2021	2021		Internationaal
INTIMIC (ERANET)	2016-2021	2021		Internationaal
Fit4Food2030	2017-2021			Internationaal

Jeugd

Omschrijving cluster

Het [cluster Jeugd](#) investeert in onderzoek en innovaties waarmee de kansen op een gezonde ontwikkeling toenemen en het welzijn van de jeugd wordt versterkt. Zodat kinderen en jongeren veilig, gezond en kansrijk kunnen opgroeien en hun talenten kunnen ontwikkelen.

Doelen

Het [cluster Jeugd](#) beslaat uiteenlopende onderzoeksprogramma's. Deze richten zich op het brede, gedecentraliseerde jeugddomein. Daarnaast coördineren wij een [actieprogramma](#) voor de organisatie en uitvoering van de maatschappelijke diensttijd.

Met onze onderzoeksprogramma's werken we aan uiteenlopende vraagstukken van professionals, gemeenten, ouders en jeugd. Met als vertrekpunt de leefwereld van kinderen, jongeren en ouders. Daarmee vergroten we de kennis over wat werkt in de preventie, opvoed- en jeugdhulp. Van gezonde leefstijl tot de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld. En van (lichte) opvoedondersteuning tot ernstige gedragsproblemen.

Kennisinventarisaties vormen het uitgangspunt voor onze programmering. Onderzoek in het jeugdveld ontwikkelt zich. Met onderzoek naar kernelementen van interventies is een nieuwe weg in effectonderzoek ingeslagen. In toenemende mate stimuleren we met actieonderzoek een lerende omgeving en veranderproces voor het vraagstuk. We zetten in op [participatie](#) van ervaringsdeskundige jongeren en ouders in onderzoek. En investeren in een goede regionale kennisinfrastructuur. Zodat praktijk, onderzoek, opleidingen, beleid en jongeren en hun ouders elkaar beter vinden. En de uitkomsten goed aansluiten bij de behoeften van de eindgebruiker. Hiermee dragen we bij aan de kwaliteit van (preventieve) jeugdhulp en jeugdgezondheidszorg.

Met het [Actieprogramma Maatschappelijke Diensttijd](#) bevorderen we dat jongeren in hun eigen omgeving een aantrekkelijke maatschappelijke diensttijd (MDT) kunnen doen. Zij doen met een MDT via maatschappelijke activiteiten iets voor een ander en/of de samenleving, ontwikkelen hun talenten en ontmoeten mensen met verschillende achtergronden. Maatschappelijke diensttijd wordt in een lerend proces ontwikkeld in co-creatie met jongeren, maatschappelijke organisaties, gemeenten, provincies, onderwijs en het bedrijfsleven.

We bundelen de verkregen kennis en stimuleren dat opbrengsten hun weg vinden naar het jeugdveld. Via publicaties, bijeenkomsten, www.zonmw.nl/jeugd, onze maandelijks [nieuwsbrief](#) en LinkedIn-pagina [ZonMw: jeugd](#) communiceren we alle voor jeugd relevante activiteiten vanuit ZonMw. Ook zoeken we in de communicatie van deze opbrengsten aansluiting bij de kanalen van onze stakeholders.

Activiteiten en resultaten 2021

Maatschappelijke diensttijd

De experimentele fase van [maatschappelijke diensttijd](#) is inmiddels grotendeels afgerond. De projectresultaten en monitoring vormen de basis voor het landelijke beleidskader. Om vanuit regionale proeftuinen en partnerschappen toe te werken naar een landelijk dekkend netwerk, betrekken in 2021 bestaande partnerschappen nieuwe partners of leggen verbinding met andere MDT-partnerschappen.

JeugdzorgPlus

Sinds de start van de JeugdzorgPlus-instellingen zijn met het [programma Longitudinale Effectmonitor JeugdzorgPlus](#) diverse onderzoeken gedaan om de kwaliteit van deze intensieve vorm van jeugdhulp te stimuleren. In vervolg daarop verschijnt in 2021 een publicatie van 10 jaar onderzoek over de resultaten en geleerde lessen. Daarnaast komt er een bijeenkomst om met professionals die in de JeugdzorgPlus werken deze opbrengsten te delen en de door hen ervaren kennislacunes in kaart te brengen.

Big data en kansrijke start

De onderzoeksprojecten gericht op een [kansrijke start voor kinderen met behulp van big data](#) in het kader van het NWA-programma gaan van start. De onderzoeken beogen bij te dragen aan de vroege identificatie van (risico)kenmerken die bepalen of kinderen en (aanstaande) gezinnen kwetsbaar worden of zijn. Dit met het doel gezinnen en kinderen tijdig passende hulp en ondersteuning aan te bieden voor een kansrijke start.

Jeugdgezondheidszorg

Afgelopen periode zijn vanuit het programma [Richtlijnen JGZ 2019-2024](#) voorbereidingen getroffen om [JGZ-richtlijnen](#) modulair te ontwikkelen. De nieuwe werkwijze legt een basis voor de doorontwikkeling van JGZ-richtlijnen. In 2021 worden de eerste subsidieoproepen opengesteld voor de modulaire herziening van bestaande en indien nodig ontwikkeling van nieuwe modules of JGZ-richtlijnen.

De [projecten die onderzoek hebben gedaan naar de jeugdgezondheidszorg](#) hebben veel kennis opgeleverd. Gezamenlijk gaan de projectleiders deze kennis bundelen en verspreiden. De focus daarbij ligt op activiteiten voor JGZ-professionals en beleidsmakers. Onderwerpen zijn onder andere het bevorderen van het gebruik van door onderzoek valide gebleken signaleringsinstrumenten voor de psychosociale ontwikkeling, het stimuleren van het prenataal contactmoment door de JGZ en praktische handvatten voor samenwerking van de JGZ in het sociaal domein. Daarnaast verschijnen de laatste resultaten op het gebied van digitalisering. Alle opbrengsten worden gebundeld en verspreid met een eindpublicatie, een praktische waaier met resultaten voor de JGZ-professional.

Wat werkt voor de jeugd

De onderzoeksprogrammering levert kennis op om de waarde van effectonderzoek te vergroten. Bijvoorbeeld door vooraf goed na te denken over een passend onderzoeksdesign bij de onderzoeksvraag, de juiste randvoorwaarden voor een goede inclusie te organiseren en jongeren te laten participeren in onderzoek, wordt de kans vergroot dat het onderzoek uitkomsten oplevert waarmee de praktijk daadwerkelijk verbeterd kan worden. De lessen en ervaring op deze en meer thema's worden gebundeld in een eindpublicatie van het programma [Effectief werken in de jeugdsector](#). In vervolg op de uitkomsten van de [consortia Psychosociale problemen jeugd](#) wordt een [Keuzehulp](#) ontwikkeld. Deze keuzehulp bevordert gezamenlijke besluitvorming tussen gezinnen en professionals over passende en effectieve jeugdhulp op basis van de meest actuele kennis over wat werkt voor wie.

Daarnaast worden er de komende tijd vanuit het kennisontwikkelingsprogramma [Wat werkt voor de jeugd](#) verschillende nieuwe subsidierondes uitgezet om met kennis de psychosociale ontwikkeling van kinderen en jongeren te bevorderen.

Toepassing van kennis in opleidingen

Het stimuleren en faciliteren van de toepassing van de ontwikkelde kennis is eveneens een belangrijk onderdeel van de programma's. Onder andere door toepassing in opleidingen voor professionals. In 2021 komen resultaten beschikbaar van de 3 projecten die samen met opleidingen, onderzoekers en professionals actuele kennis over het verbeteren van de psychosociale ontwikkeling van kinderen en jongeren toepasbaar maakten voor het hoger onderwijs.

Kennisvouchers

De toepassing van door de [Academische Werkplaatsen Transformatie Jeugd](#) ontwikkelde kennisproducten voor geïnteresseerde (professionals van) jeugdhulporganisaties en gemeenten wordt met kennisvouchers gefaciliteerd. Dit aanbod en de resultaten van de werkplaatsen blijven we via de website <http://www.werkplaatsenjeugd.nl> delen. De publicatie 'Betekenisvol verbonden: 10 jaar werkplaatsen jeugd' verschijnt met de belangrijkste opbrengsten en lessen.

Evaluaties onderzoeksprogrammering

De zelfevaluatie en de externe evaluatie van de programma's Richtlijnen jeugdgezondheidszorg 2013-2018, Effectief werken in de jeugdsector, Academische Werkplaatsen Transformatie Jeugd en Versterking Uitvoeringspraktijk JGZ verschijnen en worden aangeboden aan de opdrachtgevers.

Jeugd in Onderzoek

Ook in 2021 organiseren we met het NJi, NCJ, TNO, NRO en het kenniscentrum KJP en LVB het congres [Jeugd in Onderzoek](#). We organiseren daarnaast verschillende soorten bijeenkomsten (symposia, netwerk- en projectleidersbijeenkomsten, werkbezoeken, site-visits) om kennis te delen en te verbinden tussen projectleiders, (regionale) belanghebbenden en kennispartners. Zo organiseren we een bijeenkomst over de actuele ontwikkelingen op het gebied van onderzoek naar het voorkomen, signaleren, stoppen en behandelen van (de gevolgen van) kindermishandeling en huiselijk geweld in Nederland.

Stakeholders

Het ministerie van VWS (directie Jeugd en Publieke Gezondheid) is de primaire opdrachtgever voor Jeugd. Andere opdrachtgevers zijn de ministeries van SZW, OCW en J&V. Voor het cluster Jeugd zijn bovendien de volgende stakeholders relevant:

JeugdzorgNederland
 Augeo
 Nationaal Rapporteur Mensenhandel en seksueel Geweld tegen Kinderen
 Kenniscentrum LVB
 Werkplaatsen Sociaal Domein.
 Zorg voor de Jeugd en OZJ

Beoogde gebruikers van resultaten

Met de kennis die binnen de onderzoeksprogramma's wordt opgedaan ondersteunen we (aankomend) professionals, onderzoekers, beleidsmakers, gemeenten en opleidingen. Zij zijn samen verantwoordelijk voor de jeugdhulp en het preventieve jeugdveld. Daarbij staat de wetenschappelijke onderbouwing voorop. Met het Actieprogramma Maatschappelijke Diensttijd doen onder andere jongeren(organisaties), vrijwilligersorganisaties, maatschappelijke organisaties, gemeenten, scholen, bedrijven, sociaal ondernemers en sportverenigingen mee. Zij gaan, in samenwerking met de overheid, de maatschappelijke diensttijd duurzaam inrichten.

We werken onder andere samen met landelijke kennisinstututen, bijvoorbeeld rond congressen zoals Jeugd in Onderzoek. Kennis en resultaten vinden alleen hun weg naar de praktijk als ze ook op de praktijk en maatschappelijke issues zijn afgestemd. Daarom werken we met bovenstaande partijen nauw samen opdat (onderzoeks)projecten aansluiten op de dagelijkse praktijk. En resultaten eerder en met meer succes worden toegepast.

Programma's met contactpersonen

Programmanaam	Looptijd	Contactpersonen ZonMw	Contactpersoon VWS
Regionale Kenniswerkplaatsen Jeugd	2020-2024		
Academische werkplaatsen Transformatie Jeugd	2015-2020		
Versterking uitvoeringspraktijk Jeugdgezondheidszorg	2015-2019	5.1.2e	5.1.2e
Wat werkt voor de jeugd	2019-2025		
Effectief werken in de jeugdsector	2012-2019		
Richtlijnen Jeugdgezondheidszorg	2013-2019		
Richtlijnen JGZ	2019-2024		

Longitudinale effectmonitor JeugdzorgPlus	2011-2020	5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e
Onderzoeksprogramma Veilig Opgroeien	2016-2021	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e
Onderzoeksprogramma Geweld hoort nergens thuis	2019-2024	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e
Actieprogramma Maatschappelijke Diensttijd	2018-2023	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e
NVA-programma Big data en kansrijke start	2019-2023	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e & 5.1.2e 5.1.2e

Kwaliteit van Zorg

Omschrijving cluster

Cluster Kwaliteit van Zorg draagt met wetenschappelijke kennis en praktijkkennis door en voor zorgprofessionals én met kennis over organisatie van zorg bij aan duurzame kwaliteitsverbetering in de zorgverlening aan patiënten.

Doelen

Kaders VWS

We richten ons in verschillende ZonMw-programma's op ondersteuning en versterking van de beroepsgroepen. We bevorderen de benutting van (ontwikkelde) wetenschappelijke kennis en onderbouwde praktijkkennis en ontwikkeling en/of doorgeleiding naar kwaliteitsstandaarden. Het veld zelf heeft daar haar kennisagenda's voor opgeleverd.

In onze projecten ontwikkelen wij kennis over innoverende en vernieuwende processen in de zorg. We ondersteunen zorgprofessionals op de werkvloer om individueel en in (multidisciplinair) teamverband de kwaliteit van zorg te verbeteren. Leren en verbeteren in de eigen context zorgt uiteindelijk voor goede implementatie. Deze lessen kunnen ook gebruikt worden voor opschaling en doorontwikkeling elders. Om van elkaar te leren hoe verbeteringen kunnen worden overdragen, zetten we samen met relevante stakeholders in op:

- organisatie van zorg
- Juiste Zorg op de Juiste Plek
- resiliëncie van zorgprofessionals en het -systeem

Onze programma's hebben nadrukkelijke aandacht voor de inbreng van het patiëntenperspectief en focussen zich op toegankelijkheid van de zorg.

Kaders NWO

Kwaliteit van zorg is multidisciplinair van aard. Dit betekent dat we in subsidieoproepen uitgaan van een multidisciplinaire samenwerking in de projecten. Om maatschappelijk urgente vraagstukken te adresseren, is het landelijk en regionaal ontwikkelen en toepassen van kennis van cruciaal belang.

3 mooie voorbeelden:

- De onderzoeksagenda huisartsgeneeskunde (HAG) adresseert bij elk medisch-inhoudelijk thema de noodzaak van multidisciplinaire samenwerking. Voor financiering wordt tevens gekeken naar samenwerkingsmogelijkheden met de gezondheidsfondsen.
- Voor de verpleging en verzorging richten we ons in 2021 op goede praktijkvoorbeelden, samenwerkingsverbanden gericht op essentiële zorg, talentontwikkeling van gepromoveerde verpleegkundigen en praktijkgericht (wetenschappelijk) onderzoek.
- In het Citrienfonds werken we samen met de Nederlandse Federatie van Universiteiten (NFU) en de 7 universitaire medische centra (umc's) aan innovaties die concrete oplossingen bieden voor dringende vraagstukken binnen de gezondheidszorg. De thema's Registratie aan de Bron', 'eHealth', 'Doen of Laten' en 'Naar regionale oncologienetwerken' zijn zeer multidisciplinair van karakter.

Beleidsplan: een goede gezondheid voor iedereen

Het cluster Kwaliteit van Zorg heeft 2 hoofddoelen: het toerusten van zorgprofessionals en het optimaliseren van de organisatie van zorg. Alle programma's binnen Kwaliteit van Zorg leggen het accent op het gebruiken van kennis en het (door)ontwikkelen en het opschalen van kansrijke resultaten. De ontwikkelde kennis draagt direct bij aan de beroepspraktijk en/of aan het onderwijs. Communicatie- en implementatie-activiteiten sluiten naadloos aan op het toegankelijk maken van kennis.

Voor implementatie en borging van verandering in de praktijk is samenwerking met relevante stakeholders cruciaal. We weten dat versterking van onderzoeksinfrastructuur, stimulering en bevordering van leiderschapsontwikkeling van zorgprofessionals en goede kwaliteitsinstrumenten daar bij helpen. Het meervoudig gebruik van (kwaliteits)data, het interdisciplinair samenwerken over domeinen heen en het gebruik van uitkomstgerichte kwaliteitsindicatoren zullen daar nu en in de toekomst een steeds grotere rol bij gaan spelen.

Activiteiten en resultaten

Organisatie van zorg

De (zorg)wereld is door de COVID-19 uitbraak veranderd. Het programma Actieonderzoek Innovatieve Zorgprocessen legt dit jaar de focus op reflectieve monitoring, waarvan ICT en eHealth deel kunnen uitmaken. Innovaties die versneld zijn toegepast in verband met de COVID-19 uitbraak kunnen hier een plek in krijgen.

Binnen het programma Kwaliteit van Zorg: Ondersteuning Zorginstituut worden onder meer de innovatie van richtlijnen gemonitord en overstijgende vraagstukken rond ICT-toepassingen en *artificial intelligence* uitgewerkt. De projecten bieden kennis en methodieken voor het versneld en onderbouwd actualiseren van richtlijnen en voor een onderbouwde inzet van 'Zorg op Afstand'.

Het internationale netwerk *CSA TO REACH*, dat zich richt op het *health services research and systems*, gaat verder in het nieuwe initiatief *Horizon Europe* partnerschap *Transforming Health and Care Systems* (THCS).

Verpleging en verzorging, huisartsenzorg, paramedische zorg en forensische geneeskunde

Voor de verpleging en verzorging komt er in 2021 een grote subsidieronde voor minder grootschalig, praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast richten we ons op het voorbereiden van de implementatie van kwaliteitsstandaarden in de wijkverpleging, met nadrukkelijke aandacht voor het patiëntenperspectief en de toegankelijkheid.

Het ontwikkelen van kwaliteitsstandaarden voor de huisartsenzorg verloopt via het programma Kwaliteitsgelden. Verder ligt voor de huisartsenzorg de focus op complexe en enkelvoudige vragen. In 2021 start de een-na-laatste subsidieronde van het programma Huisartsgeneeskunde en Ouderengeneeskunde.

Binnen de paramedische zorg worden zowel multidisciplinaire kwaliteitsstandaarden voor paramedici ontwikkeld als beroeps-specifieke kwaliteitsstandaarden. Met de betrokken partijen wordt verkend hoe in de toekomst meer en beter kan worden samengewerkt. In 2021 komt er een subsidieronde voor multidisciplinair onderzoek.

Om samenwerking tussen deze beroepsgroepen actief te bevorderen is een (gezamenlijke) subsidieronde in voorbereiding. Hierin kan vanuit de JZOJP-gedachte worden geëxperimenteerd met integrale samenwerkingsverbanden/organisatievormen in de eerste lijn.

In opdracht van het ministerie van VWS en met het ministerie van Justitie en Veiligheid gaat het programma Forensische geneeskunde van start, waarbij onderzoek en richtlijnontwikkeling rondom de lijkschouw een plaats krijgen.

Ziekenhuiszorg

Het kennisprogramma *Safety II* en veiligheidsergonomie is ontwikkeld op basis van het plan van aanpak 'Tijd voor verbinding', waarbij de nadruk ligt op het vergroten van aanpassingsvermogen en veerkracht (*resilience*) van zorgprofessionals in de context waarin zij werken. In 2021 starten de eerste actieonderzoeksprojecten gericht op gedragsverandering.

Binnen 'Uitkomstgerichte zorg' kan het experiment uitkomstindicatoren van Santeon verder met het ontwikkelen van een *proof of concept* gericht op samen beslissen. Ook lijn 3 van het VWS-programma 'Uitkomstgerichte zorg: organiseren en betalen van uitkomstgerichte zorg' is van start gegaan.

Met diverse beroepsgroepen (niet alleen ziekenhuiszorg) en Patiëntenfederatie Nederland wordt toegewerkt naar een duurzaam programma Kwaliteitsgelden voor de ontwikkeling en actualisering van het kwaliteitsbeleid en het toepasbaar maken en bevorderen van het gebruik van kwaliteitsinstrumenten. In 2020 zijn Kaderafspraken gemaakt met de verschillende veldpartijen en is gestart met de uitvoering van de projecten. Hier wordt in 2021 verder vorm en inhoud aan gegeven.

Samen met de NFU heeft het Citrienfonds gewerkt aan de inrichting van het programma voor 2019-2022 om een optimale voortzetting van de activiteiten te realiseren en de resultaten uit de eerste periode verder te implementeren en te borgen. Actieve monitoring via site visits en de interactie tussen commissie en programmaleiding draagt bij aan de opbrengst van het programma.

Stakeholders

Het doel van onze samenwerking met uiteenlopende stakeholders is om gezamenlijk te zorgen voor hoogwaardige patiëntgerichte efficiënte zorg. Samen versterken we beroepsgroepen door hen te faciliteren in het doen van onderzoek en hen met actuele kennis te ondersteunen in het uitoefenen van hun beroep en organisatie van de zorg. We benoemen samen relevante kennishiaten en zetten hier verder onderzoek op uit.

Organisatie van zorg

Om een bijdrage te leveren aan de juiste zorg op de juiste plek en ondersteuning te verlenen bij de uitvoering van de hoofdlijnakoorden trekt ZonMw op met koepels van branche-/zorgorganisaties in eerste en tweede lijn, zoals: InEen, Regionale Ondersteuningsstructuren (ROS'en), organisatie van zorgondernemers (ActiZ), samenwerkende partijen in de GGZ, de brancheorganisatie Zorgthuis.nl, de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen (NVZ) en Santeon.

Maar ook met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Doel van de samenwerking met Zorginstituut Nederland is om relevante en kwalitatief hoogstaande kennis te genereren op het terrein van kwaliteitsinstrumenten en kwaliteitsindicatoren.

Patiëntenparticipatie

Patiëntparticipatie is cruciaal in de hele kenniscyclus: ontwikkeling van kennisvragen, de opzet en uitvoering van onderzoek en de ontwikkeling van kwaliteitsinstrumenten en kwaliteitsindicatoren.

Samen met Patiëntenfederatie Nederland, of specifieke patiëntenorganisaties, wordt gekeken op welke manier het patiëntenperspectief binnen de subsidieprocedures kan worden meegenomen. Een mooi voorbeeld hiervan zijn de patiëntpanels die het patiëntenperspectief inbrengen bij de beoordeling van subsidieaanvragen binnen het Kennisprogramma Huisartsgeneeskunde.

Het uiteindelijke doel is te stimuleren dat onderzoekers en klinici bij alle stappen van de kenniscyclus het patiëntenperspectief op een relevante manier betrekken, vanuit de bewustwording van de toegevoegde waarde van de input van de patiënt.

Verpleging en verzorging, huisartsenzorg, paramedische zorg en forensische zorg

Regelmatige afstemming met beroepsverenigingen en andere relevante stakeholders draagt bij aan actuele programmering. We onderhouden onder andere nauw contact met:

- Akwa GGZ
- Ergotherapie Nederland
- Forensisch Medisch Genootschap
- GGD GHOR Nederland
- Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
- Koninklijk Nederlands Genootschap Fysiotherapie

- Koninklijke Nederlandse Organisatie van Verloskundigen
- Nederlands Forensisch Instituut
- Nederlands Huisartsen Genootschap
- Nederlandse Vereniging van Diëtisten
- Nederlandse Vereniging van Huidtherapeuten
- Nederlandse Vereniging voor Logopedie en Foniatrie
- Onderwijspartijen (o.a. universiteiten, hogescholen en middelbaar beroepsonderwijs)
- Paramedisch Platform Nederland
- Patiëntenfederatie Nederland
- Politie en Openbaar Ministerie
- Stichting SBOH
- Stichting Keurmerk Fysiotherapie
- Vereniging van Oefentherapeuten Cesar en Mensendieck
- Verpleging & Verzorging Nederland
- Wetenschappelijk College Verpleegkundige
- Zorgverzekeraars Nederland

Ziekenhuiszorg

We ondersteunen de zorgsector om toe te werken naar een duurzaam kwaliteitsbeleid. We werken daarvoor onder andere samen met:

- Federatie Medisch Specialisten
- Integraal Kankercentrum Nederland
- Nederlands Huisartsen Genootschap
- Nederlandse Federatie van Universiteiten
- Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen
- Patiëntenfederatie Nederland
- Samenwerkende Algemene Ziekenhuizen
- Stichting Topklinische Ziekenhuizen
- Zelfstandige Klinieken Nederland
- Zorgverzekeraars Nederland

Beoogde gebruikers van resultaten

Met de resultaten uit de programma's behouden en verbeteren we de kwaliteit van zorg. We zetten in op het beter zichtbaar en bruikbaar maken van de opzet, uitvoering en opbrengsten van onderzoeken voor veldpartijen: *wetenschappelijke én maatschappelijke* opbrengsten. De vertaling van resultaten en opbrengsten naar daadwerkelijke implementatie is de verantwoordelijkheid van het veld.

Er is extra aandacht voor het bereiken van zorgprofessionals en de natuurlijke samenwerkingspartners, het stimuleren van leernetwerken en het benutten van de juiste communicatiekanalen. De focus ligt op de toegankelijkheid van zorg voor patiënten. Ook zal er aandacht zijn voor persoonlijke verschillen als gevolg van diversiteit in culturele achtergronden en voor de meest kwetsbare mensen die onvoldoende veerkracht hebben om zelf optimaal vorm te geven aan hun gezondheid.

Gebruikers van de resultaten zijn de stakeholders zoals eerder genoemd. Belangrijke gebruikers zijn de zorgverleners in diverse settings zoals ziekenhuizen, eerstelijnszorg en verpleging en verzorging. Daarnaast worden samenwerkingen met het sociaal domein aangegaan. Relevante resultaten bieden we aan bij opleidingsinstellingen op het niveau van MBO, HBO en WO en aan bij- en nascholingsorganisaties.

Programma's met contactpersonen

Programma's en contactpersonen cluster Kwaliteit van Zorg

Programmanaam/ looptijd	Contactpersoon ZonMw	Contactpersoon VWS/extern
Actieonderzoek Innovatieve Zorg (2017-2022)	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	
Afstemmingsoverleg Zeldzame ziekten Citrienfonds (2019-2022)	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e
Huisartsgeneeskunde en Ouderengeneeskunde (2013-2023)	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e
Kennisprogramma Huisartsgeneeskunde (2019-2028)	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e
Kwaliteitsgelden (2019-2022)	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	
Ondersteuning Zorginstituut (2016-2021)	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e
Ontwikkeling Kwaliteitsstandaarden 2019-2022: wijkverpleging	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e
Paramedische zorg 2019-2022	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e
Safety II en veiligheidsergonomie (2019-2023)	5.1.2e	
Uitkomstgerichte zorg: Santeon experiment, organiseren en betalen (2019-2022)	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e
Verpleging en Verzorging (2019-2025)	5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e

Life Sciences & Health

Omschrijving cluster

Het cluster LSH verbindt veelbelovend onderzoek aan economische kansen door innovatieve publiek-private samenwerkingsvormen en levert zo een bijdrage aan de KIA Gezondheid en Zorg. Focus ligt op eindgebruikers en medische technologie, inclusief e-health en big data.

Doelen

We dragen bij aan de **kaders van VWS**:

- Regionalisering. Binnen het programma Zorg voor Innoveren zijn activiteiten voorzien in de regio. Het gaat hierbij om regionale informatiebijeenkomsten of andere activiteiten om kennis te delen over het toepassen van zorginnovaties.
- Missiegedreven innovatiebeleid. We geven samen met andere clusters invulling aan de KIA Gezondheid en Zorg en de uitvoering van de KIC subsidierondes met NWO. Het gaat hierbij in 2021 onder andere om een subsidieoproep op het terrein van leefstijl en leefomgeving en dementie en daarbij het gebruik van AI. Het nieuwe partnership op het terrein van Microplastics & Health draagt bij aan onderzoek naar de invloed van de leefomgeving op de gezondheid. Toegang tot zorg betreft onder meer extramuralisatie, betaalbaarheid en bemensbaarheid van de zorg. Dit zijn ook de doelstellingen van het medtech-programma IMDI. Het Diabetes partnership valt onder de missie chronische ziekten, maar heeft raakvlakken met leefstijl.
- Kennisplatforms. Er wordt naar gestreefd beter aan te sluiten bij kennisagenda's. In 2021 wordt samenwerking gezocht voor een onderzoeks- en innovatieprogramma rondom patiëntgedreven onderzoek en Citizen Science met Health-Holland en met andere clusters binnen ZonMw.

We dragen bij aan de **thema's van het beleidsplan**:

- Maatschappelijke uitdagingen vragen om een andere wetenschap. De meeste programma's binnen het cluster zijn multidisciplinair van opzet, verbinden partijen die elkaar minder makkelijk vinden, zoals milieuonderzoekers en gezondheidsonderzoekers binnen het programma Microplastics & Health. Bij het programma Medische Producten: Nieuw en Nodig (MPNN) stemt het publiek op drie (door een jury geselecteerde) genomineerden om te bepalen wie welk bedrag voor onderzoek wint. Doorbraakprojecten worden ingezet als een manier om snel tot eerste resultaten te komen. De meest interessante projecten worden daarna gecombineerd en in grotere publiek-private samenwerkingen doorgezet.
- Verzilveren van kennis in de praktijk. Programma's zoals Stimulering E-health Thuis (SET) en Zorg voor Innoveren draaien om het implementeren en opschalen van innovaties en het bieden van hulp en informatie bij barrières.
- Samenwerking binnen de kenniscyclus. Er wordt naar gestreefd de hele keten van fundamenteel onderzoek tot toepassing en implementatie te bedienen, bijvoorbeeld in een programma zoals IMDI. Aansluiting bij andere programma's kan die mogelijkheden vergroten.

We dragen bij aan de **kaders van NWO**:

Er is een jarenlange nauwe samenwerking met NWO en de programma's voldoen aan het beleidskader van NWO en de gestelde eisen, met name ten aanzien van het KIC.

Activiteiten en resultaten

Signaleren

In 2021 kijken we hoe we gevolg kunnen geven aan de verkenning voor microplastics en gezondheid, mogelijk in het bredere kader van leefomgeving en gezondheid. Voor de uitrol van de medische technologie agenda wordt eveneens verkend wat de mogelijkheden voor medtech-onderzoek zijn, ook om ketenbreed te werken. Voor het patiëntgedreven onderzoek is een inventarisatie voorgesteld, waarvan de resultaten kunnen worden verwerkt in een programma op het terrein van Citizen Science. Eind 2020 komt een AI-verkenning beschikbaar, waarin we analyseren welke kansen en bedreigingen er zijn op het terrein van gezondheid en zorg.

Programmeren en financieren

De VWS-programma's MPNN en SET zullen in 2021 opnieuw een subsidieoproep publiceren. De subsidietoekenningen voor SET verlopen via RVO. ZonMw speelt vooral een rol in de communicatie, beoordeling en monitoring. Zorg voor Innoveren (Zvi verstrekt in 2021 op grote schaal vouchers voor innovatie- en opschalingscoaches en vouchers ter stimulering van de digivaardigheid in de zorg (digicoaches). Het programma Citizen Science start naar verwachting in 2021 een subsidieronde. Vanuit Take-off zullen in 2021 in twee rondes weer leningen en subsidies uitgezet worden voor het oprichten van nieuwe LSH-bedrijven. Verder voeren we de KIC 'missie' subsidieronde van NWO uit en adviseren we partnerschappen die interesse hebben in deelname aan de NWO 'vraag' subsidierondes. Dit laatste betreft zowel publieke-private consortia die een aanvraag willen doen als private financiers (zoals gezondheidsfondsen) die gezamenlijk met NWO een subsidieoproep willen opstellen. In 2021 zullen de nieuw gehonoreerde consortia van Microplastics & Health, Partnership Diabetes en IMDI van start gaan.

Stimuleren van impact

Voor de programma's Create Health, IMDI, SET, MKB in Europa en Zorg voor innoveren worden netwerk- en voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd. Jaarlijks organiseren we in samenwerking met Health~Holland de LSH PPS dag, waar we de 'quadruple helix' (overheid, onderzoekers, ondernemers, patiënten/burgers) bij elkaar brengen. MPNN biedt patiënten de mogelijkheid om samen met onderzoekers workshops te organiseren om onderzoeksagenda's of -voorstellen uit te werken. Voor Create Health zijn innovatievouchers beschikbaar om opgedane kennis uit de lopende ronde te verspreiden. Take-off is gericht op het bevorderen van ondernemerschap van onderzoekers die interessante vindingen hebben gedaan, middels subsidies of revolverende leningen. Voor het programma ETH is een training FAIR data at the source in Technology Hotels in voorbereiding, die zal worden verzorgd door het Dutch Centre for Life Sciences DTL. De vouchers van Zvi zijn bedoeld om implementatiebarrières op het terrein van technologieën zoals e-health weg te nemen en zo de impact van gezondheidstech te vergroten.

Stakeholders

- Health~Holland. De topsector Life Sciences & Health initieert en stimuleert interdisciplinaire R&D in publiek-private partnerships. Door fondsen aan te trekken, ervaringen te delen, de verbindende rol en het als één stem communiceren, wil de topsector deze bruisende en productieve sector stimuleren. Binnen het gelijknamige cluster LSH zijn meerdere samenwerkingsvormen met de topsector, zoals de gezamenlijke inzet op consortia (IMDI, Diabetes, DUSRA/Voila, Microplastics & Health), de innovatiecafé's en de jaarlijkse gezamenlijke PPS-dag.
- Hartstichting. De Hartstichting wil hart- en vaatziekten eerder opsporen en behandelen. De Hartstichting participeert samen met DCVA (Dutch CardioVascular Alliance) en het domein TTW in het programma IMDI (Innovative Medical Devices Initiative) bij de financiering en monitoring van projecten in de subsidieronde Hart voor duurzame zorg.
- Diabetes Fonds. Het Diabetes Fonds wil diabetes de wereld uit helpen en werkt samen met ZonMw in een partnership voor het oplossen en voorkomen van diabetes type II. Na een bijdrage aan een eerste ronde doorbraakprojecten wordt er nu gezamenlijk ingezet op een Internationaal publiek-privaat partnership met de Canadian Institutes of Health Research (CIHR) en Health~Holland op het terrein van diabetes type II. Verdere samenwerkingsmogelijkheden binnen een groter Diabetes partnership worden verkend.
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). RVO helpt ondernemende Nederlanders en beleidsmedewerkers vooruit op het gebied van duurzaamheid, zakendoen over de grenzen, agrarisch ondernemen en innovatie. Binnen het cluster LSH wordt met RVO nauw samengewerkt binnen de programma's MKB in Europa en de regeling Stimulering E-health Thuis (SET).

Beoogde gebruikers van resultaten

De gebruikers van resultaten zijn zowel publieke als private partijen. Het cluster stimuleert onderzoekers uit vele verschillende disciplines om kennis en resultaten uit te wisselen en tot gebruik te brengen. Het gaat in de financiering zowel om de start van de kennisketen (fundamenteel onderzoek) als de verdere ontwikkeling of implementatie en opschaling. Gestimuleerd wordt dat de betrokken partijen de resultaten benutten om zo impact te creëren.

Voor complexe publiek-private samenwerkingen worden er jaarlijks monitoringsgesprekken georganiseerd. Ondernemers, waaronder ondernemers in de zorg, en hun brancheorganisaties zijn een belangrijke doelgroep. Zij kunnen als co-financier en als versneller fungeren om onderzoeksresultaten sneller op de markt te krijgen. Eindgebruikers bestaan onder meer uit zorgprofessionals, patiënten/cliënten, andere burgers en beleidsmakers. Door hen eerder en meer te betrekken bij de programmering van onderzoek, zullen resultaten sneller en makkelijker geïmplementeerd kunnen worden en kan de impact vergroot worden. Ook voor de implementatie en opschaling van medische technologie zoals e-health wordt ondersteuning geboden.

Programma's met contactpersonen

Programmanaam	Looptijd	Contactpersoon ZonMw	Contactpersoon VWS/Extern
Bio Art and Design Award	2017-2021	5.1.2e 5.1.2e	
Big Data en Gezondheid (Commit2Data)	2018-2023	5.1.2e 5.1.2e	NWO: 5.1.2e VWS: 5.1.2e 2x 5.1.2e 5.1.2e
Create Health	2016-2022	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	NWO: 5.1.2e 5.1.2e
Partnership Diabetes	2018-2026	5.1.2e	
Dwarsonderwerp cofinanciering	2018-2021	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	
Vitaliteit en levensloop /DUSRA	2018-2024	5.1.2e	
Enabling Technology Hotels	2014-2021	vacature	NWO: 5.1.2e 5.1.2e
GROZ (patiëntentafel)	2019-2021	5.1.2e	LSH: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Innovative Medical Devices Initiative (IMDI)	2012-2024		
LSH 2Treat	2014-2021		
Medical Devices for Affordable Health	2010-2022	5.1.2e	5.1.2e
MKB in Europa	2017-2021	5.1.2e	5.1.2e
Microplastics & Health	2018-2024	5.1.2e	5.1.2e
Medische Producten: Nieuw en Nodig	2017-2021		
Parkinson	2018-2024		
Stimulering E-health Thuis	2019-2021		
Take-off	2014-2023	5.1.2e	5.1.2e
Zorg voor Innoveren	2011-2021	5.1.2e	5.1.2e

Ouderen

Omschrijving cluster

Het cluster Ouderen helpt, samen met het veld én zorgvragers, vraagstukken oplossen in zorg, welzijn en ondersteuning voor ouderen, ongeacht de plek waar zij verblijven/wonen. Dit doen we door onderzoek te financieren, samenwerking in het veld te bevorderen en het gebruik van ICT-oplossingen in de ouderenzorg te stimuleren.

Doelen

Het cluster draagt bij aan alle missies uit het VWS-innovatiebeleid. Regionale samenwerking, onder andere in het sociaal domein, bevordert de bruikbaarheid van kennis. Binnen Social Trials wordt de zorgvraag benaderd vanuit de leefwereld van de persoon met dementie en diens omgeving. Met de LZO-programmalijn Lokale Netwerken Samenhangende Ouderenzorg en Juiste Zorg Op de Juiste Plek (JZOJP) werken we domein-overstijgend aan de organisatie van welzijn, ondersteuning en zorg voor ouderen in de wijk en de regio. De meeste programma's houden nadrukkelijk rekening met relevante kenmerken van onze doelgroep, zoals co-morbiditeit en diversiteit. In samenwerking met het programma Memorabel richten wij ons op de zorg en ondersteuning voor mensen met dementie nu en in de toekomst.

We werken samen met kennisplatforms zoals 'Beter Oud' en 'Zorg voor Beter'. Daarnaast zijn we trekker van de AAL-kennisbank van het programma Active and Assisted Living (AAL), voeren we het secretariaat van het kennisplatform JZOJP en ondersteunen we in de ontwikkeling van het kennisplatform Ouderen. Internationaal voeren we het secretariaat van het Europese lidstateninitiatief More Years Better Lives (MYBL).

Bij de subsidieverstrekking stimuleert het cluster multi- en interdisciplinaire samenwerking in onderzoek waar mogelijk. MYBL stimuleert internationaal vergelijkend transnationaal, multidisciplinair onderzoek met als doel samen oplossingen te vinden ten behoeve van beleid voor de vraagstukken waar Europa mee te maken krijgt op het gebied van de ouder wordende samenleving.

In de projecten die zorg, welzijn en ondersteuning verbeteren, is de samenwerking tussen onderzoek, beleid, zorgpraktijk en onderwijs van groot belang. De Academische Werkplaatsen Ouderenzorg (KAWO) voeren wetenschappelijk onderzoek uit samen met de zorgpraktijk en het onderwijs.

Daarmee verbeteren zij de kwaliteit van leven van de cliënt, de kwaliteit van zorg en de kwaliteit van het werken in de verpleeghuiszorg. Ook stimuleren we de verdere professionalisering van individuen en het lerend vermogen van de sector als geheel. Zo wordt in 2021 vanuit de LZO-programmalijn Kennisontwikkeling een subsidieoproep geopend gericht op brede consortia en talentstimulering, met specifieke aandacht voor MBO- en HBO-professionals.

Binnen het cluster gaat veel aandacht uit naar het landelijk en regionaal stimuleren van de opbouw van de kennisinfrastructuur. De LZO-programmalijn Versterking aanpak eenzaamheid ondersteunt de maatschappelijke beweging tegen eenzaamheid en maakt ontwikkelde kennis beschikbaar voor het veld. Memorabel richt zich in 2021 vooral op de bundeling van (onderzoeks)resultaten en doorgeleiding binnen de kennisketen. Met het programma Social Trials worden werkzame bestanddelen vanuit de lokale experimenten geïdentificeerd en verbreed naar landelijke dementiestandaarden.

De ouderenzorg vraagt om onderzoeksmethoden met ruimte voor korte lerende cycli met de praktijk. Daarom wordt bij de Lokale Netwerken en Kunst en cultuur in de Langdurige zorg en ondersteuning actiegericht onderzoek ingezet. Beter Thuis heeft een ontwikkelingsgerichte opzet, om te kunnen inspelen op ontwikkelingen in het veld. De pilot 'Cirkelen Rond Je Onderzoek' (LZO) richt zich op het naar boven halen van de echte onderzoeksvraag en daarmee een betere aansluiting op de praktijk, inclusief het bouwen van een duurzaam samenwerkingsverband.

Activiteiten en resultaten

Goede kennis ontwikkelen

- In 2021 worden binnen lokale netwerken de laatste Ontwikkel- en Uitwerkingssubsidies toegekend.
- Binnen JZOJP worden kennis en ervaringen gebundeld en gedeeld met de projecten en het brede veld. Ook komen er specifieke middelen voor de regionale implementatie van succesvolle landelijke interventies. Verder richt JZOJP zich specifiek op ICT, eHealth en digitalisering en preventie, waaronder de gecombineerde leefstijlinterventie.
- Beter Thuis doet een programmeringsstudie voor het opstellen van een ontwikkelagenda ten behoeve van de ontwikkeling én herziening van kwaliteitsstandaarden binnen de Geriatrische Revalidatiezorg (GRZ) en het Eerstelijnsverblijf (ELV).

Bruikbare kennis

- Ter vergroting van de leereffecten van de Sociale Benadering Dementie (SBD) wordt het programma Social Trials uitgebreid met 4 nieuwe pilot-gemeenten en komen zorg- en ondersteuningsprofessionals in een beperkt aantal gemeenten in aanmerking voor een training in het toepassen van SBD.
- AAL werkt in 2021 samen met Alzheimer Nederland verder aan een overzicht van ICT-oplossingen voor mensen met dementie. In aansluiting daarop wordt de mogelijkheid verkend om te komen tot een landelijke eHealth-kennisbank.
- Lokale netwerken (LZO) zet een overkoepelende opdracht uit om middels een actiegerichte aanpak de opgedane kennis en ervaring binnen de lokale netwerkprojecten te bundelen, te verrijken en met de individuele projecten uit te wisselen om van elkaar te leren.
- MYBL geeft in 2021 vervolg aan de resultaten van de fast track over Ageing & Care Technologies (oktober 2020). Dit betreft een gezamenlijke visie over 'good care' en hoe technologie hier aan kan bijdragen vanuit het perspectief van verschillende Europese landen, waaronder Nederland.
- Binnen Kunst en cultuur wordt gewerkt aan een community of practice (CoP). De CoP kan gebruikt worden om inzichten in succesfactoren, knelpunten en werkzame elementen van bestaande initiatieven te delen. Er zal hierbij zoveel mogelijk bij bestaande kennisnetwerken of kennisplatforms worden aangesloten.
- Bij AAL wordt de mogelijkheid verkend van het inzetten van een verspreidings-/ambassadeursvoucher in samenwerking met Zorg voor Innoveren.

Maatschappelijke relevantie (signaleren)

- We werken aan een Plan van Aanpak voor het vervolg op het signalement 'Meer aandacht voor ouderen in het ziekenhuis', waaronder een inventarisatie en analyse van lopende programma's en onderzoek.
- We zijn in gesprek met VWS over de verdere uitwerking van de pijler 'Goede ondersteuning en Zorg: innovatie' van de nationale dementiestrategie 2021-2030. Binnen het cluster zijn er verschillende lopende programma's en initiatieven die raken aan deze pijler. Wij denken van daaruit mee over de betekenis hiervan voor de inhoudelijke uitwerking en governance.
- De programmalijnen Lokale netwerken en JZOJP besteden in het kader van regionale en domeinoverstijgende samenwerking aandacht aan gebieden in Nederland waar de samenhangende zorg en ondersteuning voor thuiswonende ouderen nog verbetering behoeft. Enthousiaste zorgprofessionals worden na aanmelding ondersteund in hun ambitie te komen tot

functionele samenwerking met andere zorgprofessionals ten behoeve van de thuiswonende ouderen.

- Het landelijke programma 'Een tegen Eenzaamheid' van VWS wordt in het voorjaar van 2021 afgerond. Ten behoeve van de voortgang, periodieke rapportages aan de kamer alsmede de doorontwikkeling en verduurzaming van de LZO programmalijn Versterking aanpak Eenzaamheid, wordt er intensief samengewerkt met VWS. De afronding van de programma-activiteiten en projecten staat vooralsnog gepland voor medio 2022.

Stakeholders

Financiers (zoals gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren)

Met het oog op verduurzaming en borging zijn financiers op verschillende manieren nadrukkelijk betrokken bij onze programma's en projecten. Dit gebeurt bijvoorbeeld via het lidmaatschap van een programmacommissie, zoals bij de programma's Social Trials, Kunst en cultuur in de langdurige zorg en ondersteuning en JZOJP. Op projectniveau krijgt dit vorm door specifieke voorwaarden over financiering op te nemen in de subsidieoproep. Zoals bijvoorbeeld bij het programma JZOJP, waar betrokkenheid van een van de financiers (gemeenten, zorgverzekeraars of zorgkantoren) aan het regionale samenwerkingsverband een minimale eis is om in aanmerking te kunnen komen voor subsidie.

Ouderen en hun naasten

Ouderenparticipatie is een onmisbare schakel in de ontwikkeling van relevante en bruikbare kennis en daarmee het verbeteren van de zorg en ondersteuning van ouderen. Daarom zijn we vanaf de start van het programma LZO in dialoog met het brede veld van de langdurige zorg en ondersteuning, om op te halen wat de doelgroep belangrijk vindt. Deze input nemen we mee in onze programmering. Ook vragen we ouderen om actief mee te praten over de programma's en subsidievoorstellen mede te beoordelen.

Zorg en ondersteuningsprofessionals

Zorg- en ondersteuningsprofessionals hebben direct met ouderen te maken en spelen daarom een belangrijke rol in het ontwikkelen, toepassen en delen van nieuwe kennis. De praktijkvragen vormen een belangrijk vertrekpunt. Om die reden vragen wij zorg- en ondersteuningsprofessionals om mee te praten over alle facetten van onze programma's, waaronder de beoordeling van subsidieaanvragen. Ook blijven we inzetten op het up-to-date houden en doorgeleiden van de kennis uit projecten via onder meer de kennispleinen BeterOud en Zorg voor Beter.

Beroepsonderwijs

Het beroeps onderwijs leidt de zorgprofessionals van de toekomst op en schoolt huidige zorgprofessionals bij. Met als doel om nieuwe inzichten, methodieken en producten ten goede te laten komen aan de professionals en daarmee aan de zorg voor (kwetsbare) ouderen. Naast de verspreiding van kennis via de kennispleinen zetten we in op het doorgeleiden van kennis richting beroepsopleidingen. In 2021 organiseren we bijvoorbeeld samen met en voor de KAWO's een onderwijsbijeenkomst om in gezamenlijkheid een visie te vormen op onderwijs en te bespreken welke activiteiten hiervoor moeten worden ondernomen.

Kennisinstituten (waaronder Vilans, Movisie)

Kennisinstituten zoals Vilans en Movisie blijven voor het ouderencluster ook in 2021 belangrijke partners bij het verspreiden van nieuwe kennis, inzichten en methodieken naar het onderwijs, zorgprofessionals en beleid. ZonMw, Movisie en Vilans gaan zich samen buigen over de kenniscirkel van het sociaal domein. Onder meer in het licht van de opdracht van VWS gericht op de versterking van de kennisinfrastructuur langdurige zorg en ondersteuning, gaan Vilans en ZonMw samen de kennisvragen langdurige zorg analyseren en nader duiden, om te bepalen welke vragen de komende periode geprogrammeerd moeten worden. Binnen het eenzaamheidsprogramma vervult Movisie een rol in de ondersteuning van interventie-eigenaren bij het (door)ontwikkelen, evalueren, beschrijven en onderbouwen van interventies.

Internationaal

De maatschappelijke en wetenschappelijke vraagstukken rondom ouderen zijn niet uniek voor Nederland. We werken internationaal nauw samen op het gebied van dementie en technologieontwikkeling en verbinden overheid en bedrijfsleven met elkaar. Ook in 2021 zal het programma AAL op het gebied van ICT voor ouderen samenwerken met UCREATE, om zo een

aanjagersfunctie te vervullen en te komen tot implementatie en opschaling van projectresultaten. MYBL zet zich samen met AAL en To-Reach in voor de totstandkoming van het nieuwe initiatief Horizon Europe partnerschap Transforming Health and Care Systems (THCS) en de nodige steun uit Nederland.

Beoogde gebruikers van resultaten

Met onze programma's en projecten willen wij ervoor zorgen dat elke oudere passende zorg en ondersteuning kan krijgen ongeacht de woonlocatie. Hiervoor zijn kennis en slimme oplossingen nodig en nuttige en toepasbare kennis voor ouderen zelf, hun naasten of mantelzorgers en de professionals in de zorg-, welzijns- en ondersteuningssector. Om tot echt bruikbare kennis te komen worden ouderen en zorgprofessionals dan ook nadrukkelijk betrokken bij programma-activiteiten. Maar de kennis(producten) die voortkomen uit onze projecten zijn ook nuttig voor professionals in het onderwijs (inclusief bij- en nascholing) en beroeps-, branche- en ouderenverenigingen en hun achterban. Ook voor gemeenten en sociale (wijk)teams zijn de resultaten relevant: met nieuwe kennis en inzichten kunnen deze organisaties hun beleid en voorzieningen beter afstemmen op wat werkt bij het ondersteunen van hun oudere inwoners. De kennisinstituten kunnen onze resultaten gebruiken bij het ondersteunen van de professionals. Zo kunnen zij hun vak beter of gemakkelijker uitvoeren. Tot slot helpen onze resultaten ook de centrale overheden, onder meer bij het opstellen en aanpassen van (inter)nationaal beleid. Via de meest passende kanalen worden de juiste middelen ingezet om de kennis bij bovenstaande relevante partijen te brengen.

Programma's met contactpersonen

Programmanaam	Looptijd	Contactpersoon ZonMw	Contactpersoon VWS/extern
Kennisinfrastuctuur Academische Werkplaatsen Ouderenzorg (KAWO)	structureel		5.1.2e 5.1.2e
JPI-MYBL	2015-2021		
AAL2	2014-2024	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e
Langdurige Zorg en Ondersteuning (LZO) Lijn 1: Kennisontwikkeling Lijn 2: Lokale Netwerken Eenzaamheid	2018-2022	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e
JZOJP	2019-2021	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Beter Thuis Kunst en Cultuur in de Langdurige Zorg en Ondersteuning	2019-2023 2019-2021	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Social Trials – monitoren, evalueren en leren	2019-2021	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e

Palliatieve zorg

Het cluster Palliatieve zorg stimuleert in dit programma een goede kwaliteit van leven voor mensen in de laatste levensfase en hun naasten. Zorgverleners bieden de juiste zorg en ondersteuning op lichamelijk, psychisch, sociaal en spiritueel vlak die aansluit op individuele wensen en behoeften. Hieronder beschreven acties zijn alvast de voorbereidingen voor het vervolgprogramma Palliantie II met een doorlooptijd van 2021-2024.

Doelen

Alle partijen uit de zorg en uit welzijn werken optimaal samen zodat er een geïntegreerd regionaal aanbod is dat mensen in de laatste levensfase en hun naasten probleemloos kunnen vinden en gebruiken. De juiste zorg ontvangen op het juiste moment. Dat is de doelstelling voor het programma Palliantie II.

Kaders VWS

We richten ons op het behouden en verbeteren van de kwaliteit van leven en sterven bij volwassenen en kinderen in de laatste levensfase en hun naasten. In het programma is extra aandacht voor de meest kwetsbare personen, die onvoldoende veerkracht hebben om zelf optimaal vorm te geven aan hun gezondheid. Denk bijvoorbeeld aan mensen met een lage sociaaleconomische positie, mensen met psychische problematiek of mensen met veel (mantel)zorgtaken. Vaak wordt bij een aantal doelgroepen palliatieve zorg nog te laat ingezet, zoals bij mensen met een chronische ziekte die een grillig ziekteverloop kent, of bij mensen met dementie. Vroegtijdige inzet van palliatieve zorg door tijdige markering en proactieve zorgplanning is een belangrijk thema in het programma.

Om de projectresultaten in de regio's verder te verspreiden en te implementeren in de praktijk, werken we samen met de 7 regionale consortia palliatieve zorg door gezamenlijk projectleidersbijeenkomsten en regionale informatiebijeenkomsten te organiseren of financieel te ondersteunen.

Kennisagenda's zijn onderdeel van onze programmeringsactiviteiten die als input dienen voor onderwerpen die onderzoek behoeven en om extra aandacht vragen.

Thema's beleidsplan

We bouwen voort op de opgedane kennis en ervaring uit de eerdere programma's. Het accent ligt op het bundelen van kennis en het (door)ontwikkelen en het opschalen van kansrijke resultaten uit de afgeronde projecten. We zetten in op kennisverspreiding en het stimuleren van kennisbenutting via communicatie- en implementatie-activiteiten. Daarnaast is het toegankelijk maken van kennis in de vorm van bruikbare kennisproducten voor de praktijk een belangrijk onderdeel van alle projecten binnen het programma. Voor implementatie en borging van verandering in de praktijk is samenwerking met relevante stakeholders cruciaal.

Kaders NWO

Palliatieve zorg is bij uitstek multidisciplinaire zorg. Dit betekent dat we in subsidieoproepen een multidisciplinaire samenstelling van de projectgroep als voorwaarde stellen. Daarnaast is multidisciplinaire samenwerking een thema in ons programma. Denk aan onderzoek naar transmurale samenwerkingsverbanden (ziekenhuis-thuis), PaTz(Palliatieve Thuiszorg-) groepen voor de eerste lijn, interdisciplinair leren. We richten ons daarmee ook op de verbinding van palliatieve zorg met het sociale domein.

Activiteiten en resultaten 2021

Communicatie- en implementatie-activiteiten

In 2021 richten we onze communicatie- en implementatie-activiteiten op de beschikbare kennis uit de afgeronde en lopende Palliantie-projecten voor de eindgebruikers.

Resultaten van afgeronde projecten komen beschikbaar in een digitale publicatie en/of worden uitgelicht in de nieuwsbrief Palliatieve zorg. Via de ZonMw-website maken we de projectresultaten zichtbaar door aan te sluiten op de domeinen van het kwaliteitskader palliatieve zorg. Naast onze eigen webpagina op de ZonMw-website worden de resultaten van afgeronde Palliantieprojecten ook via de landelijk digitale vindplek 'Palliaweb' toegankelijk gemaakt.

Een aantal afgeronde projecten met kansrijke resultaten wordt uitgenodigd voor een Verspreidings- en Implementatie Impuls (VIMP) om bredere bekendheid en toepassing van projectresultaten te stimuleren.

We organiseren samen met de consortia palliatieve zorg en coöperatie Palliatieve Zorg Nederland (PZNL) regionale informatiebijeenkomsten die gericht zijn op zorgverleners, management, staf en opleidings- en kwaliteitsfunctionarissen. Doel is om afgeronde projectresultaten en opgeleverde kennisproducten verder te verspreiden en te gebruiken in de regio. Het plenaire gedeelte van alle bijeenkomsten gaat over markering en proactieve zorgplanning.

Inhoudelijke thema's 2021

In 2021 pakken we binnen Palliantie II 2 inhoudelijke thema's op: 1) markering en proactieve zorgplanning (ACP) en 2) klinisch symptoomonderzoek. Op basis van de nu uitgevoerde kennisinventarisatie over alle ZonMw-projecten over markering en proactieve zorgplanning (ACP) zetten we, waar wenselijk, leer- en verbetertrajecten uit voor praktijkorganisaties. Mocht er nog doorontwikkeling nodig blijken op bepaalde instrumenten of voor bepaalde doelgroepen, dan zetten we dit ook in een subsidietraject uit. Daarnaast voeren we een subsidieronde uit met betrekking tot klinische symptoom bestrijding, een topprioriteit die door verschillende stakeholders werd benoemd.

In 2021 worden 2 subsidietrajecten gecontinueerd, te weten de doorontwikkeling van het individuele zorgplan en de doorontwikkeling van de kwaliteitsindicatoren palliatieve zorg (op weg naar een kwaliteitssysteem voor palliatieve zorg).

Onderwijs blijft ook in 2021 een belangrijke pijler binnen het programma. In het najaar van 2021 loopt het landelijke Palliantie onderwijsproject (O²PZ) af. Waar nodig zetten we vervolgvactiteiten uit zodat palliatieve zorg goed geborgd wordt in het onderwijs op MBO, HBO en WO(+).

Samenwerking is zeer belangrijk gebleken in Palliantie. Meer dan zorg. Daar zetten we ook op in, zie de genoemde stakeholders hieronder. We sluiten ook internationaal aan bij het initiatief Horizon Europe partnerschap Transforming Health and Care Systems (THCS).

Stakeholders

Met het programma zetten we in op verspreiding van kennis naar eindgebruikers en op het stimuleren van implementatie. Dit vraagt om intensieve samenwerking met relevante stakeholders. Hieronder is een aantal specifiek uitgelicht:

Patiëntenfederatie Nederland

Samen met de Patiëntenfederatie Nederland en haar leden bekijkt ZonMw hoe de input vanuit patiënten meegenomen wordt in alle stappen van de programmeercyclus. De Patiëntenfederatie Nederland en ZonMw verkennen samen hoe het patiëntenpanel op een inspirerende en adviserende wijze ingezet kan worden bij de selectie van subsidieaanvragen.

Coöperatie Palliatieve Zorg Nederland

De coöperatie Palliatieve Zorg Nederland (PZNL) heeft als doel organisaties in de palliatieve zorg te verbinden, samenwerking binnen de palliatieve zorg te bevorderen, zorgdomeinen beter op elkaar te laten aansluiten en de kwaliteit van de palliatieve zorg constant te verbeteren. PZNL draagt mede bij aan de verspreiding van projectresultaten uit het programma door de digitale vindplek Palliaweb. Consortia Palliatieve Zorg

De consortia Palliatieve Zorg zijn bovenregionale samenwerkingsverbanden met betrekking tot palliatieve zorg. De 7 consortia Palliatieve Zorg vormen een landelijk dekkend netwerk. Ze pakken knelpunten op die het regionale niveau overstijgen en voeren zelf ook ZonMw-projecten uit. ZonMw organiseert onder andere samen met de consortia bijeenkomsten zoals projectleidersbijeenkomsten of regiobijeenkomsten. Ze dragen mede bij aan de verdere verspreiding en implementatie van projectresultaten in de regio's.

Netwerken Palliatieve Zorg

De Netwerken Palliatieve Zorg zijn samenwerkingsverbanden van zorgaanbieders in een bepaalde regio. Een Netwerk heeft als doel de zorg voor mensen in de laatste levensfase zo goed mogelijk te organiseren. In de consortia zitten ook afgevaardigden uit de netwerken. Stichting Fibula is de landelijke organisatie van deze netwerken en tevens lidorganisatie van PZNL. Netwerken Palliatieve Zorg dragen bij aan de verbinding met en implementatie van projectresultaten binnen de praktijkorganisaties.

(koepels van) beroepsverenigingen

De (koepels van) beroepsverenigingen dragen bij aan de verdere verspreiding en implementatie van de projectresultaten uit het programma. Daarnaast leveren ze input voor kennislacunes (bijvoorbeeld in de vorm van kennisagenda's). Palliatief is de multidisciplinaire beroepsvereniging voor professionals werkzaam in de palliatieve zorg. Palliatief organiseert (onder andere samen met ZonMw) tweejaarlijks het Nationaal Congres Palliatieve Zorg. Palliatieve zorg is ook generalistische zorg. Dit houdt in dat ZonMw ook voor agendering van kennislacunes en –benutting binnen Palliatief II de beroepsverenigingen Nederlandse Huisartsenvereniging /PalHAG, Verenso, Beroepsvereniging Verzorgenden Verpleegkundigen en de koepels artsenfederatie KNMG en Federatie Medisch Specialisten raadpleegt. Mede via andere ZonMw-clusters (denk aan de clusters Kwaliteit van zorg en Ouderen) worden hier ook verbindingen gelegd, bijvoorbeeld met de opgestelde kennisagenda's vanuit deze verenigingen.

Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra

Binnen de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra is er vanuit ieder universitair medisch centrum een Expertisecentrum Palliatieve Zorg (EPZ) actief. Deze centra verrichten naast patiëntenzorg en onderwijs ook wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de palliatieve zorg. Daarnaast is er ook een aantal lectoraten dat zich bezighoudt met praktijkgericht onderzoek naar palliatieve zorg. Recent bestaat er stichting PalZon die landelijk aanspreekpunt is voor onderzoek, monitoring en evaluatie op het gebied van palliatieve zorg. Dit biedt kansen om ook verder af te stemmen tussen EPZ, de lectorenplatforms en de practoraten met betrekking tot de onderzoeksprioriteiten.

Nederlandse Zorgautoriteit

ZonMw stemt met de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) af over mogelijkheden die de NZa biedt in de regels voor en de bekostiging van zorginnovaties en interventies die uit Palliatief-onderzoek (gaan) voortkomen. Dit met het doel om eventuele bekostigingsvraagstukken tijdig te signaleren en te zorgen voor een structurele bekostiging. Dit geldt ook voor duiding van de zorg via het Zorginstituut Nederland.

Beoogde gebruikers

Met de resultaten uit het programma behouden of verbeteren we de goede palliatieve zorg voor volwassenen en kinderen in de laatste levensfase en hun naasten. Er is extra aandacht voor palliatieve zorg voor de meest kwetsbare mensen, die onvoldoende veerkracht hebben om zelf optimaal vorm te geven aan hun gezondheid. Denk bijvoorbeeld aan mensen met een lage sociaaleconomische positie, mensen met psychische problematiek of mensen met veel (mantel)zorgtaken. Ook zal er aandacht zijn voor persoonlijke verschillen als gevolg van diversiteit in culturele achtergronden. Daarbij houden we ook rekening met een combinatie van achtergronden en problemen die van invloed zijn op het welzijn in de palliatieve fase.

Gebruikers van de resultaten zijn de stakeholders zoals eerder genoemd. Belangrijke gebruikers zijn de zorgverleners in diverse settings zoals ziekenhuizen, verpleeghuizen, hospices, gehandicaptenzorg, GGZ-instellingen en eerstelijns zorg. Daarnaast gaat het ook om de hulpverleners in het sociale, psychische en spirituele domein.

Relevante resultaten bieden we aan bij opleidingsinstituten op het niveau van MBO, HBO en WO, en aan bij- en nascholingsorganisaties.

Programma's met contactpersonen

Programmanaam	Looptijd	Contactpersoon ZonMw	Contactpersoon VWS
Palliantie. <i>Meer dan zorg</i>	2015 – 2020		5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Palliantie II	2021 – 2026		5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Preventie

Omschrijving cluster

Cluster Preventie richt zich op het behouden en bevorderen van gezondheid, kwaliteit van leven en maatschappelijke participatie. We sluiten aan op de 4-jaarlijkse cyclus voor gezondheids- en preventiebeleid, Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2018, NWA Kennisagenda Preventie, Nationaal Preventieakkoord en de Kennisagenda Samen Gezond Leven.

Doelen

Kaders van VWS

Cluster Preventie ondersteunt de van oudsher decentrale aanpak in preventiebeleid ([Landelijke nota gezondheidsbeleid 2020 t/m 2024](#)). Met subsidiemogelijkheden en kennis ondersteunen we lokale en regionale partijen, kennisinfrastructuren (academische werkplaatsen) en regionale consortia. We zorgen voor verbindingen die het mogelijk maken op regionaal en landelijk niveau van elkaar te leren.

Breed investeren in preventie blijft nodig. De belangrijke domeinen en thema's staan op www.zonmw.nl/preventie. Preventie is in de gehele levensloop van belang en specifiek voor kwetsbare groepen.

Kennisbenutting en implementatie, effectiviteitsonderzoek, innovatie, samenwerkingsverbanden en integrale aanpak staan centraal. Mooie voorbeelden van kennisbenutting zijn de [implementatie-impuls](#) en [Gemeenten Samen Gezond](#) (aansluitend op [aanbevelingen](#) Kennisagenda Samen Gezond Leven). [Leefstijlgeneeskunde](#) en [e-health zorgen voor innovatie. En effectiviteitsonderzoek](#) geeft inzicht in werkzame elementen in [leefstijlinterventies](#).

Cluster Preventie verzorgt voor VWS het secretariaat van het [Kennisplatform Preventie](#). De [Kennisagenda](#) Preventie Samen Gezond Leven geeft input voor het [zesde Preventieprogramma](#) en straks het zevende Preventieprogramma.

Thema's beleidsplan

Preventieonderzoek werkt aan een goede gezondheid voor iedereen, in het bijzonder om [sociaaleconomische gezondheidsverschillen](#) te verkleinen. Onze kennis maakt het faciliteren van een [gezonde leefomgeving](#) mogelijk én vergroot de veerkracht van mensen om zelf vorm te geven aan [gezond\(er\) leven](#).

In de programma's hebben we aandacht voor kennisbenutting en implementatie. Het beter benutten van praktijkrelevante resultaten staat centraal in de [Implementatie-impuls](#). Maar ook in de ronde [Gemeenten Samen Gezond](#), waarbij projectleiders die willen indienen, moeten aansluiten op de voorlopige [resultaten van al lopende projecten](#).

De regionale consortia van bijvoorbeeld [Zwangerschap en geboorte](#), [Aan de slag met preventie](#) en [Maak ruimte voor gezondheid](#) zorgen voor uitwisseling van kennis en expertise op lokaal, regionaal en landelijk niveau. In oproepen kunnen vaak alleen consortia aanvragen waarin onderzoekers vanuit verschillende disciplines samenwerken met praktijk, beleid en/of burgers. Bijvoorbeeld bij: [Gemeenten Samen Gezond](#), [Verbetering kwaliteit poortwachtersproces](#) en [Leefstijlgeneeskunde](#).

Kaders NWO

Het cluster Preventie stimuleert multi- en interdisciplinair onderzoek. We dragen bij aan de route Gezondheidsonderzoek, preventie en behandeling binnen de [Nationale Wetenschapsagenda \(NWA\)](#) en voeren thematische NWA-calls uit.

Met het cluster Jeugd wordt de [NWA-call Big data en Kansrijke start](#) uitgevoerd.

De consortia uit de [NWA-call Schulden en Armoede](#) zijn gestart (nieuwsbericht [maart](#) en [mei](#) 2020) en lopen tot 2023.

De NWA-ronde 'Gezondheidsverschillen – beter benutten van het gezondheidspotentieel' is oktober 2020 opengesteld. In 2021 vindt de beoordeling plaats van de voorstellen.

ZonMw coördineert binnen het NWO Kennis- en Innovatie Convenant (KIC) een [subsidieoproep 'Leefstijl en leefomgeving'](#).

In steeds meer van onze subsidieoproepen kunnen alleen consortia aanvragen waarin onderzoekers vanuit verschillende disciplines samenwerken met praktijk, beleid en burgers. Dit is nodig om tot praktijkrelevante kennis en innovatie te komen.

Activiteiten en resultaten

(Zesde) Preventieprogramma 2019-2022 'Integraal en met kennis aan de slag'

Binnen [Kennisbenutting en implementatie](#) zijn 13 projecten gestart met een implementatie-impuls en 8 projecten met het stimuleren van samenwerken aan kennisbenutting. In 2021 honoreren we projecten voor de ronde [Gemeenten Samen Gezond](#) (inclusief extra opdracht Wijkgerichte aanpak Stoppen met roken). Ook zijn er rondes voor opleidingen en richtlijnen.

Binnen [Effectiviteitsonderzoek](#) honoreren we drie consortia voor de Werkzame elementen van leefstijlinterventies op roken, alcohol en overgewicht.

Binnen [Innovatie](#) komt er nog 1 oproep. Er zijn projectleidersbijeenkomsten voor de rondes Gender en preventie, eHealth en Leefstijlgeneskunde. De projecten van [Preventie in de zorg](#), gericht op de eerste lijn (vijfde Preventieprogramma) ronden af in 2021.

In het najaar van 2020 worden aanvragen gehonoreerd waarin Nederland samen met andere Europese landen onderzoek gaat doen naar aanpakken om overgewicht en obesitas te voorkomen in verschillende levensfasen ([JPI HDHL PREPHOBES call](#)).

Binnen [Vroege Opsporing](#) komt een subsidieronde waarvoor ook een burgerpanel input levert en een ronde met onderzoeksvragen RIVM/Centrum voor Bevolkingsonderzoek.

Gezonde wijk en leefomgeving

Binnen 4 trajecten hebben we aandacht voor de gezonde wijk en leefomgeving:

- [Wonen en leven in een gezonde wijk en omgeving](#)
- [Maak Ruimte voor Gezondheid](#)
- [Aan de slag met preventie in uw gemeenten](#)
- [Sociaal Economische Gezondheidsverschillen Verklarend en Lokale Aanpak](#)

Projecten trekken samen op in leernetwerken. Recent publiceerden we de voorlopige [resultaten van de 35 projecten gezonde wijk en leefomgeving](#) met focus op preventief gemeentebestuur, leefomgeving en gezondheid, sociaal economische gezondheidsverschillen, burgerparticipatie, positieve gezondheid, integrale aanpak en gezondheidsthema's. Ervaringen en tips van de betrokken projectleiders helpen nieuw onderzoek verder in de oproep [Gemeenten Samen Gezond](#).

Voor de NWA voeren we de ronde 'Gezondheidsverschillen – beter benutten van het gezondheidspotentieel' uit. ZonMw coördineert binnen het NWO Kennis- en Innovatie Convenant (KIC) een [subsidieoproep 'Leefstijl en leefomgeving'](#).

Zwangerschap, geboorte en gezond opgroeien

Voor [Zwangerschap en geboorte](#) vindt de laatste subsidieronde plaats en zetten we in op het ondersteunen, bestendigen en borgen van de regionale consortia Zwangerschap en geboorte. Voor [Onbedoelde zwangerschap en kwetsbaar \(jong\) ouderschap](#) starten in april de projecten voor de programmalijn Onderzoek en de programmalijn Praktijkverbetering. In een leernetwerk wordt de kennis ontsloten, gedeeld en geborgd.

Bijna alle projecten [Opvoeding en onderwijs en Kinderopvang](#) ronden af. Het effectonderzoek naar de Gezonde School aanpak loopt nog door. Met het cluster Jeugd wordt de NWA-call [Big data en Kansrijke start](#) uitgevoerd.

Werk, gezondheid en inkomen

De resultaten van het kennisprogramma [Vakkundig aan het werk](#) worden actief verspreid en het [vervolgprogramma](#) start. Voor de ronde [Economische zelfstandigheid van vrouwen](#) gaan 4 gemeenten in consortia aan de slag. De NWA-consortia [Schulden en Armoede](#) lopen tot 2023. Bijna alle projecten [Werk\(en\) is gezond](#) zullen afgerond zijn.

Voor [Verbetering kwaliteit poortwachtersproces](#) worden projecten gehonoreerd voor versterken van de eigen regie van werknemers, vernieuwende re-integratiegerichte aanpakken en aanpakken die werkgevers in hun eigen organisatie kunnen treffen om de re-integratie van zieke werknemers te bevorderen.

Suïcidepreventie

Met het oog op de Landelijke Agenda Suïcidepreventie 2021-2025 wordt het huidige onderzoeksprogramma [Suïcidepreventie](#) tussentijds geëvalueerd en een nieuwe onderzoeksagenda ontwikkeld.

Stakeholders

Het cluster Preventie werkt samen met iedereen die een rol heeft in preventie: onderzoekers, beleidsmakers, onderwijsinstellingen, gemeenten, professionals en met burgers zelf. Ook stimuleert ZonMw samenwerking tussen deze partijen.

Opdrachtgevers

Het cluster voert opdrachten uit voor de ministeries VWS, SZW en OCW. Op verzoek van VWS verzorgen we tevens het secretariaat van het Kennisplatform Preventie.

Voor de Kansspelautoriteit wordt een kennissynthese en onderzoeksagenda preventie van kansspelverslaving ontwikkeld ter voorbereiding op een mogelijk onderzoeksprogramma.

Het cluster Preventie werkt met NWO samen rond de [Nationale Wetenschapsagenda \(NWA\)](#).

Ook stemmen we af en werken we samen met collega-financiers zoals de (gezondheids)fondsen, het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) en de Topsector Life Sciences & Health (onder andere [Kennis- en Innovatieagenda Gezondheid en Zorg 2020-2023](#)).

Kennispartners - Preventie breed

Om praktijkrelevante kennis te kunnen genereren, de kennis uit onderzoek optimaal te benutten en elkaar te versterken werken we samen met veel kennispartners. Het RIVM is betrokken bij kennisprogrammering en -benutting. Ook neemt het RIVM deel aan programmacommissies, als waarnemer of als lid. We stemmen af met landelijke kennisinstututen onder meer over kennisverspreiding. Academische werkplaatsen en werkplaatsen sociaal domein spelen regionaal en lokaal een belangrijke rol. Samenwerking met GGD GHOR maakt hier deel van uit. We zijn aangesloten bij het afstemmingsoverleg van GezondIn, Alles is gezondheid, Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) en RIVM/Centrum Gezond Leven. Met VNG stemmen we af over subsidieoproepen voor gemeenten en wisselen we nieuwsberichten uit.

Vroege opsporing

Voor het deelprogramma Vroege opsporing is er nauwe samenwerking met het RIVM/Centrum voor Bevolkingsonderzoek, de Gezondheidsraad, de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, en het ministerie van VWS.

Er is afstemmingsoverleg tussen deze partijen. Dit overleg is ook relevant voor de ZonMw-activiteiten voor Zwangerschap en geboorte. ZonMw neemt deel aan het Afstemmings- en PrioriteringsOverleg (APO) voor de bevolkingsonderzoeken van VWS.

Zwangerschap, geboorte en gezond opgroeien

Voor het programma Zwangerschap en geboorte zijn cliëntenvertegenwoordiging, het kennisnetwerk geboortezorg (de regionale consortia), College Perinatale Zorg (CPZ), RIVM, Perined, Gezondheidsraad, Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, Zorginstituut Nederland, beroeps- en brancheverenigingen van professionals in de geboortezorg, gemeenten, GGD-en, zorgverzekeraars en Zorgverzekeraars Nederland belangrijke samenwerkingspartners. Er is periodiek voorzittersoverleg van CPZ, Perined, ZonMw en het ministerie van VWS.

Voor het programma Onbedoelde zwangerschap en kwetsbaar (jong) ouderschap stemmen we af met partijen bij '[Onbedoelde \(tiener\)zwangerschappen: een zevenstappenplan](#)' en het [actieprogramma Kansrijke Start](#).

Werk, gezondheid en inkomen

Het opdrachtgeverschap van het programma [Vakkundig aan het werk](#) is belegd bij een Stuurgroep ingericht door het ministerie van SZW. De Stuurgroep bestaat uit de DG van SZW (voorzitter), een RvB-lid van het UWV, (de voorzitter van) Divosa, (de directeur van) SAM en een vertegenwoordiger van de VNG.

Andere belangrijke stakeholders zijn de Landelijke Cliëntenraad (LCR), het sectorfonds voor de Sociale werkvoorziening (SBCM), SCP, beroepsorganisaties, Movisie, werkplaatsen sociaal domein en wetenschappelijke experts. Voor het ministerie van OCW voeren we binnen het programma een extra opdracht economische zelfstandigheid vrouwen uit.

[Verbetering kwaliteit poortwachtersproces](#) is vooral gericht op de uitvoering van het werk van bedrijfsartsen, verzekeringsartsen, arbeidsdeskundigen, hun beroepsverenigingen en opleidingen (WO en HBO), arbodiensten en re-integratiebedrijven. Met SZW verkennen we de mogelijkheden voor een additioneel programma rond 'Re-integratie tweede spoor'.

Beoogde gebruikers van Resultaten

De opgeleverde kennis is bestemd voor beleidsmakers, onderwijsinstellingen, gemeenten, zorgprofessionals en praktijkprofessionals, zodat zij Nederlanders kunnen stimuleren en faciliteren gezond(er) te leven. Denk aan professionals in zwangerschap en geboorte, school en kinderopvang, zorg, ggz, vroege opsporing, en werk, gezondheid en inkomen. We werken hierin samen met landelijke kennisinstututen, opleidingen en regionale werkplaatsen. Bij beleid gaat het zowel om landelijke (VWS, SZW, OCW) als lokale beleidsmakers (gemeenten).

Om de aansluiting tussen onderzoek en implementatie in de praktijk te versterken, worden in de ZonMw-programmering en uitvoering van projecten praktijkprofessionals en burgers/patiënten betrokken.

Het beoogde resultaat van de programma's is dat er meer en beter met kennis onderbouwde handvatten en integrale aanpakken beschikbaar komen, bijvoorbeeld over 'kunnen meedoen' in de samenleving. Maar ook wetenschappelijke kennis over bijvoorbeeld het ontstaan van sociaaleconomische gezondheidsverschillen. Zodat op landelijk en decentraal niveau gewerkt kan worden aan behoud en bevordering van de gezondheid, de kwaliteit van leven en het maatschappelijk participeren van burgers.

Om bekendheid te geven aan resultaten werken we samen met partners, bijvoorbeeld rond het [Nederlands Congres Volksgezondheid \(NCVGZ\)-congres](#), en sluiten we ook aan bij hun communicatiekanalen.

Programma's dan wel opdrachten binnen cluster en contactpersonen

Programmanaam	Looptijd	Contactpersoon ZonMw	Contactpersoon VWS/extern
Zesde Preventieprogramma Integraal en met kennis aan de slag	2019-2022 (subsidietoekenningen)	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	VWS: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Programmaliin Kennisbenutting en Implementatie	2019-2022 (subsidietoekenningen)	5.1.2e 5.1.2e	VWS: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Wijkgerichte aanpak stoppen met roken	2019-2022 (subsidietoekenningen)	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	VWS: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Programmaliin Effectiviteitsonderzoek	2019-2022 (subsidietoekenningen)	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	VWS: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Programmalijn Innovatie	2019-2022 (subsidietoekenningen)	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	
e-health	2019-2022 (subsidietoekenningen)	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	
Leefstijlgeneeskunde	2019-2022 (subsidietoekenningen)		
Deelprogramma Vroege opsporing	2019-2022 (subsidietoekenningen)	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	
Vijfde Preventieprogramma	2014-2018 (subsidietoekenningen) 2019-2022 (resultaten)	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Pp5 - Opvoeding en Onderwijs		5.1.2e 5.1.2e	
Pp5 - Gezonde wijk en omgeving/ Maak ruimte voor gezondheid / Aan de slag met preventie in uw gemeente Pp5 – SEGV Verklarend en Lokale aanpak		5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Pp5 - Werk(en) is gezond	2014-2018 (subsidietoekenningen) 2019-2022 (resultaten)		
Pp5 - Preventie in de Zorg	2014-2018 (subsidietoekenningen) 2019-2022 (resultaten)	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e
Pp5 - Vroege Opsporing	2014-2018 (subsidietoekenningen) 2019-2022 (resultaten)	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	
Zwangerschap en geboorte	2017- 2021	5.1.2e 5.1.2e	
Onbedoelde zwangerschap en kwetsbaar (jong) ouderschap	2019-2025	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e ; 5.1.2e
Suïcidepreventie	2016-2019	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	
Vakkundig aan het werk 1	2015-2022		
Vakkundig aan het werk 2	2021-2025		
NWA Schulden en armoede	2019-2023		
Economische zelfstandigheid van vrouwen (6^e ronde Vakkundig aan het werk)	2020-2023		
NWA Big data en kansrijke start	2019-2023		
Kwaliteit Kinderopvang	2017-2020	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	

Verbetering kwaliteit poortwachtersproces	2020-2025	5.1.2e
NWA Gezondheidsverschillen – beter benutten van het gezondheidspotentieel	Vanaf 2020	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e

Sport en bewegen

Sport en Bewegen bevordert met onderzoek en innovatie bewegen en sport als onderdeel van een gezonde leefstijl, als middel voor sociale binding, het voorkomen van blessures, en betere prestaties in de (top-)sport.

Doelen

Het ontwikkelen en toepassen van kennis en innovaties bevordert de waarde die sport toevoegt aan de samenleving. Kennis en innovatie in de sport draagt bij aan inclusie en sociale cohesie, aan een betere gezondheid door een actieve leefstijl, aan het bereiken van topprestaties. Zo werken we aan maatschappelijk en economisch rendement van sport en bewegen, en dragen we bij aan de VWS-missie leefstijl en leefomgeving. Dat doen we altijd in nauwe samenwerking met partners en stakeholders. Op regionaal niveau zetten we in op de ontwikkeling van living labs. In het Sportinnovator ecosysteem wordt op regionaal niveau samenwerking tussen gemeenten en/of sportbonden, en Sportinnovatorcentra ondersteund. Sport Data Valley zal in 2021 als digitale onderzoekinfrastructuur gaan lopen en maakt sportdata en analysemethoden voor verschillende doelgroepen beschikbaar.

Het Topteam Sport bevordert in de rol van Chief Technology Officer van het Sportakkoord de bijdrage van bedrijfsleven en kennisinstellingen aan vraagstukken in de sportsector. Doel is het rendement van innovatie in de sport te vergroten en tevens bij te dragen aan een vitalere samenleving. In een landelijk netwerk van Sportinnovatorcentra werken overheid, wetenschappers, sportprofessionals en ondernemers samen aan baanbrekende innovaties die prestaties in de top- en breedtesport bevorderen en daarnaast mensen aanzetten tot een actievere levensstijl. ZonMw ondersteunt het bureau Sportinnovator met de inzet van het juiste instrumentarium voor de vele innovatievragen die zij uit de sector ophaalt. Een nieuw sportonderzoeksprogramma wordt ontwikkeld op basis van missiegedreven onderzoeksbeleid. We ontwikkelen hiervoor een bijbehorend instrumentarium. Dit doen we in samenwerking met de partners van het Sportakkoord. We experimenteren ook met nieuwe instrumenten als de Sandpit-methode, waarbij interdisciplinair onderzoek in divers samengestelde teams wordt gestimuleerd. Met een implementatiesubsidierende dragen we bij aan de vergroting van de implementatiekennis in de sportsector. De living labs krijgen een vervolg met behulp van projectfinanciering.

In 2021, tenslotte, bereiden we de integratie van de huidige onderzoeks- en innovatieprogramma's voor. Vanuit kennis willen we de verbinding met innovatie en impact leggen. Oplossingen die vanuit de wetenschap of onderzoek voor maatschappelijke uitdagingen aangedragen worden, moeten tot innovatie, verandering of vernieuwing van de (beleids-)praktijk kunnen leiden. We redeneren hierbij vanuit de sport en gaan uit van de intrinsieke waarden van de sport voor de samenleving, en zoeken vanuit die kracht de verbinding cross-sectoraal.

Activiteiten en resultaten 2020

Het huidige onderzoeksprogramma loopt af en in samenwerking met de partners van het Sportakkoord en relevante stakeholders werkt ZonMw aan nieuw missiegedreven onderzoek en innovatie. Het is de bedoeling dat we per 2021 ZonMw-instrumentarium gaat inzetten dat bij missiegedreven onderzoek past, zodat vanuit de wetenschap of onderzoek oplossingen voor vraag-gestuurde maatschappelijke uitdagingen geïmplementeerd worden.

Het programma Sportinnovator is flink in ontwikkeling. Prioriteit voor de komende periode is het netwerk van Sportinnovator verduurzamen en diverse stakeholders en bedrijven meer verbinden. Het strategische Masterplan van het Topteam Sport 2022 is hierin leidend, met daarin drie lijnen: versterken van een sportinnovatie-ecosysteem, stimuleren van sociale en technologische innovaties die ook bijdragen aan de internationale profilering van Nederland als sportinnovatie-land, realiseren van een landelijke digitale infrastructuur Sport Data Valley en toewerken naar een landelijke digitaliseringsstrategie. In 2021 ronden de laatste Sportimpuls-projecten af en sluiten we dit programma af met een toepasselijke communicatie.

In het programma Sportblessurepreventie gaan we op basis van concrete vraagarticulatie beoordelen hoe dit thema een plek kan krijgen in de missies.

Lopende subsidies onderzoeks- en innovatieprojecten

De laatste Sportimpuls projecten lopen af in 2021 waarna dit programma, dat vanaf 2012 loopt, zal worden afgesloten. Dit jaar lopen zes sportblessureprojecten af waarna we bekijken hoe we dit programma evalueren. In het onderzoeksprogramma lopen de projecten van de eerste ronde af. Deze zullen we evalueren. De projecten van de tweede ronde zijn volop in ontwikkeling. Het programma Sportinnovator kent diverse instrumenten waarin projecten lopen. Zo zal de Nationale Sportinnovator Prijs op topsport zijn gestart, lopen de vier grote bedrijvenprojecten en zetten gemeenten en sportbonden vouchers in om samen met sportinnovatiecentra concrete innovatievragen op te lossen. In de tweede helft van 2020 worden de opgestarte living labs gemonitord, wat houvast zal bieden bij hoe dit duurzaam door te ontwikkelen in 2021.

Sport Data Valley (SDV), het nationale platform voor onderzoek van (big) data rond sport en bewegen is in 2020 toegankelijk geworden voor een breed publiek en wordt in 2021 breder toepasbaar. SDV faciliteert onderzoek en innovatie om Nederland slimmer te laten bewegen, met minder blessures en meer plezier. Alle relevante datasets zijn via het platform beschikbaar en analyseerbaar. SDV biedt tools, koppelingen, diensten en methoden om meer te doen met (bestaande) data, waarbij eigenaarschap en controle van data in handen is van de gebruikers.

Nieuwe subsidierondes en programmering

In de laatste maanden van 2020 start een aantal rondes die in 2021 tot de honorering van projecten zullen leiden. Zo wordt via de zogenaamde Sandpit-methode een groep van onderzoekers in samenwerking met stakeholders gefinancierd die zich richt op de thematiek van (niet-)sportende VMBO-jongeren. Een implementatieronde resulteert begin 2021 in een aantal activiteiten en projecten die de implementatiekennis in de sport gaat verhogen. Een werkgroep missiegedreven onderzoeksbeleid bestaande uit de partners van het Sportakkoord VWS, VSG en NOC*NSF, aangevuld met Kenniscentrum Sport en Bewegen en ZonMw, komt eind 2021 met een plan van aanpak voor missiegedreven onderzoek. ZonMw ontwikkelt hiertoe een passend instrumentarium en zet in 2021 waarschijnlijk al middelen uit om een start te maken met dit nieuwe type onderzoeksprogrammering. De living lab methode kan hierin een beproefde aanpak blijken te zijn.

Innovaties worden gestimuleerd via verschillende instrumenten en voor verschillende doelgroepen. In de herfst van 2020 starten de eerste challenges Sportakkoord op die via ZonMw-inkoop gaan lopen. In totaal zullen in 2021 vijf challenges in uitvoering zijn, die bedrijven uitnodigen tot innovatieve ideeën die oplossingen bieden voor concrete uitdagingen binnen het Nationaal Sportakkoord. Daarnaast geven we uitvoering aan de challenge en innovatieversneller Aanvalsplan tegen Racisme en Discriminatie.

De challenge en innovatieversneller zijn gericht op de inzet van slimme technologieën, en voeren we uit in nauwe samenwerking met KNVB en het ministerie van J&V. In 2021 loopt de tweede ronde van het subsidietraject bedrijven, om een select aantal grote innovatieprojecten op het terrein van sport en bewegen te selecteren en te versnellen. Het traject draagt ook bij aan de vorming van sterke samenwerkingsverbanden tussen bedrijven, kennisinstellingen en andere organisaties.

Specifiek rondom COVID-19 wordt ook in 2021 uitvoering gegeven aan innovaties en onderzoekstrajecten gericht op het veilig binnensporten of voor het heropenen van sportevenementen. VWS en EZK hebben in dit kader in 2020 ontwikkelbudget beschikbaar gesteld voor innovatiecompetities, zogenaamde SBIR's, die in uitvoering zijn bij RVO. ZonMw werkt hierin samen met RVO.

Internationale samenwerking

Eind 2020 zal de verkenning voor de mogelijkheden voor internationale samenwerking in sportonderzoek en -innovatie gereed komen en de aansluiting hiervan op Europese financieringsprogramma's. Kansen voor sport in het nieuwe onderzoeks- en innovatieprogramma HorizonEurope zijn dan duidelijk en besluitvorming volgt over de koers en intensiteit waarmee we dit werk kunnen voortzetten. Doel is internationale samenwerking en financiering mogelijk te maken. Sportinnovator werkt specifiek aan de versterking van de positie van Nederland internationaal op het gebied van sportinnovatie en data analytics/infrastructuur, met bijzondere aandacht voor de Olympische Spelen in Parijs van 2024.

Bijeenkomsten/communicatie

Eind 2020 en in 2021 organiseren we meerdere bijeenkomsten waardoor het missiegedreven onderzoeksbeleid vorm kan gaan krijgen. Bijvoorbeeld in september 2020 al doen we dit voor het thema sportblessurepreventie. Dit doen we altijd in samenwerking met andere partijen en belanghebbenden. Uiteraard vinden diverse projectleidersbijeenkomsten plaats.

We communiceren via de website, Twitter en nieuwsbrieven continu over lopende en afgeronde projecten. We zetten in toenemende mate in op productie van filmpjes om aandacht voor projecten en resultaten te vragen. De inzet op social media (twee Twitter-accounts @Sportinnovator en @Onderzoeksport) willen we uitbreiden met een LinkedIn-pagina. Communicatie wordt meer strategisch ingezet en we streven naar optimale samenwerking tussen communicatie via ZonMw en Sportinnovator-kanalen. De inzet van de flinke variëteit aan Sportinnovator-kanalen is gericht op stimulatie van nieuwe initiatieven en samenwerkingsprojecten. De innovaties die moeten bijdragen aan de TeamNL-prestaties op Olympische Spelen worden in 2021 centraal gesteld, onder andere via landelijke media en met een groot event in samenwerking met TUDelft en NOC*NSF.

Met de invoering van het Certified Partner Programma wordt een kwalitatief en sterk netwerk van Sportinnovatorcentra uitgerold, een fysieke infrastructuur van centra met een eigen focusgebied die duurzaam partners aan zich verbinden en kennis en innovaties realiseren.

Stakeholders

Financiers

VWS is onze belangrijkste opdrachtgever. Er vindt dan ook regelmatig inhoudelijk en strategisch overleg plaats waarin we de ontwikkeling en vernieuwing van de programmering bespreken. Het Nationaal Sportakkoord vormt het belangrijkste kader voor het overheidsbeleid op sport en bewegen, en onze activiteiten stemmen we hierop af. Daarnaast kent het onderzoeksprogramma nog twee andere financiers, namelijk NOC*NSF en SIA. Het opdrachtgeversoverleg van deze financiers bespreekt de strategische ontwikkeling van het programma. Het Topteam Sport wordt hieronder apart beschreven.

Topteam Sport

Het Topteam Sport bestaat uit door de Minister benoemde boegbeelden uit sport, bedrijfsleven, overheden en kennisinstellingen, en heeft de opdracht massa, focus en rendement van kennis en innovatie in de sport te vergroten. Tevens vervult het Topteam Sport de rol van Chief Technology Officer binnen het Nationaal Sportakkoord. Om de ambities van het Topteam Sport te realiseren is het programma Sportinnovator opgezet. Dit programma wordt door ZonMw ondersteund (bureau Topteam Sport). Het Topteam Sport ontwikkelt een ecosysteem sport en bewegen waarin Sportinnovatorcentra het kernnetwerk vormen. Hiermee wordt een nationaal en duurzaam sportinnovatie-ecosysteem met maatschappelijk en economisch rendement van innovatie beoogd.

Onderzoekers

Lectoren sport en bewegen hebben zich verenigd in het lectorenplatform van het Hogescholen Sport Overleg (HSO). Ook is een platform in oprichting van hoogleraren sport en bewegen van universiteiten die substantieel in onderzoek investeren, het Watertoren-overleg. Ook met het lectoren-platform en met de Watertoren heeft ZonMw overleg over programmering, kennisagenda's en onderzoekslijnen, zodat we onze programmering kunnen ontwikkelen in samenwerking met het onderzoeksveld.

Kenniscentra

Kenniscentrum Sport en Bewegen heeft als opdracht om kennis over sport en bewegen te verspreiden en is voor ZonMw een belangrijke samenwerkingspartner. In 2021 zetten we de samenwerking met Kenniscentrum Sport en Bewegen voort op de thema's structurele vraagarticulatie en vernieuwing van onderzoeksprogrammering. Sportinnovator onderzoekt een strategische samenwerking met het Kenniscentrum. Andere kenniscentra en maatschappelijke organisaties waarmee ZonMw samenwerkt en mee wil afstemmen zijn VeiligheidNL, Mulier Instituut, SCP, RIVM en Sportraad.

Gemeenten, sportsector en maatschappelijke partners

Een van de partners van het Nationaal Sportakkoord is de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en NOC*NSF. Zo pakt ZonMw de nieuwe ontwikkeling rondom living labs op met beide organisaties. Met

de VSG werken we samen in het missiegedreven onderzoeksbeleid, en de VSG werkt in toenemende mate samen met Sportinnovator.

De andere Sportakkoord-partner - NOC*NSF - is, ook als medefinancier van onderzoek, een strategisch overlegpartner voor programmering. In de werkgroep Missiegedreven onderzoeksbeleid werkt ZonMw samen met NOC*NSF, VSG, VWS en Kenniscentrum Sport en Bewegen. ZonMw voert daarnaast het secretariaat van de KennisAgenda Nederland voor de Sport (K.A.N.S.) dat een klankbord is voor de bespreking van actuele en relevante ontwikkelingen in onderzoek en innovatie. Aan dit overleg nemen vertegenwoordigers van onderzoek (wo en hbo), Kenniscentrum Sport, financiers, Topteam Sport en overheid deel.

Bedrijfsleven

Het Sportinnovatorprogramma zet in 2020 stevig in op deelname van bedrijven in (grote) innovatieprojecten. De samenwerking met de topsector LSH krijgt in 2021 meer vorm. Via ZonMw worden subsidies aan bedrijven verstrekt. Hierdoor gaan consortia van bedrijven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties een bijdrage leveren aan het oplossen van vraagstukken die spelen in de sportsector en het Sportakkoord. Waar mogelijk betrekken we het platform Ondernemers in de sport.

Beoogde gebruikers van resultaten

Eindgebruikers van de kennis en innovatie die het cluster Sport en Bewegen programmeert, vinden we in de sportsector en het beweegdomein (preventie, sociaal domein). Dit zijn organisaties en instellingen op het gebied van sport, bewegen, gezondheid, onderwijs en welzijn. In de sportsector valt te denken aan sportbonden, aanbieders van sport zoals sportverenigingen, wijkgerichte sport- en beweegaanbieders, buurtsportcoaches, beleidsmakers op het gebied van sport, onderwijs, welzijn en ruimtelijke ordening. Daarnaast onderscheiden we topsporters, begeleidingsstaf, amateursporters, recreanten. Maar ook onderwijsinstellingen (bijvoorbeeld voor sport), (publieke) gezondheidszorg, of het (lokale) bedrijfsleven. In het preventie- en sociale domein zijn dit gezondheidscentra/huisartsen, specialisten, fysiotherapeuten, verpleegkundigen, wijkteams.

De kennis en/of innovatie die het cluster doet ontwikkelen via gesubsidieerde projecten zijn vooral gericht op intermediairs. Eindgebruikers betrekken nieuwe informatie en/of nieuwe diensten en producten dan weer via deze intermediairs (bijvoorbeeld Kenniscentrum Sport en Bewegen, koepel gemeenten, innovatiecentra, of rechtstreeks door kennisinstellingen en/of bedrijven). In 2021 gaan we met meer nadruk eindgebruikers betrekken bij programmering en onderzoeksprojecten, in eerste instantie door in samenwerking met organisaties als Kenniscentrum Sport en Bewegen, NOC*NSF en de VSG structurele vraagarticulatie te ontwikkelen. Ook wordt voortgeborduurd op de lessen die worden getrokken uit de participatie van burgers in de living labs sport en bewegen.

Programma's met contactpersonen

Programma	Looptijd	Contactpersoon ZonMw	Contactpersoon VWS
Sportimpuls	2020	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e
Sportblessurepreventie	2021	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e
Onderzoeksprogramma Sport en bewegen	2020	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e
Sportinnovator	2022	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e

Translationeel Onderzoek

Patiënten vragen om de beste en meest passende behandeling van hun ziekte. Dat is ook wat behandelaars hen willen bieden. Translationeel onderzoek is hierin een essentiële schakel en richt zich op het realiseren van praktische toepassingen in de kliniek voor innovaties die voortkomen uit fundamenteel onderzoek, zodat de patiënt hiervan kan profiteren.

Doelen

ZonMw Translationeel Onderzoek (TO) heeft drie kernthema's:

1. Faciliteren en versnellen van innovaties in de overgang van preklinisch naar vroeg-klinisch onderzoek bij de patiënt. De nationale en internationale subsidieprogramma's richten zich op innovaties op gebieden zoals personalised medicine en cel- en genterapieën. Met specifieke focus op de zorg voor patiënten met een zeldzame aandoening. Wij bundelen en stimuleren specifieke kennis en netwerk over deze fase in de kennisketen om dit onderzoek verder te brengen naar een nieuwe toepassing, zoals een nieuwe celtherapie. De programma's worden praktijkgericht vormgegeven, met nadruk op interdisciplinaire samenwerkingsverbanden waarin gebruikers een centrale rol spelen. Via netwerksubsidies worden (jonge) talentvolle onderzoekers gestimuleerd om kennis van nieuwe technieken uit het buitenland op te doen. Die ervaring nemen ze mee ter versterking van het Nederlandse onderzoeksveld en ontwikkeling van nieuwe onderzoekslijnen.
2. Doorgeleiding binnen de kennisketen is een speerpunt binnen de translationele programma's. We willen een impuls geven aan translationeel onderzoek - en therapieontwikkeling in het bijzonder - door resultaten van projecten verder te brengen en samen met de ministeries en andere betrokken partijen te werken aan FAST¹. Ook geleiden we binnen de ZonMw-programma's resultaten uit meer basaal-medisch wetenschappelijk georiënteerde programma's in het cluster Fundamenteel Onderzoek en NWO, via TO-programma's door naar de praktijkgerichte programma's bij LSH, DoelmatigheidsOnderzoek, GGz en Goed Gebruik Geneesmiddelen.
3. Internationale samenwerking op het gebied van zeldzame ziekten, personalised medicine en systems medicine. Door deelname aan gezamenlijke Europese subsidieprogramma's en verbindingen met Europese onderzoeksinfrastructuren te versterken, wordt gewerkt aan een internationaal netwerk waar Nederlandse onderzoekers terecht kunnen voor zowel financiering als kennisuitwisseling.

Translationeel Onderzoek heeft verschillende raakvlakken met de missies die door VWS zijn benoemd, in het bijzonder de missies gericht op naar wens en vermogen mee doen van mensen met een chronische ziekte of levenslange beperking en een bijdrage leveren aan de kwaliteit van leven van mensen met dementie.

Activiteiten en resultaten 2021

Nationaal

Voor translationeel onderzoek is voor 2021 en verder geen nieuwe financiering beschikbaar binnen de huidige ZonMw-programma's. In 2021 werken we samen met het ministerie van VWS aan nieuwe mogelijkheden voor translationeel onderzoek, zowel nationaal als internationaal, met bijbehorende nieuwe financiering. Dit wordt afgestemd op de besluiten naar aanleiding van het FAST-traject. In het PSIDER-programma (zie hieronder) werken we aan mogelijke toepassingen op het gebied van (geïnduceerde) pluripotente stamcellen, voor de behandeling van ernstige erfelijke ziekten, en de onderbouwing van de ethische afwegingen rondom gebruik van humane embryo's.

Pluripotent stamcelonderzoek (iPS)

In 2020 is het programma Pluripotent Stem cells for Inherited Diseases and Embryonic Research (PSIDER) gestart op het gebied van (geïnduceerde) pluripotente stamcellen om kennis op te leveren ter voorkoming van erfelijke ziekten. Het programma richt zich op ontwikkeling van alternatieve modelsystemen voor humane embryo's. In 2021 worden de eerste subsidies verstrekt aan de multidisciplinaire consortia uit de eerste subsidieoproep. Binnen de multidisciplinaire consortia werken medisch-wetenschappelijke onderzoekers samen met wetenschappers uit het gamma-domein. Binnen dit programma is maatschappelijk verantwoord innoveren, met name ethische reflectie, een belangrijk

¹ Future Affordable and Sustainable Therapies, het nieuwe initiatief om de therapieën van morgen optimaal van het laboratorium naar de individuele patiënt te brengen. Zie www.zonmw.nl/fast

speerpunt. En er is specifiek aandacht voor het vernieuwen van de manier waarop we onderzoekers erkennen en waarderen. In 2021 wordt een ronde gericht op doorbraakprojecten gestart.

Lees meer op de [programmapagina van PSIDER](#).

Translatieele programma's (PTO en TAS)

Vanuit de lopende translatieele programma's [Programma Translatieeel Onderzoek \(PTO\)](#) en [Translatieeel Adult Stamcelonderzoek \(TAS\)](#) is geen nieuwe projectfinanciering beschikbaar om uit te zetten in 2021 en verder. De nadruk ligt in deze programma's op monitoring en begeleiding van de door ZonMw gefinancierde projecten op het gebied van ATMP's (Advanced Therapy Medicinal Products), geneesmiddelen, personalised medicine en hulpmiddelen.

Door het ondersteunen van multidisciplinaire en interdisciplinaire samenwerking, beschikbaar maken van expertise en kennis over translatieeel onderzoek, communicatie en implementatie activiteiten dragen we bij aan doorgeleiding van de projectresultaten.

Future Affordable and Sustainable Therapies (FAST)

ZonMw heeft begin 2020 van VWS en EZK de [opdracht](#) gekregen om de kwartiermakersfase te huisvesten voor FAST. Dit wordt een platform om innovatieve therapieontwikkeling binnen Nederland verder te stimuleren, waarbij innovatie en duurzaamheid, beschikbaarheid en betaalbaarheid hand in hand dienen te gaan. Dit naar aanleiding van een eerste [rapportage](#), opgesteld door ZonMw eind 2019. In 2020 hebben twee kwartiermakers de contouren van een dergelijk traject uitgewerkt en besproken met vele betrokkenen in het veld van het LSH-ecosysteem, waaronder stakeholders van de ministeries van VWS, OCW, EZK en de Topsector Life Sciences&Health. Het rapport van de kwartiermakers wordt in het najaar van 2020 aangeboden aan VWS en EZK.

[FAST](#) bepleit nieuwe financiering voor therapieontwikkeling in Nederland, waaronder een nieuwe impuls voor translatieeel onderzoek, dat in samenhang wordt uitgezet bij onder andere ZonMw, die verantwoordelijk is voor de programmering van het benodigde onderzoek. Via FAST wordt de doorgeleiding van ontwikkelde interventies begeleid naar vervolgfianciering in samenwerking met Health-Holland en Invest-NL. Daarnaast werkt FAST aan infrastructuur om innovatieve therapieontwikkeling te ondersteunen, zoals onderwijs, regelgeving en versterken van kennisnetwerken.

Internationaal

Zeldzame ziekten: EJP RD

Het doel van Europese samenwerkingsverbanden op het gebied van zeldzame ziekten is fragmentatie in het onderzoek aan zeldzame ziekten te verminderen en transnationale samenwerking te bevorderen en te versterken. Nederlandse onderzoekers staan internationaal hoog aangeschreven op dit gebied en zijn zeer succesvol in hun deelname aan kansrijke samenwerkingsverbanden. Het is daarom essentieel dat er vanuit Nederland een bijdrage wordt geleverd aan deze internationale programma's, zodat deze onderzoeken kunnen worden gefinancierd.

Het vijfjarige programma [European Joint Programme on Rare Diseases \(EJP RD\)](#) is per 1 januari 2019 gestart en heeft een budget van ruim 100 miljoen euro, waarvan 50 miljoen euro van de Europese Commissie. ZonMw speelt een actieve rol bij de invulling van de programma's, de organisatie van rondes en het uitzetten van netwerksubsidies. Voor 2021 wil ZonMw deelnemen aan de ronde gericht op sociaalwetenschappelijk onderzoek ter verbetering van de kwaliteit van leven van mensen met een zeldzame aandoening. De deelname van Nederland hieraan is nog onzeker aangezien er nog geen toezegging is voor financiering vanuit VWS. ZonMw zet ook in 2021 netwerksubsidies binnen het programma EJP RD uit, gefinancierd door de Europese Commissie.

Systems Medicine

ZonMw heeft in 2019 aan de basis gestaan (definitie van doel en randvoorwaarden) van een [ronde](#) van het [internationale programma EraCoSysMed](#).

Deze ronde was gericht op validatie en verdere ontwikkeling van bestaande klinisch-relevante computermodellen, die biomedische data gebruiken om kennis over humane ziekten en hun behandeling te vergroten. De projecten vanuit deze ronde worden in 2021 gemonitord en waar

mogelijk worden verbindingen gelegd met trajecten bij NWO (bijvoorbeeld NWA-consortia) en nationale ZonMw-programma's zoals [Personalised Medicine](#).

Translational cancer research

ZonMw neemt sinds 2011 deel aan het internationale programma TRANSCAN. De 9 projecten die in 2015 zijn gehonoreerd en samen met KWF zijn gefinancierd worden in 2021 afgerond. De voortzetting van TRANSCAN is inmiddels goedgekeurd door de EC.

Cardiovascular Diseases

Samen met de Hartstichting neemt ZonMw deel aan het internationale programma ERA CVD. De projecten die in 2016 zijn gehonoreerd worden in 2021 afgerond. In 2021 zal het programma worden voortgezet in een nieuw programma: ERA4Health

Personalised medicine

Het internationale programma personalised medicine waaraan sinds 2018 deelneemt bereid zich voor op een vervolg in 2022. De Europese commissie heeft hiervoor in het kaderprogramma Horizon Europe

International Consortium Personalised Medicine

Het Internationaal Consortium for Personalised Medicine, IC PerMed, is een adviserend beleids- en monitoringsorgaan voor onderzoek op het terrein van personalised medicine in Europa, Canada en Israël. In 2021 komen de resultaten van het Actieplan beschikbaar, wordt het consortium verder uitgebreid met partners buiten Europa en wordt een vervolg op het programma voorbereid.

Europese infrastructuur

Voor het cluster Translationeel Onderzoek zijn vooral de volgende Europese infrastructuren van belang: EATRIS (kennishub ter ondersteuning van translationeel onderzoek), BBMRI (focus op uitwisseling van samples en data uit biobanken) en Elixir (focus op data-uitwisseling in de bio(medische) wetenschappen). Door de zichtbaarheid van de bestaande infrastructuren te verhogen en verbindingen en samenwerking te stimuleren, via bijvoorbeeld Health-RI, willen we toegang en gebruik ervan gemakkelijker maken en de duurzaamheid van de benodigde infrastructuur borgen. Hierdoor verbetert de positie en kwaliteit van het onderzoeksveld en wordt een betere kosteneffectiviteit, kwaliteit en efficiëntie van het onderzoek bewerkstelligd. We trekken nauw op met NWO bij deze vorming en ondersteuning van het infrastructuurlandschap.

Evaluatie

De evaluatie van de programma's binnen het cluster Translationeel Onderzoek (periode 2004-2020) is uitgevoerd door een onafhankelijke commissie en wordt eind 2020 gepubliceerd. De evaluatie dient tevens als advies aan het ministerie van VWS ter onderbouwing van nieuwe investeringen om translationeel onderzoek mogelijk te maken. Het adviesrapport wordt eind 2020 aangeboden aan het ministerie. In 2021 gaan we verder met de aanbevelingen en aandachtspunten uit de evaluatie. In overleg met onze opdrachtgevers geven we verder vorm aan de translationele programma's binnen ZonMw, rekening houdend met de invulling van het traject rondom FAST. Een vroege evaluatie van het Netwerksubsidieschema in het EJP RD, waarvan ZonMw de uitvoerder is, start begin 2021 om te onderzoeken of de doelstelling van het delen van kennis over zeldzame ziekten in verschillende Europese landen wordt behaald.

Stakeholders

Onderzoekers en ontwikkelaars (in academie, kliniek en bedrijven)

De belangrijkste stakeholders voor ZonMw Translationeel Onderzoek zijn de kennisinstellingen, onderzoekers en Universitair Medische Centra (UMC's), als ook onderzoekers en ontwikkelaars bij bedrijven. De translationele onderzoeksprojecten kenmerken zich door multidisciplinaire teams waarin experts uit verschillende disciplines en vakgebieden een bijdrage leveren. Dit betekent dat naast wetenschappelijke en klinische kennis ook kennis over onder andere productontwikkeling, opschaling, regelgeving en commercialisatie van belang zijn.

Eindgebruikers

Ervaringsdeskundigen (patiënten) nemen deel in een beoordelingsprocedure en maken deel uit van de gebruikerscommissie gedurende de looptijd van een project. Op deze manier is de kans groter dat het ontwikkelde eindproduct aansluit op de wensen en behoeften van de patiënt in de dagelijkse praktijk. Onder deze groep vatten we ook andere eindgebruikers zoals artsen, verpleegkundigen, fysiotherapeuten.

Financiers

Gezondheidsfondsen, Health~Holland en ZonMw vinden dat translationeel onderzoek noodzakelijk is om veelbelovende behandelmethoden te kunnen inzetten bij de behandeling van patiënten. Door de krachten te bundelen kunnen beschikbare middelen efficiënter worden ingezet en kansrijke onderzoeken makkelijker de praktijk bereiken. In opdracht van het ministerie van VWS en NWO voeren we verschillende programma's uit. Ook geven we advies in de vorm van signalementen en verkenningen en leggen we verantwoording af met een planning & control-cyclus en programma-evaluaties.

Europese Commissie (beleidsmakers)

De Europese Commissie is van belang voor het cluster Translationeel Onderzoek in de cofinanciering van ERA-NETten (European Research Area Networks), waarbij wordt samengewerkt met buitenlandse financiers van (medisch) onderzoek. Vooral het onderzoek naar zeldzame ziekten is gebaat bij internationale samenwerking en is als aandachtsgebied in het 'Horizon 2020'-programma gehonoreerd.

Ethici, juristen en wet- en regelgevers

Bij de ontwikkeling van innovatieve producten moeten onderzoekers rekening houden met ethische, wettelijke en sociale aspecten. ZonMw Translationeel Onderzoek werkt samen met CCMO en CBG om studies en resultaten op de meest optimale manier te laten verlopen. Zo werken wij mee in de CBG-werkgroep rondom ATMP's. Voor het programma PSIDER spelen ethische en sociaal-wetenschappelijke experts een essentiële rol, onder andere via het ZonMw-programma Ethiek en Gezondheid.

Beoogde gebruikers van resultaten

De resultaten van TO worden gebruikt door bovengenoemde stakeholders van het programma. Om de haalbaarheid van een project te vergroten is voor verschillende projecten binnen de translationele programma's een gebruikerscommissie ingesteld waarin deze verschillende experts bijeenkomen om input te leveren voor het project, de voortgang van het project te monitoren, eventuele knelpunten te bespreken en plannen te maken voor het vervolgtraject naar daadwerkelijke inbedding van de innovatie in de zorg.

Programma's met contactpersonen

Programma naam	Looptijd	Contactpersoon ZonMw	Contactpersoon VWS / Extern
Pluripotent Stem cells for Inherited Diseases and Embryonic Research (PSIDER)	2020-2028	5.1.2e 5.1.2e	
Programma Translationeel Onderzoek (PTO)	2017 – 2024*		
Translationeel Getherapeutisch Onderzoek (TGO)	2003 – 2021*		
Translationeel Adult StamcelOnderzoek (TAS)	2008 – 2022*	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	
EJP RD: European Joint Programme on Rare Diseases	2018 - 2023	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e
ERACoSysMed	2015 – 2020*		5.1.2e
ERA-PerMed	2017 – 2021*		5.1.2e

* geen nieuwe subsidierondes

COVID-19

Doelen

Nationaal en internationaal werken we samen met beleidsmakers, onderzoekers, zorg- en dataprofessionals en zorgpraktijk om met onderzoek en de kennis die hieruit voortkomt bij te dragen aan een oplossing in de strijd tegen COVID-19. Hiertoe is met spoed het COVID-19 programma ingericht met onderzoeks- en actiegerichte activiteiten. Er zijn met verschillende instrumenten kleine en grote subsidies verstrekt aan een keur van projecten, met als doel een snelle bijdrage te kunnen leveren aan het oplossen van de coronacrisis in Nederland.

Het programma is ZonMw-breed opgepakt. De inhoudelijke thema's raken niet alleen aan de meest voor de hand liggende programma's rondom infectieziektebestrijding, maar een veelheid van programma's heeft raakvlakken. Dat blijkt ook uit de aandachtsgebieden: diagnostiek en behandeling, zorg en preventie en maatschappelijke dynamiek, waarbinnen experts de belangrijkste thema's hebben benoemd. Maar ook in bestaande programma's van ZonMw zijn activiteiten rondom COVID-19 opgepakt. Het is daarnaast voorstelbaar dat in de komende tijd programma's aangepast dan wel uitgebreid worden onder invloed van de coronacrisis.

Kaders ZonMw

In dit programma komen verschillende doelen van ons beleidsplan samen. We programmeren nadrukkelijk vanuit een (in dit geval urgent) maatschappelijk vraagstuk, we agenderen de kennisvragen over de effecten van dit nieuwe virus en we stimuleren de impact van dit programma door stevig te sturen op snelle beschikbaarheid van de resultaten. De eerste resultaten zijn al vanaf de zomer van 2020 beschikbaar. Bij andere projecten duurt dat iets langer.

Activiteiten en resultaten

Resultaten ophalen, bundelen, duiden en delen

De resultaten van dit programma moeten zo snel als mogelijk beschikbaar zijn. Daarom hebben we een frequente monitoring opgezet die we in 2021 voortzetten. Op thema's wordt bekeken wat de verschillende projecten opleveren en wat dat kan betekenen voor praktijk en beleid. We betrekken daarbij ook de opbrengsten van projecten uit andere dan het COVID-19 programma en waar mogelijk van ontwikkelingen buiten ZonMw. We communiceren hier uitgebreid over via onze website en social media. We ontwikkelen een communicatieplan om de kennisdeling verder te ondersteunen. Op aanvraag van bijvoorbeeld het ministerie van VWS of vanuit de praktijk verzorgen we aanvullende analyses.

Nieuwe (urgente) trajecten?

We kunnen niet voorspellen hoe de coronacrisis zich zal ontwikkelen. Wij staan klaar om eventuele aanvullende urgente vraagstukken in ons COVID-19 programma op te nemen. Waar nodig zullen we ook in 2021 met een aangepaste werkwijze snel inspelen op de actualiteit.

Kennisagenda en verdere programmering

Naar het zich nu laat aanzien bestaan er rondom de coronacrisis en de gevolgen daarvan nog veel meer en nieuwe kennis- en onderzoeksvragen. RIVM, GR en ZonMw starten in 2020 met het ontwikkelen van een gezamenlijk kennisagenda voor de iets langere termijn. Uiteraard zullen we daarbij de expertise van verschillende organisaties en experts betrekken. We verwachten dat de kennisagenda begin 2021 beschikbaar komt en invloed zal hebben op vervolprogrammering, hetzij in een aanvulling op het COVID-19 programma, hetzij in de bestaande programmering van ZonMw. Verder gaan met innovatieve ontwikkelingen krijgt een belangrijke plek. Daarnaast werkt ZonMw in opdracht van de chief science officers van 7 departementen en in samenwerking met NWO aan de ontwikkeling van een interdepartementale kennisagenda 'samen leven op afstand'.

Stakeholders

Om de resultaten van alle inspanningen op de juiste plekken te laten landen is samenwerking met andere organisaties van groot belang. Het gaat in dit programma om een diversiteit van partijen. Zo levert het onderwerp herstelzorg een tiental partijen op die bezig zijn met het zo goed mogelijk voor elkaar krijgen van herstelzorg na COVID-19. Denk bijvoorbeeld aan:

- Onderzoeksorganisaties zoals UMC's voor het doen van onderzoek en het benoemen van kennislacunes.

- Beroepsorganisaties zoals de FMS, V&VN en het NHG die betrokken zijn bij het leveren van zorg en het ontwikkelen en verspreiden van kwaliteitsstandaarden. Ook leveren zij kennisvragen aan.
- Organisaties die de belangen van patiënten vertegenwoordigen zoals het Longfonds. Zij zijn ook betrokken bij het prioriteren van vragen vanuit hun perspectief en bij het ontwikkelen van standaarden. Zij hebben bovendien het Coronaplein ingericht om de ervaringen en wensen van patiënten te verzamelen en hen van goede informatie te voorzien.
- Het Zorginstituut speelt een rol vanuit haar pakketbeheertaak. Wat is er nodig om zorg voor herstellende coronapatiënten in het pakket te krijgen?

Beoogde gebruikers van resultaten

Door de breedte van het programma zijn er ook zeer diverse groepen potentiële gebruikers. We noemen er een paar: OMT en RIVM, virologen, (behandelaren van) patiënten, zorginstellingen, werkgevers.

Door het bundelen en duiden van de resultaten per thema kunnen we veel gericht aan diverse gebruikers de kennis aanbieden en proactief met de doelgroepen werken aan verspreiding van de kennis naar de gebruiker, zie bijvoorbeeld het project '[Handsome](#)'.

Ethiek en Gezondheid

Los programma

Omschrijving programma

De doelstelling van het programma Ethiek en Gezondheid is het vergroten van inzicht in en kennis over concrete, actuele, ethische dilemma's of vragen op het terrein van ethiek en gezondheid. De opgedane kennis en inzichten dienen de gezondheidszorgpraktijk en het gezondheidsbeleid te ondersteunen en verbeteren.

Het programma biedt ruimte aan twee pijlers. Pijler 1 wordt op aanwijzing van de commissie uitgezet en Pijler 2 betreft door VWS aangereikte onderzoeks- c.q. beleidsvragen op het terrein van ethiek en gezondheid.

In het derde programma Ethiek en Gezondheid wordt binnen Pijler 1 gewerkt met 5 thema's:

- Deelname en kwetsbaarheid
- Persoonlijke, professionele en maatschappelijke verantwoordelijkheid voor de gezondheid en gezondheidszorg
- Digitale monitoring
- Financiële keuze en solidariteit
- Jeugd

In de projecten die binnen het programma Ethiek en Gezondheid 3 worden gefinancierd is specifiek aandacht voor de vertaling van de projectresultaten naar concrete handvatten voor zorgprofessionals en beleidsmakers. Zo wordt expliciet aandacht gegeven aan de ethische implicaties van hun werkzaamheden. Dit draagt bij aan de verbetering van werkpraktijk en/of beleid.

Doelen

Regionalisering

Aan het kader van VWS rond regionalisering wordt door het programma Ethiek en Gezondheid in algemene zin bijgedragen. Omdat de ethische vraag of het dilemma uit de zorgpraktijk komt, en samen met de eindgebruikers en belanghebbenden een eindproduct wordt ontwikkeld dat de eindgebruiker in staat stelt op een verantwoorde manier om te gaan met het dilemma, wordt een product ontwikkeld dat direct aansluit op de behoeftes en wensen van de eindgebruiker. Hierdoor wordt de implementeerbaarheid van de resultaten en eindproducten (ook op regionaal niveau) vergroot.

Missie-gedreven innovatiebeleid

Het programma Ethiek en Gezondheid biedt ruimte aan allerlei ethische vragen en dilemma's uit de zorgpraktijk, aansluitend bij de thema's van het missie-gedreven innovatiebeleid. Om een aantal voorbeelden te noemen:

- Leefstijl en leefomgeving: In het project [Balancing responsibility for health: ethical dilemmas in policies aiming at promoting health in socioeconomically disadvantaged groups](#) worden argumenten ontwikkeld en getoetst die ambtenaren en politici kunnen gebruiken om beleid om gezondheidsverschillen te verkleinen, te onderbouwen.
- Toegang tot zorg: In het project [Shared decision-making in cancer care among ethnic minority populations](#) wordt geanalyseerd waarom het model van gemeenschappelijke besluitvorming niet voldoet in de zorg voor patiënten met een migratieachtergrond en hoe het verbeterd kan worden.
- Mensen met chronische ziekten: Het project [Participative or dignified citizenship? An empirical ethical study of social inclusion for people with profound and multiple disabilities living in sheltered living institutions](#) richt zich op de spanning tussen enerzijds 'participatief burgerschap', dat ruimte vraagt voor het op voet van gelijkheid deelnemen aan de samenleving en anderzijds het idee van 'waardig burgerschap', dat aandacht vraagt voor de eigenheid van mensen met een beperking.
- Kwaliteit van leven voor mensen met dementie: Het project [Freedom and Safety. Analysis of the balance between freedom of movement and safety and the use of technology in the care for people with dementia](#) ontwikkelt een instrument dat zorgverleners helpt een zorgplan te ontwerpen en te blijven overdenken, met voor de persoon met dementie een zo groot mogelijke kwaliteit van leven: bewegingsvrijheid zonder te grote risico's, veiligheid zonder te grote beperkingen, zorg die de gevoelens van veiligheid en welbevinden ondersteunt.

Kennisplatform

Het programma Ethiek en Gezondheid stimuleert dat de resultaten via de belanghebbenden van de projecten via hun netwerk worden verspreid. Hierdoor wordt specifieke kennis van een zorgpraktijk verspreid naar plekken waar dit zeer relevant is, waaronder de kennisplatforms.

Thema's van het beleidsplan

Het programma Ethiek en Gezondheid draagt bij aan de doelen en thema's van het beleidsplan van ZonMw doordat het ethische vraagstukken en dilemma's, die er in groten getale zijn in de gezondheidszorg, inzichtelijk maakt en ervoor zorgt dat de eindgebruiker handvatten krijgt, die passen bij hun wensen en verwachting, zodat ze daadwerkelijk deze ethische vragen of dilemma's kunnen aanpakken. Ethiek biedt een andere manier van kijken op de dagelijkse vraagstukken en dit programma geeft ook handvatten om deze op een verantwoorde manier op te pakken. Door de betrokkenheid van alle belanghebbenden, is de maatschappelijke relevantie geborgd en door de betrokkenheid van de eindgebruiker zal het gebruik en de implementatie van het eindproduct ook daadwerkelijk een oplossing bieden voor deze complexe vraagstukken.

Doelen kaders van NWO

In het programma Ethiek en Gezondheid wordt de samenwerking tussen de zorgpraktijk en de wetenschap gestimuleerd. De ethische vraag komt uit de praktijk, de ethiek wetenschapper analyseert het probleem en formuleert handvatten zodat de praktijk de ethische vraag op een verantwoorde manier kan aanpakken. Samen komen ze tot een eindproduct dat daadwerkelijk toegepast kan worden in het omgaan met het vraagstuk in de praktijk.

Activiteiten en resultaten 2021

In 2021 zal het resterende budget van Pijler 1 worden uitgezet. Eind 2020 is een commissievergadering gepland waar de contouren van deze ronde(s) worden opgesteld.

De lopende projecten uit de eerste ronde van Pijler 1 worden gemonitord. De projecten bestrijken diverse velden in de zorg, bijvoorbeeld: betrokkenheid van familie in dementiezorg, kwetsbare vrouwen en regie over hun eigen zwangerschap, burgerschap van mensen met ernstige en/of meervoudige verstandelijke beperking, de belangen van pleegkinderen die in een niet-religieus gematcht pleeggezin opgroeien, de ethische dilemma's van een gemeente bij gezondheidsverschillen tussen arm en rijk, en shared decision making in oncologiezorg bij mensen met een migratieachtergrond.

Wat betreft de projecten en opdrachten binnen Pijler 2 vindt regelmatig overleg plaats met VWS over lopende en mogelijk nieuwe projecten. De eindresultaten van het Pijler 2 project: [Preconception carrier screening in the Netherlands: Advantages and consequences, societal support and ethical framework](#) worden in 2021 verwacht. Het Pijler 2 project over de ethische reflectie op synthetische embryo's zal in 2021 een voortgangsrapportage opleveren. Naar verwachting wordt de ronde rondom het onderzoek naar de onderbouwing van de leeftijdsgrenzen in het kader van de Wdtkb eind 2020 gestart.

Ook wordt in 2021 gestart met de evaluatie van het programma Ethiek en Gezondheid.

Stakeholders

Primair zijn de stakeholders onderzoekers van kennisinstellingen, beleidsmakers, zorgprofessionals en relevante veldpartijen. Specifiek voor Pijler 2 is VWS, cluster Ethiek, afstemmingspartner.

Organisaties buiten ZonMw die mogelijk het terrein van het programma Ethiek en Gezondheid raken zijn:

- Overheid: ministerie van VWS, ministerie van J&V
- Adviesraden: Gezondheidsraad, Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS), Centrum voor Ethiek en Gezondheid (CEG)
- Kennisinstituten: zoals het Rathenau Instituut, NIVEL, Mezzo, Trimbo
- Koepels van (zorg)professionals: zoals V&VN, KNMG
- Patiëntenorganisaties

– NWO

Beoogde gebruikers van resultaten

Voor Pijler 1 zijn de beoogde gebruikers met name onderzoekers, burgers, zorgprofessionals en beleidsmakers. De beoogde gebruikers voor Pijler 2 zijn met name beleidsmakers en onderzoekers. Deze stakeholders kunnen zich in alle fasen van de kennisketen bevinden. Per project wordt een verspreidings- en implementatieplan gemaakt waarin de belanghebbenden en eindgebruikers worden opgenomen.

Programma's met contactpersonen

Programmanaam	Looptijd	Contactpersoon ZonMw	Contactpersoon VWS / Extern
Ethiek en Gezondheid	2018 - 2023	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e

Programma Evaluatie Regelgeving

Los programma

Het hoofddoel van het programma voor evaluatie van wet- en regelgeving is bij te dragen aan de kwaliteit van wetgeving. Hiertoe worden op gezette tijden, na de inwerkingtreding van de wet, de doeltreffendheid en de (neven)effecten van een wet in de praktijk onderzocht.

Het programma streeft hierbij naar uniformiteit bij de uitvoering van de wetsevaluaties. Naast een aantal uitgangspunten van het programma wordt het gebruikelijke 'toetsingskader' toegepast, zoals samenhang en consistentie van de wetgeving, rechtszekerheid en rechtsbescherming, doelbereiking en toekomstbestendigheid

Activiteiten en resultaten 2021

In het begin van 2021 zal de evaluatie van de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg en de evaluatie van de Embryowet zijn afgerond. Daarnaast lopen in 2021 de gecombineerde evaluatie van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg en Wet zorg en dwang en de evaluatie van de Regeling beoordelingscommissie late zwangerschapsafbreking en levensbeëindiging bij pasgeborenen. De uitgestelde vierde evaluatie van de euthanasiewet zal dit jaar starten met het sterfgevallenonderzoek en de ronde voor de wetsevaluatie. Indien mogelijk zal in overleg met het ministerie van VWS gestart worden met het uitzetten van nieuwe evaluaties.

Stakeholders

Onder andere het ministerie van VWS, universitaire vakgroepen gezondheidsrecht, beroepsgroepen, en patiëntenorganisaties.

Beoogde gebruikers van resultaten

Voor de minister en het parlement zijn wetsevaluaties een belangrijk instrument voor toetsing van het gevoerde beleid. De uitkomsten van een wetsevaluatie kunnen voor de wetgever aanleiding zijn de wet te wijzigen of andere (beleids)maatregelen te treffen. In dit laatste geval spelen vaak ook andere partijen, zoals toezichthouders, beroepsverenigingen en patiëntenorganisaties een rol.

Programma en contactpersonen

Programmanaam	Looptijd	Contactpersoon ZonMw	Contactpersoon VWS / Extern
Evaluatie Regelgeving	n.v.t.	5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e

Gender en Gezondheid

Los programma

Het vierjarig Kennisprogramma Gender en Gezondheid is erop gericht de kennisachterstand over man-/vrouwverschillen in gezondheid en zorg te verkleinen, om zo een passende kwalitatieve zorg voor iedereen te realiseren en de gezondheidsverschillen tussen mannen en vrouwen te verminderen.

Doelen

Kijk voor meer informatie over het programma [Gender en Gezondheid](#) bij het cluster [Geestelijke Gezondheid](#).

Topspecialistische Zorg en Onderzoek

Los programma

Doelen

Kijk voor meer informatie over het programma [Topspecialistische Zorg en Onderzoek \(TZO\)](#) bij het cluster [Geestelijke Gezondheid](#).

Zingeving en Geestelijke verzorging

Los programma

Doelen

Het ZonMw-programma Zingeving en Geestelijke verzorging (2019 – 2023) ondersteunt de verdere ontwikkeling van levensbegeleiding en geestelijke verzorging. Het programma levert de volgende inzichten op:

- Toepasbaarheid en effectiviteit van methodieken en interventies van de geestelijke verzorger, professionals in zorg en welzijn, en vrijwilligers.
- Inhoudelijke aspecten van de samenwerking tussen eerstelijns hulpverleners, welzijnswerkers, vrijwilligers en geestelijk verzorgers voor wat betreft de zingevingsvragen van mensen.
- Organisatorische randvoorwaarden voor samenwerking tussen eerstelijns hulpverleners, welzijnswerkers, vrijwilligers en geestelijk verzorgers.
- Plan voor een minimale basisset voor registratie van data over zingeving, databeheer en -analyse.
- Een dynamische praktijkgerichte kennis- en innovatieagenda in beheer bij de beroepsgroep.
- Goed beschreven methodieken voor multidisciplinaire samenwerking, overleg en deskundigheidsbevordering.
- Overdraagbare leerpunten van geslaagde initiatieven en organisatievormen in zorg en welzijn.
- Samenwerking tussen praktijk, onderwijs en onderzoek rond enkele concrete activiteiten als eerste stap op weg naar een leergemeenschap.

Kaders VWS

Het programma Zingeving draagt bij aan de **kaders van VWS** op de volgende punten:

- Missie-gedreven innovatiebeleid:
 - Belangrijk doel van het ZonMw-programma Zingeving is het verschaffen van toegang tot kwalitatief goede geestelijke verzorging door de opzet van een Kenniswerkplaats, een leergemeenschap en het uitvoeren van effectonderzoek. Tevens vindt een nieuwe subsidieronde plaats waarin methode van werken en structurele inbedding van kennis centraal staat.
 - Aandacht voor zingeving en het bieden van geestelijke verzorging aan mensen met een chronische ziekte is een expliciet aandachtspunt bij de beoordeling van subsidieaanvragen.
- Kennisplatform:
 - Binnen de Kenniswerkplaats Zingeving en Geestelijke verzorging wordt de kennisagenda gevalideerd door de praktijk en dient als basis voor vervolgonderzoek en vervolprogrammering.

Kaders ZonMw

We dragen bij aan de **thema's van het ZonMw-beleidsplan** op de volgende punten:

- Kennis delen en verbinden
Binnen de leergemeenschap van de Kenniswerkplaats staat het verbinden van lopend en nieuw onderzoek met praktijk en onderwijs centraal.
- Maatschappelijke uitdagingen vragen om andere wetenschap
Binnen het effectonderzoek is experimenteeruimte gecreëerd om te werken met mixed methods. Multi- en interdisciplinair onderzoek in een divers samengesteld team wordt daarbij gestimuleerd.
- Verzilveren van kennis in de praktijk
Het ZonMw-programma Zingeving is gebaseerd op vraagstukken uit de praktijk. Het actieonderzoek wordt in nauwe samenspraak met de praktijk uitgevoerd, zodat nieuwe inzichten direct kunnen worden toegepast.
- Samenwerking binnen de kenniscyclus
Door de financiering van actieonderzoek en de Kenniswerkplaats is samenwerking in de gehele kenniscyclus geborgd.

Kaders NWO

Het programma draagt bij aan de kaders van NWO op het volgende punt:

- De projectgroep van de Kenniswerkplaats Zingeving en Geestelijke verzorging is multidisciplinair samengesteld om multidisciplinaire samenwerking binnen het werkveld zingeving en geestelijke verzorging te bevorderen.

Activiteiten en resultaten

Dit jaar richten we ons op:

- het organiseren van 4 projectleidersbijeenkomsten met 8 actieonderzoeken, 2 bijeenkomsten samen met 3 PLOEG-onderzoeksprojecten van het programma Palliantie. Meer dan zorg en de werkconferentie Zingeving en Geestelijke verzorging in samenwerking met Agora.
- ZonMw is toehoorder bij de stuurgroep Geestelijke verzorging thuis.
- de start van de Kenniswerkplaats Zingeving en Geestelijke verzorging:
 - Inrichting van een kennisinfrastructuur, waar belangrijke stakeholders een geformaliseerde samenwerkingsverband aangaan gericht op kennisontwikkeling, kennisverspreiding en implementatie.
 - Leergemeenschap die bestaat uit een tiental leernetwerken. Binnen elk leernetwerk werkt men aan één inhoudelijk thema samen met vertegenwoordigers van onderzoek, praktijk en onderwijs.
 - Uitvoering van effectonderzoek, waarin de beroepsactiviteiten van de geestelijk verzorger gezamenlijk worden vastgesteld en onderzocht op de effecten op het welzijn van de cliënt.
- In de loop van 2021 stellen we een nieuwe subsidieoproep open op basis van het programma en de verdere prioritering binnen de kennisagenda.

Stakeholders

Met het programma zetten we in op verspreiding van kennis naar eindgebruikers en op het stimuleren van implementatie. Dit vraagt om intensieve samenwerking met relevante stakeholders. Hieronder is een aantal stakeholders uitgelicht:

- Netwerken Integrale Kindzorg
- Vereniging van Geestelijke verzorgers in de zorg
- Vertegenwoordiging van cliënten van geestelijke verzorgers
- Stuurgroep landelijk project Geestelijke verzorgers in de thuissituatie
- Stichting Fibula
- Centra voor levensvragen
- Vrijwillige Palliatieve Terminale Zorg Nederland
- Mezzo, vereniging voor mantelzorgers

Deze stakeholders worden actief betrokken door de stuurgroep, de werkconferentie en de leernetwerken (leergemeenschap) van de Kenniswerkplaats.

Beoogde gebruikers van resultaten

Op de eerste plaats komen de resultaten terecht bij geestelijke verzorgers, projectleiders Geestelijke verzorging in de thuissituatie, Netwerken Palliatieve zorg, Centra voor Levensvragen, eerstelijns hulpverleners die aandacht besteden aan zingeving, eerstelijns hulpverleners (huisartsen, praktijkondersteuners, gemeenten en vrijwilligers), opleidingen zorgverleners, opleidingen tot geestelijk verzorger, beroepsvereniging VGVZ, beleidsmakers van VWS rond de organisatie en financiering van de geestelijke verzorging in de thuissituatie.

Dit jaar verbreedt de einddoelgroep zich verder naar alle kinderen en volwassenen die behoefte hebben aan zingeving/geestelijke verzorging in de thuissituatie (zorg en welzijn).

Programmanaam	Looptijd	Contactpersoon ZonMw	Contactpersoon VWS / Extern
Zingeving en Geestelijke verzorging	2019 - 2023	5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e	5.1.2e 5.1.2e

Dwarse onderwerp Participatie

Doelen

Het doel van het dwarse onderwerp participatie is om ervaringsdeskundigheid een betekenisvolle positie te geven. Niet alleen binnen ZonMw, maar ook in beleid, praktijk, onderzoek, onderwijs, zorg en welzijn. We willen dat ervaringsdeskundigen een actieve en gelijkwaardige rol vervullen. Dat zorgt er namelijk voor dat initiatieven zo veel mogelijk aansluiten bij de leefwereld van patiënten, cliënten en burgers. Zo wordt de kans groter dat resultaten succesvol worden toegepast in de praktijk. Dit sluit aan bij de thema's uit het ZonMw-beleidsplan en bij missie III van het missie-gedreven innovatiebeleid van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).

Onze doelen voor 2021 zijn:

Het verder bevorderen van participatie en de inzet van ervaringsdeskundigheid

Er is nog veel nodig om participatie en ervaringsdeskundigheid een actieve, betekenisvolle rol in te laten nemen. Daarom is ons doel om participatie binnen ZonMw en in beleid, praktijk, onderzoek, onderwijs, zorg en welzijn verder te stimuleren. Dit willen we op verschillende manieren doen, bijvoorbeeld door meer kennis te laten ontwikkelen over ervaringsdeskundigheid. Verder verkennen we de mogelijkheid om de inzet van ervaringsdeskundigheid ook financieel te waarderen en verkennen we de bredere inzet van een panel met ervaringsdeskundigen, burgers en eindgebruikers. Een speciaal aan te stellen kwartiermaker zou deze activiteiten kunnen oppakken.

Het verdiepen en versterken van de samenwerking met onze stakeholders

ZonMw wil een rol spelen in het aanjagen en faciliteren van participatie, maar is zelf geen deskundige als het gaat om ervaringsdeskundigheid. Daarom willen we nauw samenwerken met relevante stakeholders, die deze kennis wel in huis hebben. Dit doen we vanuit het principe: 'niets over ons zonder ons'.

Looptijd

Doorlopend tot en met 2022

Activiteiten en verwachte resultaten

Onderstaand een aantal activiteiten die onderdeel vormen van het speerpunt participatie:

- We hebben een signalement over ervaringsdeskundigheid opgesteld. Dit signalement wordt aangeboden bij VWS. Mogelijk wordt ZonMw gevraagd om op basis van het signalement één of meerdere thema's verder uit te werken.
- In lijn met het signalement stellen we een kwartiermaker aan die het onderwerp participatie en ervaringsdeskundigheid kan aanjagen bij verschillende partijen.
- We voeren verdere gesprekken met onze stakeholders om te verkennen hoe we op het gebied van participatie met elkaar kunnen samenwerken en inbreng kunnen versterken. Denk daarbij aan partijen als Movisie, MIND, IederIn, de Patiëntenfederatie, FNO, Foundation Number 5, PGOsupport en SGF of UWW.
- We werken plannen voor de uitbreiding van panels en co-onderzoek of participatief onderzoek met ervaringsdeskundigen, burgers en eindgebruikers. Daarbij is diversiteit een belangrijk aandachtspunt.
- Intern binnen ZonMw blijven we werken we aan informatie uitwisseling en deskundigheidsbevordering.

Dwarse onderwerp Onderwijs

De verbetering van preventie, zorg en welzijn kan niet zonder voldoende, gekwalificeerde en betrokken professionals. Het gat tussen kennis die de gezondheid, zorg en welzijn verbetert en de zorgprofessionals, moet kleiner. Zodat door onderwijs nieuwe kennis de zorgprofessional sneller bereikt². Dit vraagt om eerdere, bredere en diepere betrokkenheid van het onderwijsveld bij de programma's van ZonMw. En een betere toegankelijkheid van programma's voor onderwijsorganisaties, zowel landelijk, als regionaal. Want deze uitdagingen vragen om andere wetenschap.

Team Onderwijs Dwars bevordert dat binnen ZonMw-programma's, in samenwerking met (toekomstige) professionals in preventie, zorg en welzijn, kennis en kunde ontwikkeld en toegepast wordt. Aandacht voor meer en beter toegeruste professionals met beter aansluitende expertises, vaardigheden en een lerende instelling dient een vast onderdeel van relevante ZonMw-programma's te zijn. Zodat onderwijs een onderdeel is van de kenniscyclus.

Doelen

Om de missie van het dwarse onderwerp Onderwijs te kunnen halen, zijn er vier doelen geformuleerd:

- Relevante ZonMw-programma's ontwikkelen samen met (toekomstige) professionals in preventie, zorg en welzijn kennis en kunde. Kennis en kunde is toepasbaar in deskundigheidsbevordering en onderwijs.
- Relevante ontwikkelingen in de 'buitenwereld' met als thema opleiden en leren en nieuwe vormen van professionele beroepsontwikkeling, worden verbonden met én vertaald naar ZonMw-programma's.
- ZonMw-initiatieven, resultaten en ervaringen met betrekking tot kennis en kunde voor deskundigheidsbevordering en onderwijs zijn samengebracht en vindbaar.
- ZonMw-mijlpalen en *good practices* op het gebied van kennis en kunde voor deskundigheidsbevordering en onderwijs zijn zichtbaar, vindbaar en toepasbaar voor alle relevante stakeholders.

Looptijd: 1 januari 2021-2025

Activiteiten en verwachte resultaten

Om de doelen te behalen gaat team Onderwijs Dwars de volgende ondersteuning leveren aan de programmateams en pakt zij de volgende taken ter ondersteuning van externe partners op:

- We adviseren, informeren en stimuleren programma's. Zoals het geven van advies op maat aan programma's en het organiseren van trainingen voor startende en ervaren collega's. Door het inzetten van interne en externe ambassadeurs vergroten we het draagvlak van de missie van Onderwijs Dwars.
- We bevorderen aansluiting bij ontwikkelingen in het veld, onder andere door de inzet van de Klankbordgroep Onderwijs, als de linking pin naar het brede onderwijsveld. In 2021 vindt een bijeenkomst plaats om te bespreken hoe programmacommissies kennis voor professionals en onderwijs kunnen agenderen en wat de bevorderende en belemmerende factoren daarbij zijn.
- We vergroten de toegankelijkheid tot ZonMw, bijvoorbeeld door het geven van voorlichting en training over de werkwijzen van ZonMw aan onderwijspartijen zoals mbo-instellingen. In 2021 zal een dergelijke bijeenkomst voor het mbo plaatsvinden.
- We maken resultaten inzichtelijk, door het delen van goede voorbeelden van programma's ter inspiratie voor andere programma's.
- Daarbij gaan we planmatig te werk, monitoren, evalueren en stellen bij.

² Waar onderwijs staat wordt bedoeld: onderwijs, deskundigheidsbevordering en kennisplatforms

Dwarse onderwerp Cofinanciering

Doelen

Het dwarse onderwerp cofinanciering helpt bij de verankering van de basiskennis over cofinanciering en publiek-private samenwerking binnen ZonMw. Specifieke expertise over het onderwerp blijft daarom noodzakelijk, evenals de behoefte om beleid en documenten aan te passen aan nieuwe ontwikkelingen.

Het dwarse onderwerp heeft de volgende doelen:

- Als vraagbaak fungeren voor de organisatie voor wat betreft cofinanciering/publiek private samenwerking
- Organisatie ondersteunen in het op een juiste manier toepassen van cofinanciering/publiek private samenwerking in de programma's
- Kennis verspreiden over cofinanciering/ publiek private samenwerking aan onderzoekers
- Cofinanciers aantrekken voor het gezamenlijk financieren van subsidieprogramma's en andere activiteiten.

We sluiten op de volgende manieren aan bij de kaders van VWS:

- Missiegedreven innovatiebeleid. We geven samen met andere clusters invulling aan de KIA Gezondheid en Zorg en de uitvoering van de KIC-subsidierondes met NWO. Met name bij de NWO KIC-subsidierondes wordt sterk ingezet op publiek-private samenwerking en cofinanciering op projectniveau. Dit geldt zeker ook voor de ZonMw-programma's die worden gefinancierd door de TKI Health~Holland.

We sluiten op de volgende manier aan bij de thema's van het beleidsplan:

- Cofinanciering is een productieve interactie en draagt bij aan het versterken van impact. Door het gezamenlijk financieren van subsidieprogramma's met andere partijen ontstaat focus en massa.

Looptijd

De looptijd is van 2018 tot en met 2021.

Activiteiten en resultaten 2021

Vanuit het dwarse onderwerp cofinanciering wordt door ZonMw jaarlijks de LSH publiek-private samenwerkingsdag georganiseerd. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de topsector Life Sciences & Health (Health~Holland), NWO, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland en gezondheidsfondsen. Op deze dag komen diverse onderwerpen aan bod die van belang zijn voor publiek-private samenwerking op het terrein van gezondheid en zorg. Vast onderdeel vormt de subsidie-estafette, waarbij een vooruitblik wordt geboden op alle relevante subsidie-oproepen die voor publiek-private samenwerking zullen openstaan. Tijdens deze dag wordt ook ruime mogelijkheid geboden aan onderzoekers, bedrijfsleven, eindgebruikers en financiers om elkaar te ontmoeten. Op 4 maart 2021 vindt de zesde PPS-dag plaats. Het thema is nog niet bekend. In verband met de Covid-situatie is dit keer gekozen voor een online event.

Binnen ZonMw wordt in toenemende mate met cofinanciers op programmaniveau samengewerkt. Belangrijke cofinanciers en samenwerkingspartners zijn de gezondheidsfondsen. Om de verschillende programma's waarin we met bepaalde gezondheidsfondsen samenwerken meer aan elkaar te verbinden organiseert het dwarse onderwerp in 2021 drie tot vier bijeenkomsten waarin per cofinancier (denk aan gezondheidsfondsen en TKI Health~Holland) ervaringen en mogelijkheden uitgewisseld worden.

We organiseren een aantal verdiepende trainingen voor ZonMw-medewerkers over cofinanciering en publiek-private samenwerking en houden de informatie op de website up to date.

Dwarse onderwerp Positieve Gezondheid

Doelen

Kaders VWS

Een brede benadering van Gezondheid betekent dat het niet alleen om de lichamelijke kanten van gezondheid gaat, maar ook om het vermogen je aan te passen, over welbevinden, eigen regie, veerkracht, participatie en zingeving. Dit dwarse onderwerp draagt bij aan de ambities voor deze brede benadering in de Kennis en innovatieagenda (KIA) 2020-2023 ([missie gezondheid en zorg](#)) en de [Landelijke Nota Gezondheidsbeleid 2020-2024](#).

Beleidsplan ZonMw

Een brede blik op gezondheid, zoals Positieve gezondheid, is in het ZonMw-beleidsplan 2020-2024 benoemd als vertrekpunt om antwoord te vinden op complexe maatschappelijke gezondheidsvraagstukken. Dit vraagt vanzelfsprekend een multidisciplinaire en grensoverschrijdende aanpak met nadrukkelijk meer samenhang tussen zorg en welzijn.

Voor ZonMw betekent dit:

- Blijvende aandacht voor het onderwerp in (nieuwe) programma's, om programma's/sectoren met elkaar te verbinden en te stimuleren dat er een set van evaluatie instrumenten komt.
- (Nieuwe) medewerkers voldoende toerusten om vanuit het gedachtegoed te werken
- Een platform bieden voor discussie en reflectie en hierover communiceren.

Looptijd

Dit thema loopt parallel aan het ZonMw-beleidsplan 2021-2024.

Activiteiten en verwachte resultaten 2021

- We geven uitvoering aan de opdracht van VWS voor een uitbreiding van het afgeronde programma Kwaliteit van Leven en Gezondheid van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). Het beoogde resultaat is een oproep aan een consortium, gericht op het ontwikkelen van een toepasbare set aan instrumenten om te komen tot een evaluatie van de (kosten)effectiviteit vanuit de brede benadering van gezondheid.
- Daarnaast wordt een voucherregeling voorbereid in samenwerking met het Instituut voor Positive Health (IPH) en AllesisGezondheid (AiG) voor burgers en professionals om met positieve gezondheid aan de slag te gaan.
Wij ondersteunen een actiegerichte procesevaluatie van de Universiteit Maastricht in Limburg, resulterend in een handleiding voor de toepassing van de brede benadering van gezondheid voor andere regio's. Ook worden onderzoeksgroepen geïdentificeerd alsmede gebruikte evaluatie instrumenten.
- We zetten overleggen voort met ZINL, VWS en OCW over aanbevelingen uit de [policybrief](#) om een waardegedreven benadering als kwaliteit van leven te benutten voor de gezondheidszorg. Het beoogde resultaat is draagvlak voor doorontwikkeling van het Dashbord Kwaliteit van Leven, en verbreding van de instrumenten voor economische evaluatie.
- We zetten het ambassadeurschap van het gedachtegoed ook in internationale samenwerking voort en leggen verbinding met relevante partnerships binnen Horizon Europe via ZonMw-programma's op het gebied van de langdurende zorg.
- We monitoren het gebruik van het ZonMw Toetsingskader Verantwoord Programmeren voor de brede benadering van gezondheid, en ontwikkelen ondersteuningsmiddelen voor gebruik door ZonMw-medewerkers. Het beoogde resultaat is het leveren van een opleidingsaanbod aan de ZonMw Academy.
- We verkennen en ondersteunen interne afstemming en benutten resultaten uit relevante projecten via de dwarse werkgroep.
Daarnaast ondersteunt ZonMw de toepassing van het gedachtegoed in de gezondheidszorg en biedt het een podium voor discussie en reflectie. In het bijzonder over het gebruik en evalueren van het gedachtegoed in beleid, onderzoek en praktijk. ZonMw brengt partijen bij elkaar en publiceert hierover op de ZonMw [website](#).

Dwarse onderwerp Open Science

Doelen

Met Open Science wordt wetenschap toegankelijk gemaakt voor wetenschappers, de maatschappij en de economie. Samenwerken en kennis uitwisselen staan hierbij centraal. Het doel is om de kwaliteit en impact van wetenschappelijk onderzoek te vergroten.

Het beleidsspeerpunt heeft het volgende doel:

ZonMw zet zich in voor:

- Open Access (gratis en onmiddellijke toegang tot wetenschappelijke publicaties mogelijk maken).
- FAIR data (data vindbaar, toegankelijk, uitwisselbaar en herbruikbaar maken en datamanagement bevorderen).
- Toekomst van de wetenschap (verantwoorde wetenschap stimuleren, transparant werken, erkennen en waarderen van wetenschappers).

We sluiten op de volgende manieren aan bij de kaders van VWS:

Om de zorg toegankelijk, betaalbaar en merkbaar beter te maken en te houden is directe toegang tot informatie en kennis noodzakelijk, voor onderzoekers, zorgverleners en burgers. Open Science maakt dit mogelijk.

We sluiten op de volgende manier aan bij de thema's van het beleidsplan:

Met Open Science dragen we bij aan maatschappelijke (gezondheids)vraagstukken door nationaal en internationaal kennis beschikbaar te maken zodat toepassing in de praktijk mogelijk wordt. Toegankelijke publicaties en data vergroten de kennisdeling en biedt kansen voor kennisbenutting in brede zin. Maatschappelijke uitdagingen vragen om andere wetenschap waarin we uiteenlopende talenten erkennen en waarderen en verantwoorde onderzoekspraktijken bevorderen. Een actieve betrokkenheid en samenwerking met eindgebruikers zoals patiënten, opdrachtgevers en stakeholders dragen bij aan samenwerking binnen de kenniscyclus.

Looptijd

De looptijd is van 2018 tot en met 2022.

Activiteiten en verwachte resultaten

In 2021 implementeert ZonMw de voorwaarden van Plan S. Publicaties komen hierdoor direct en gratis Open Access beschikbaar, met behoud van auteursrechten en onder een open Creative Commons licentie. Plan S is opgezet door cOAlition S, een samenwerkingsverband van internationale subsidieverstrekkers. Daarnaast sluit ZonMw aan bij Europe PubMed Central, een hoogwaardig internationaal repository, waarmee ZonMw de gefinancierde onderzoekers faciliteert in het voldoen aan de Open Access eisen.

Met FAIR data blijven we inzetten op het toegankelijk en herbruikbaar maken van data. Dat doen we in eerste instantie door van onderzoekers en datastewards in ZonMw-projecten een datamanagementplan te vragen. Verder stimuleert ZonMw dat onderzoekers standaarden en technologieën gebruiken die binnen hun onderzoeksdiscipline gebruikelijk zijn. Dit bevordert de onderlinge uitwisselbaarheid van data.

Binnen het COVID-19 programma wordt deze aanpak verder ontwikkeld. Health-RI en GO FAIR ondersteunen daarvoor de COVID-projecten bij de keuze voor en toepassing van standaarden en om deze vast te leggen in computerleesbare metadataschema's. Er zal een nationaal dataportaal voor COVID-data ontwikkeld worden, waarop de metadata benaderbaar zijn voor leer algoritmen en daarmee geschikt zijn voor artificiële intelligentie.

Met Toekomst van de wetenschap zetten we het komende jaar intensief in op anders erkennen en waarderen van onderzoekers. We volgen hierbij de richtlijnen van DORA (San Francisco Declaration on Research Assessment), een internationaal initiatief om de beoordeling van onderzoek en onderzoekers te verbeteren. Bij de beoordeling van voorstellen en onderzoekers komt meer aandacht voor diversiteit in carrièrepaden en team science, leiderschapskwaliteiten, activiteiten voor maatschappelijke impact en Open Science. We voeren een narratief CV in voor onze programma's om dit mogelijk te maken.

We betrekken commissieleden, referenten en ZonMw-medewerkers bij de implementatie van het beleid voor Open Science door ze goed te informeren en faciliteren. Dat doen we o.a. door voorlichting te geven en ervaringen uit te wisselen.

Algemeen beleid

Ter ondersteuning en doorontwikkeling van het werk van ZonMw krijgen verschillende onderwerpen extra aandacht. Lees hier meer over bijvoorbeeld kwaliteit en implementatie.

Algemeen

Voor de doorontwikkeling van ZonMw ten behoeve van de implementatie van het beleidsplan 'Het verschil maken' en de blijvende aandacht voor de verbetering van onze procedures en processen stellen we in 2021 een aantal prioriteiten. Zo wordt onder andere de nadruk gelegd op de ontwikkeling van een nieuw kwaliteitsmanagementsysteem, het verbeteren van de procedures staatssteun, en het beter bundelen en analyseren van de uitkomsten van projecten om doorgeleiding in de praktijk te versnellen.

Risicoanalyse

Ten behoeve van onze opdrachtgevers worden elk jaar potentiële risico's in kaart gebracht voor de organisatie als geheel en risico's die met name bedrijfsvoering raken. Hieronder is er een aantal uitgelicht.

Covid-19 pandemie

Sinds maart 2020 heeft de Covid-19 pandemie een aanzienlijke invloed op het werk van ZonMw. Zowel voor de lopende projecten, nieuwe rondes die vaak zijn uitgesteld en extra werkzaamheden in het kader van programmering voor Covid-19. De afgekondigde lockdown-maatregelen leidden er ook toe dat het niet voor iedere ZonMw-medewerker mogelijk was om de volledige contracturen te vervullen.

Dit heeft een aanzienlijke impact gehad op de werkzaamheden van ZonMw, waarbij de objectieve en ervaren werkdruk aanzienlijk zijn toegenomen. Dit zal op korte termijn niet wezenlijk anders worden (ervaren). Er zal een aanzienlijk na-ijl effect zijn door uitgestelde werkzaamheden die moeten worden opgepakt binnen programma-afdeling, bedrijfsvoering en staf. Extra aandacht voor een in alle opzichten gezond werkklimaat is hierbij onontbeerlijk.

Tweede Kamerverkiezingen 2021

Op 17 maart 2021 worden de Tweede Kamerverkiezingen georganiseerd. Een nieuw kabinet en nieuwe bewindslieden hebben invloed op de werkzaamheden van ZonMw. In de afgelopen regeerperiode is ZonMw aanzienlijk gegroeid door een substantiële toename van opdrachten. Deze groei zal vanwege de te verwachten recessie (zeer) waarschijnlijk niet doorzetten. Belangrijk vraagstuk is of de opdrachtenportefeuille op hetzelfde niveau zal blijven, dan wel zal afnemen. Hierover blijven we in nauw contact met het ministerie.

Economische recessie

De economische en maatschappelijke gevolgen van het coronavirus zijn in Nederland voor iedereen voelbaar. In een [persbericht](#) van De Nederlands Bank van juni 2020 wordt voorspeld dat een diepe, vrijwel wereldwijde economische recessie onontkoombaar is. Hoewel er nog veel onzekerheden zijn, waren reeds in 2020 de eerste signalen zichtbaar in terughoudendheid met nieuwe/ aanvullende opdrachten voor ZonMw. We zijn alert op nieuwe ontwikkelingen en haken aan bij nieuwe beleidsspeerpunten waar ZonMw een bijdrage aan kan leveren.

Strategie

Doelen

Ten behoeve van (met kennis) onderbouwde maatschappelijke probleemoplossing levert S&I Strategie een innovatieve en integratieve bijdrage aan het versterken van impact van ZonMw-programmering en financiering. Het strategisch beleid wordt ontwikkeld in nauwe samenwerking met collega's binnen en buiten ZonMw.

Kaders VWS

Het is een strategische kerntaak om te bevorderen en borgen dat ZonMw-activiteiten aansluiten bij maatschappelijke kennisbehoeften en resultaten gebruikt worden in beleid en praktijk op het gebied van volksgezondheid en zorg. Mede omdat professionele werkpraktijken om allerlei redenen steeds complexer worden en sterk aan verandering onderhevig zijn, is kennisontwikkeling en -benutting voor verbetering dan wel vernieuwing van zorg(beleid) geen vanzelfsprekendheid. Daarom wordt ingezet op doorontwikkeling en versnelling van beleid voor impact, door te leren over 'pathways to impact' in de betreffende (regionale) werkpraktijk en over de effectiviteit van dit beleid en de toegevoegde waarde van ZonMw in het duurzaam versterken van impact.

Kaders NWO

Ter versterking van beleid gericht op realiseren en aantonen van impact is het ZonMw-brede Toetsingskader Verantwoord Programmeren (TVP) ingevoerd. Het TVP bevat alle elementen/indicatoren van (maatschappelijke) relevantie en (wetenschappelijke) kwaliteit die vandaag de dag leidend zijn voor het bevorderen van verantwoorde onderzoekspraktijken met het oog op impact. Daaronder interdisciplinaire samenwerking en Open Science, elementen die belangrijk zijn in het kader van 'anders erkennen en waarderen'. Aan de hand van het TVP kunnen alle programma's en subsidierondes (mede) worden gepland/ontworpen, gemonitord en geëvalueerd. Bijbehorende werkwijzers, basistrainingen en standaardinformatie-uitvraag voor projectleiders en evaluatoren worden ZonMw-breed verder geïmplementeerd en zo nodig doorontwikkeld.

Thema's van het beleidsplan

Om uitvoering te kunnen geven aan de ZonMw kerntaken Stimuleren van impact en Signaleren wordt een bijdrage geleverd aan ZonMw-brede werkverbanden als het Implementatieteam, Open Science-team, Research 2.0, Positieve gezondheid en de themagroep Samenwerking binnen de kenniscyclus. Vandaaruit wordt proactief bijgedragen aan gezamenlijke uitwerking van de beleidsthema's Maatschappelijke uitdagingen vragen om andere wetenschap, Verzilveren van kennis in de praktijk en Samenwerking binnen de kenniscyclus. De inbreng is primair gericht op kennisontwikkeling van de eigen organisatie en achterban. Indirect wordt via ontwikkelde visies, aanpakken en signalelementen bijgedragen aan het thema Kennis delen en verbinden.

Activiteiten en resultaten

Om de doelen verder te brengen, is inhoudelijke en methodische professionalisering rond (kernaspecten van) impact versterken (bijvoorbeeld citizen science, praktijkgericht onderzoek, kwaliteitsbeoordeling of evaluatie), goed opdrachtnemer-/geverschap, data-analyse en kennismanagement essentieel. Belangrijke strategische tools zijn projectmanagement, cursussen, pilots, Research-on-Research, signalelementen en verkenningen (bijvoorbeeld over zingeving). Daarbij wordt nauw samengewerkt met (communities van) toonaangevende experts, maatschappelijke stakeholders en zusterorganisaties in binnen- en buitenland, zoals de International Society for Research and Innovation Impact Advancement, het Nationaal Platform Open Science, de Hartstichting of Regieorgaan SIA. Programma-overstijgende resultaten op korte termijn zijn onder meer een online course en beoordelingskader voor citizen science, voorstudie voor kennisagenda corona en verkenning rond data-gedreven werken.

Internationaal

Doelen

Veel van de vraagstukken waar we nu voor staan binnen de gezondheidszorg zijn niet uniek voor Nederland. Het is goed om internationaal te bekijken welke vraagstukken spelen en waarin gezamenlijk opgetrokken kan worden. Daarom is internationale samenwerking en het ondersteunen hiervan een ZonMw-beleidsspeerpunt.

Kaders VWS

De Internationale initiatieven waarbij ZonMw betrokken is dragen op verschillende niveaus bij aan de VWS missie. Enkele voorbeelden Leefstijl en leefomgeving (JPI HDHL, MYBL); Toegang tot zorg (To-Reach), Kwaliteit van leven voor mensen met dementie (JPnd, AAL). Alle initiatieven waarbij ZonMw betrokken is hebben kennisagenda's die op de Nederlandse prioriteiten zijn afgestemd. Bij de implementatie van de diverse internationale kennisagenda's worden de nationale kennisagenda's waaronder die van de ZonMw-kennisplatforms geraadpleegd.

Kaders NWO

NWO en ZonMw trekken gezamenlijk op in de vormgeving van het internationaal beleid. ZonMw is lid van PIN (Projectgroep Internationaal NWO) en draagt samen met alle NWO-domeinen actief bij aan de implementatie/uitvoering van de Internationale componenten van de NWO-kaders.

Thema's van het beleidsplan

Internationaal is een breed horizontaal thema binnen het beleidsplan. Per programma is het streven om 10% te alloceren voor internationale samenwerking binnen bijvoorbeeld de JPIs en ERA-netten of andere instrumenten in samenwerking met de Europese Commissie. Daar waar relevant wordt ook bilateraal samengewerkt zoals bijvoorbeeld met Canada op het gebied van diabetes onderzoek.

Belangrijke prioriteit is tevens de samenwerking en uitwisseling met andere (gezondheids)onderzoeksfinciers om het werk als onderzoeksfincier verder te ontwikkelen. Bijvoorbeeld op thema's als open science en anders erkennen en waarderen van wetenschap.

Activiteiten en resultaten

Belangrijk speerpunt is het actief deelnemen aan de nationale klankbordgroep van OCW/EZK die de ministeries adviseert voor wat betreft de ontwikkelingen binnen het nieuwe EC-kaderprogramma Horizon Europe. Nederland zal aan verschillende partnerschappen deelnemen in het nieuwe kaderprogramma waarvan er meerdere relevant zijn voor het netwerk van ZonMw.

Zo worden er vanuit het ministerie van VWS en NWO o.a. middelen beschikbaar gesteld voor ERA for Health en Health and care systems transformations. ZonMw zal actief deelnemen aan deze partnerschappen om de prioriteiten voor onderzoek af te stemmen met de Nederlandse vraagstukken.

De implementatie van het overzicht van internationale onderzoeksrondes waar de ZonMw-programma's bij kunnen aansluiten wordt voortgezet met een introductiepresentatie in alle clusters en zal ook opengesteld worden voor ministeries en gezondheidsfondsen. Het ZonMw-beleid om een betere verbinding tussen ZonMw-programma's (dan wel clusters) en internationale subsidierondes en – activiteiten te bereiken zal eind 2021 geëvalueerd worden om te bezien of bijstelling noodzakelijk is.

Kwaliteit**Doelen**

Het kwaliteitsbeleid van ZonMw is gericht op het optimaliseren van de primaire en ondersteunende processen. Met als doel de programma's te faciliteren in het kwalitatief hoogstaand uitvoeren van deze processen. In het beleidsplan 2020-2024 staat opgenomen dat ZonMw zich de komende jaren richt op het doorvoeren van aanpassingen en verbeteringen in programmering, subsidieprocedures, formulieren, monitoring en evaluatie.

Kaders VWS

Met een nieuw te ontwikkelen toetsingskader voor missiegestuurd programmeren worden programma's beoordeeld op missiesturing en bijdragen aan de doelen van VWS. Dit toetsingskader zal geïntegreerd worden in de programma-evaluaties. Daarnaast is een speerpunt om belemmeringen die aanvragers in het sociaal domein ervaren in de procedures te identificeren en weg te nemen door het vereenvoudigen en stroomlijnen van de subsidieprocedures en formulieren.

Kaders NWO

De programma's die ZonMw uitvoert in opdracht van NWO zoals bijvoorbeeld de Open Competitie en Talentlijn volgen de door NWO opgestelde kaders en subsidievoorwaarden. Een voorbeeld is de invoering van het narratief CV in de procedures wat ook consequenties heeft voor het nieuwe projectmanagementsysteem van ZonMw.

Binnen de NWO werkgroep inclusieve procedures wordt samengewerkt aan de uitwerking van het implementatieplan Diversiteit. Dit leidt o.a. tot de implementatie van ontwikkelde vragenlijsten en instructie- en trainingsmodules voor commissieleden en referenten. Aanpassing van deze instructies betekent dat ZonMw-breed in programma's aandacht wordt gevraagd voor diverse carrièrepaden, team science, leiderschapskwaliteiten en activiteiten op het terrein van maatschappelijke impact en Open Science bij de beoordeling van kandidaten en voorstellen. Hierin is specifiek aandacht voor het anders Erkennen en Waarderen van onderzoekers.

Thema's van het beleidsplan

Speerpunt voor kwaliteit voor de komende jaren is het thema 'Professionaliseren kwalitatief hoogwaardig en doelmatig ZonMw-bedrijfsproces' uit het beleidsplan. Elk programma wordt geëvalueerd of procedures toegankelijk en hanteerbaar zijn en om de 2 jaar wordt een ZonMw-brede evaluatie hierover opgezet. De komende beleidsperiode reflecteert ZonMw op de eigen rol, om werkwijzen zo goed mogelijk te laten aansluiten op beleid, onderzoek, onderwijs en praktijk. Hierbij wordt kritisch gekeken naar processen en procedures in de verdere doorontwikkeling en professionalisering van de werkorganisatie van ZonMw.

Activiteiten en resultaten

Speerpunt in 2021 is de ontwikkeling van een sluitend kwaliteitsmanagementsysteem waarin alle aspecten van zorgvuldig programmeren en verantwoorden een plek krijgen. Van opdrachtverlening tot en met eindverantwoording. Dit is essentieel vanwege de grote groei die ZonMw heeft doorgemaakt, waardoor aanscherping en meer standaardisatie van de procedures en processen noodzakelijk is.

Nieuwe functionaliteiten van MijnZonMw, het projectmanagementsysteem, die ruimte bieden aan bijvoorbeeld het meten van maatschappelijke impact van programma's hebben zich in 2020 nog niet kunnen bewijzen. In 2021 wordt het ZonMw datawarehouse verder ontwikkeld en daarmee wordt het gemakkelijker om deze nieuwe functionaliteiten van MijnZonMw voor programma-evaluaties te gebruiken.

Op 1 juli 2019 is bij ZonMw en NWO de Code omgang met persoonlijke belangen ingevoerd. In 2020 is deze na een evaluatie van de code aangevuld op een tweetal punten. 1. Het begrip decaan is verder uitgewerkt in zowel de code als de toelichting. 2. De standaardbeheersmaatregel waarbij afwijkende scores/beoordelingen van commissieleden bij elke ronde inzichtelijk worden gemaakt en bij commissieleden worden nagevraagd is expliciet opgenomen. De beoogde externe audit heeft vanwege Covid-19 maatregelen - het uitstellen van rondes en daarmee Commissiebeoordelingsvergaderingen - geen doorgang gevonden. In 2021 zal opnieuw worden gekeken hoe de externe auditcommissie het gebruik van de Code kan beoordelen door in de praktijk willekeurig commissievergaderingen bij te wonen en ZonMw te rapporteren over hun bevindingen.

Communicatie

Communicatie draagt bij aan de beleidsdoelstellingen van ZonMw door haar expertise gericht en op maat in te zetten bij de uitvoering van de samenhangende activiteiten die ZonMw onderneemt. ZonMw doet dit samen met haar partners en kan zo een wezenlijke impact hebben op het verbeteren van de gezondheid en zorg voor iedereen.

Doelen

In 2020 is op basis van het beleidsplan, de uitkomsten van het reputatie-onderzoek en het verhaal van ZonMw, een nieuw strategisch communicatiebeleid opgesteld. Het doel van de communicatie is ZonMw een eenduidiger gezicht te geven en zo bij te dragen aan de zichtbaarheid en herkenbaarheid van ZonMw. Dit doen we enerzijds door via grote en brede thema's zichtbaar te maken wat de impact van ZonMw is. Bij de keuze van de thema's worden de kaders van VWS en NWO als uitgangspunt genomen. Anderzijds is de communicatie erop gericht alle drie de rollen van ZonMw (programmeren en financieren, impact stimuleren, kennisbehoefte signaleren) goed over het voetlicht te brengen. Alleen op die manier wordt het totaal van activiteiten en de impact van hetgeen ZonMw doet, herkenbaar voor de verschillende stakeholders van ZonMw. In 2021 geven we verdere invulling aan het nieuwe strategische communicatiebeleid.

Goed weten wat er in de buitenwereld speelt – de buitenwereld naar binnen halen – is essentieel voor een effectieve communicatie. Communicatie ondersteunt de organisatie bij de buitenwereld naar binnen halen en op basis hiervan de communicatie proactief, transparant en gebruikersgericht vorm te geven. Hierin speelt niet alleen de communicatieprofessional maar ook de communicerende professional een rol, die bij het verdiepen van deze rol ondersteund wordt door de communicatieprofessionals.

Activiteiten en resultaten

In de tweede helft van 2020 is een bureau gevraagd te adviseren hoe impactvolle communicatie het beste gestalte kan krijgen binnen de brede communicatiefunctie van ZonMw. De verwachting is dat begin 2021 begonnen kan worden met het in de praktijk toepassen van deze manier van werken.

Als uitwerking van het strategisch communicatiebeleid wordt in 2021 de sociale media strategie, het persbeleid en de interne communicatie aangepast. Het intranet dat in 2020 is vernieuwd, speelt een ondersteunende rol bij de interne communicatie. De website wordt aan de hand van het strategisch communicatiebeleid op basis van de brede thema's en rollen ingericht. De focus komt minder op de clusters en informatie over losse projecten te liggen, en meer op bundeling van onderwerpen. Dit komt in alle corporate middelen terug. We zijn in de tweede helft van 2020 met het project 'vernieuwing website' gestart. In de loop van 2021 wordt dit traject afgerond.

Het strategisch communicatiebeleid vraagt ook een verdieping van bestaande vaardigheden en kennis of juist andere kennis en vaardigheden voor de communicatieprofessionals. Indien nodig en gewenst worden hiervoor trainings- of coaching trajecten gefaciliteerd. In 2021 staan datagedreven communicatie (SEO) en de inzet van beeld centraal in onze trainingen.

Implementatie

Het implementatiebeleid van ZonMw levert een actieve bijdrage aan het versterken van impact van onderzoeken en projecten. Het implementatiebeleid wordt in nauwe samenwerking met het implementatie team en andere collega's ontwikkeld. Het implementatieteam is daarbij de sturende kracht achter het delen van kennis over implementatie met collega's, projectleiders, commissieleden en referenten.

Doelen

Kaders VWS

Aan het kader van VWS rond regionale samenwerking wordt een bijdrage geleverd in de vorm van een verdieping naar effectieve vormen van samenwerken. De kennis over effectief samenwerken zal een belangrijke bijdrage leveren aan de geschetste vraagstukken rond het gestalte geven aan regionale samenwerking en de spelregels die daarbij aan de orde zijn.

In de kennisagenda's 2020 van de kennisplatforms van VWS vormen vragen over kennisbenutting een essentieel onderdeel. Meer en breder gedragen kennis en expertise over implementatie is nodig om gehoor te geven aan deze vragen. In 2021 werkt ZonMw daarom door met VWS aan het versterken van implementatie-expertise in Nederland door het ondersteunen van de oprichting van het Nederlands Implementatie Collectief (NIC). Het NIC kan hét Nederlandse netwerk worden voor het delen van kennis over effectief implementeren in gezondheid, zorg en ondersteuning. Ook trekken ZonMw en VWS samen op in de organisatie van het European Implementation Event in mei 2021.

Kaders NWO

NWO en ZonMw trekken gezamenlijk op in het traject rond het Erkennen & Waarderen van wetenschap(pers). De verdieping naar effectieve vormen van samenwerken zal een bijdrage leveren aan het traject van Erkennen & Waarderen. De kennis over samenwerken evenals over indicatoren voor impact worden aangeboden ter opname in trainingen en scholingen voor projectleiders, referenten en commissieleden. We bouwen in 2021 voort op de bestaande samenwerking met het kennisbenuttingsteam van NWO om zodoende waardevolle uitwisseling en samenwerking op dit onderwerp te realiseren.

Thema's van het beleidsplan

In 2021 wordt een begin gemaakt met twee actiepunten te weten 1) het onderzoeken of analoog aan de Technology Readiness Levels, Society Readiness Levels ontwikkeld kunnen worden, en 2) het centraal oppakken van evaluaties om zodoende de lessen over de programma's heen te trekken, de uitkomsten te kunnen bespreken met een panel van eindgebruikers en de evaluaties als sturingsinformatie voor de toewijzing van onze gelden te gebruiken.

Activiteiten en resultaten

Het ZonMw-implementatieteam speelt een belangrijke rol in het realiseren van de bovenstaande doelen en het vertalen van beleidsplan-voornemens rondom implementatie en impact naar activiteiten binnen clusters. We pakken door op de herziening en ontwikkeling van financieringsinstrumenten gericht op implementatie en voeren een verdieping uit naar effectieve vormen van samenwerken.

De impactindicatoren worden doorgevoerd in onze procedures en formats, en trainingen over impact worden gegeven aan aanvragers en commissieleden. Wij continueren onze faciliterende en

stimulerende rol op het gebied van implementatie door deelname aan Europese implementatienetwerken, het implementatie-expertiseplatform op Zorg voor Innoveren, bijdragen aan summits en onze rol als co-convener van de Ensuring Value in Research Funders Forum en de International Society for Research and Innovation Impact Advancement. Daarbij werken we aan het versterken van implementatie-expertise in Nederland door het ondersteunen van de oprichting van het Nederlands Implementatie Collectief en het mede-organiseren van het European Implementation Event in mei 2021.

Bedrijfsvoering

Meer standaardisering in procedures en processen vanwege de groei die de organisatie de afgelopen jaren heeft doorgemaakt en de extra uitdagingen die Covid-19 met zich meebrengen in een andere balans voor thuiswerken en op kantoor zijn belangrijke speerpunten voor bedrijfsvoering.

De maatregelen om de verspreiding van het corona-virus te beperken hebben ook binnen ZonMw geleid tot een andere manier van werken. Het komende jaar moet een nieuwe balans worden gevonden tussen thuiswerken en werken op kantoor. Dat vraagt om het beter faciliteren van thuiswerken, aanpassing van de kantooromgeving en het optimaliseren van hybride vergaderen. Mede in dat kader wordt een huisvestingsplan ontwikkeld voor de middellange termijn.

Meer thuiswerken heeft een aanzienlijk effect op de mobiliteit. De naar verwachting blijvende positieve effecten van minder woon-werkverkeer wegen ruimschoots op tegen een gedeeltelijke, maar tijdelijke verschuiving van OV naar gebruik van de eigen auto gedurende de corona-crisis. Dienstreizen worden tot een minimum beperkt en zijn ook minder noodzakelijk gegeven de toegenomen mogelijkheden voor digitaal/hybride vergaderen. Het reisbesluit voor het gebruik van vliegverkeer is aangepast waardoor aanmerkelijk minder wordt gevlogen. Het gebruik van de (o.m. elektrische) fiets wordt gestimuleerd en ondersteund door gunstige maatregelen/mogelijkheden in de nieuwe CAO.

Ook in het huisvestingsplan krijgt verduurzaming een belangrijke plek. Met de nieuwe eigenaar van het pand en NWO wordt een plan opgesteld om het kantoorpand zodanig aan te passen dat een BREEAM-certificaat wordt verkregen. Streven is om daarbij eveneens een toegankelijkheidscertificaat te verkrijgen in het kader van gebruik van het pand door mensen met een beperking. De beveiliging zal in overeenstemming worden gebracht met de VWS-beleidslijn.

De forse groei van de personeelsformatie en opdrachtenportefeuille, maar ook de economische situatie en de komst van een nieuw kabinet vragen om betrouwbare toekomstscenario's en gedegen risicoanalyses en risicomanagement, zodat waar nodig kan worden bijgestuurd om de positie van ZonMw in de toekomst te waarborgen. Dit vraagt om een verbetering van de management-rapportages, visievorming en daarop aangepast beleid binnen alle geledingen van Bedrijfsvoering.

Financiën & Control (F&C)

De voor 2020 voorgenomen doorontwikkeling van F&C op het gebied van de optimalisatie van werkprocessen en werkwijzen, en de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers, is ten gevolge van de corona-pandemie niet ten volle gerealiseerd. Deze doorontwikkeling wordt zodra de situatie weer enigszins is genormaliseerd alsnog uitgevoerd. De noodzakelijke uitbreiding van de personeelsformatie is deels gerealiseerd en wordt dit najaar afgerond.

De door VWS in de kaderbrief 2021 voor Bedrijfsvoering gestelde kaders worden door F&C toegepast en zijn onder meer vastgelegd in de "Werkafspraken Planning & Control VWS, NWO en ZonMw". De Europese aanbesteding voor de accountantscontrole heeft voor ZonMw een nieuwe partner opgeleverd: de jaarrekening 2020 zal worden gecontroleerd door KPMG. De nieuwe samenwerking moet worden opgebouwd en zal in de startfase intensief overleg vergen.

Door de voor ZonMw geldende specifieke regelgeving wijken de financieel administratieve systemen van NWO en ZonMw op een aantal punten sterk van elkaar af. In overleg met NWO worden financiële rapportages met betrekking tot NWO-programma's verder aangepast zodat gedetailleerde informatie kan worden gegeven over de hoogte en de aard van de programmakosten binnen een programma.

ZonMw zal actuele maatschappelijke en wetenschappelijke ontwikkelingen doelgericht in haar programmering opnemen. Doordat de maatschappelijke vraagstukken waar ZonMw voor staat verbreden, neemt het aantal samenwerkingspartners toe en krijgt ZonMw ook te maken met andere opdrachtgevers en subsidieontvangers.

Het gevolg van de uitbreiding met nieuwe opdrachtgevers vraagt ook om meer inhoudelijke en financiële rapportages en overleg met deze opdrachtgevers, waardoor de interne organisatie hierop moet worden aangepast. Deze ontwikkeling vraagt ook om een aanpassing van de control-cyclus.

In het kader van risicoanalyse en -beheersing wordt een jaarplan opgesteld waarin een prioritering wordt opgenomen voor control-werkzaamheden. Er wordt een risicoregister opgesteld en er worden voorbereidingen getroffen voor het implementeren van interne audits. Daarnaast zal de mandaatregeling worden aangepast.

Human Resources (HR)

Vanaf mei 2020 is gestart met het ophalen van informatie ten behoeve van het strategisch HRM-plan, dat komend najaar wordt voorgelegd aan het MT en de OR. Thema's die in dit plan zullen worden meegenomen zijn inclusie en diversiteit, welzijn en ontwikkeling van medewerkers, doorontwikkeling van het HR-portaal en strategische personeelsplanning (SPP).

In het SPP is het belangrijk rekening te houden met meerdere toekomstscenario's zoals mogelijke verschuivingen in de omvang en diversiteit van de opdrachtenportefeuille en de gevolgen daarvan voor de personeelsformatie (stabilisering, groei of krimp). In dat kader is het voor ZonMw belangrijk te kunnen sturen op de verhouding tussen de vaste formatie (maximaal 75%) en de flexibele schil (minimaal 25%). T.a.v. gewenste competenties voor medewerkers streeft ZonMw naar een goede verhouding tussen generalisten die eenvoudiger tussen programma's kunnen wisselen en specialisten voor meer specialistische programma's en/of functies. Met dit uitgangspunt kan werving en selectie en ontwikkelen gericht worden ingezet.

De verdere ontwikkeling van onze managers krijgt vorm in een MD-traject dat in het strategisch HRM plan zal worden beschreven. Belangrijke aandachtspunten hierin zijn het op afstand kunnen sturen (gegeven het meer thuiswerken), een meer coachende empathische rol van leidinggevendenden, meer bewustwording en dialoog over wat inclusiviteit voor ZonMw betekent en wat hiervoor moet worden ingezet, en het belang van een sociaal veilige cultuur, waar medewerkers open kunnen communiceren zijn en kunnen groeien.

ZonMw heeft een vrij divers personeelsbestand met een groot aandeel vrouwen, redelijk wat medewerkers met een niet-westerse migratieachtergrond en redelijk wat medewerkers met een (medische/chronische) beperking. Dit is niet in cijfers uit te drukken omdat deze gegevens niet geregistreerd mogen worden. ZonMw heeft drie medewerkers in dienst die vermeld staan in het doelgroepenregister. In november 2020 wordt een plan van aanpak diversiteit en inclusie vastgesteld waarmee een bijdrage wordt geleverd aan bewustwording en motivatie voor een inclusieve cultuur, waaronder initiatieven op het gebied van werving en selectie. ZonMw heeft contacten met organisaties als Emma at Work en de Edwin van der Sar Foundation om medewerkers met een chronische aandoening en niet-aangeboren hersenletsel kansen te bieden stage te lopen/werkervaring op te doen binnen ZonMw als eerste stap naar een structurele baan.

ZonMw heeft in 2020 een onboardingtraject ontwikkeld, dat start met een welkomstsessie om nieuwe medewerkers welkom te heten en goed te laten landen, gevolgd door een aantal interne trainingen en E-learning's. Gedurende circa 6-8 maanden krijgen nieuwe medewerkers intensieve begeleiding om ZonMw en haar medewerkers en processen goed te leren kennen. Na 3 en 6 maanden wordt met een terugkomstbijeenkomst informatie opgehaald om de onboarding continu te verbeteren.

ZonMw is een lerende organisatie, wat nodig is om te kunnen blijven inspelen op de uitdagingen van (over)morgen. Persoonlijk leiderschap, teamleren en werkplekleren zijn thema's die bijdragen aan een lerende cultuur en optimale inzet van medewerkers. We vragen van medewerkers een flexibele instelling die het mogelijk maakt om te blijven meebewegen. Dit vraagt om bepaalde competenties en een lerende mindset. In het strategisch HR-plan worden initiatieven ontwikkeld om bij te dragen aan continu leren.

ZonMw draagt bij aan een gezonde en vitale samenleving en wenst dit ook voor haar medewerkers. Het verzuim is in 2019 met 5,07% wederom gedaald ten opzichte van het jaar ervoor (6,3%). Het voortschrijdend verzuimpercentage is per augustus 2020 5,34%. ZonMw heeft als ZBO geen Verbaan norm als streefcijfer verzuim.

Voortschrijdend okt.2020	kort(0-7)	middellang (8-42)	lang (43-365)	zeer lang (366-1825)
5,41%	0,55%	0,60%	3,28%	0,98%

Psychische klachten blijven de grootste veroorzaker van het verzuim binnen ZonMw. Binnen alle leeftijdscategorieën komt uitval als gevolg van psychische klachten voor, maar in 2019 is een forse stijging waar te nemen bij de groep van 35-44 jaar. Hier wordt extra aandacht aan besteed door het preventief inzetten van coaching, het inzetten van externe expertise en advisering van leidinggevend door bedrijfsarts en HR. Leidinggevenden worden in hun rol als casemanager goed geadviseerd door bedrijfsarts, coach/psycholoog en HR adviseurs. Bij lang verzuim wordt tussen deze partijen intensief contact onderhouden om tot éénduidige afspraken te komen. Leidinggevenden zullen in 2020 extra voorlichting ontvangen over het verzuimproces, de verschillende rollen daarbij en de mogelijkheden voor inzet van expertise. Tijdens SMT en beleids SMT wordt informatie gedeeld en worden trends met elkaar besproken.

Mede omdat ZonMw de afgelopen jaren veel nieuwe opdrachten heeft gehad en een grote groei heeft doorgemaakt, wordt vaker werkdruk ervaren. Voor de personele gesprekken is werkbalans als centraal thema gekozen waarbij leidinggevend en medewerkers energiegevers en energienemers bespreken en constructieve afspraken maken om waar mogelijk werkzaamheden anders te verdelen of te faseren. De uitdaging voor volgend jaar ligt bij het vinden van een goede balans in het hybride thuis- en op kantoor werken en een goede werk-privébalans. Hiervoor moet nog beleid worden beschreven. Instrumenten die mogelijk kunnen worden ingezet zijn goede voorlichting, een training digitaal werken en aansturen en het organiseren van intervisie om ervaringen met elkaar te delen. Daarnaast is een goede Arbo verantwoorde thuiswerkplek en werkplekondersteuning essentieel. Medewerkers worden hierbij ondersteund door het verstrekken van IT-apparatuur, bureaustoelen e.d. en de begeleiding door ergocoaches en preventiemedewerker.

Vanaf 1 januari 2020 is het nieuwe personeels- en informatiesysteem AFAS in gebruik genomen. Dit nieuwe systeem biedt managers, medewerkers en HR een efficiëntere manier van werken met een serviceportaal voor managers en medewerkers, betere rapportages en dashboards en optimalisatie van de Werken bij-pagina. In de loop van 2020 worden workflows en begeleidende informatie in het HR-portaal geoptimaliseerd. In 2021 vindt doorontwikkeling plaats van de dashboards en rapportages. Ook wordt onderzocht hoe een koppeling kan worden gemaakt van rapportages naar een nog te ontwikkelen strategisch personeelsplan.

Informatie & Automatisering (I&A)

In 2021 voert I&A op het gebied van de IT-dienstverlening aanpassingen door om het netwerk en het werken op kantoor en thuis nog beter te faciliteren. Deze aanpassingen zijn nodig om de dienstverlening in onze snelgroeïende organisatie en de blijvende verandering naar meer thuiswerken kwalitatief op peil te houden. In het kader van duurzaamheid worden aanpassingen en vernieuwingen slechts doorgevoerd indien deze echt noodzakelijk zijn. Vervanging van apparatuur vindt alleen plaats bij schade of defect of bij het niet kunnen voldoen aan de vereiste kwaliteit.

In het kader van privacybescherming is in 2020 de laatste stap gezet om de compliance met AVG te regelen. Dit betrof met name het verwerkingenregister. Een externe partij heeft een verantwoordingsdocument AVG opgesteld. Deze partij concludeert dat ZonMw passende en organisatorische maatregelen heeft getroffen om te waarborgen dat de verwerking in overeenstemming is met bestaande wet- en regelgeving op het gebied van de bescherming van persoonsgegevens. Opvolging moet nog gegeven worden aan een aantal implementatievoorstellen die met name borging in de organisatie betreffen. Dit voorstel wordt eind 2020 vastgesteld en in uitvoering genomen. In 2021 worden nog enkele vervolgstappen gezet ten gevolge van ontwikkelingen in informatiemanagement en informatiehuishouding. Het vastgestelde informatiebeveiligingsbeleid voor de periode 2020 – 2023 vraagt wederom herijking van de huidige beheersmaatregelen.

Eind 2020 wordt het IT-beleid voor de komende jaren vastgesteld. Uit het beleid vloeien meerdere projecten voort om een IT-landschap te realiseren dat past bij een duurzame, data gedreven en toekomstbestendige organisatie. Zo dienen keuzes te worden gemaakt met betrekking tot telefonie en videovergaderen, de aanschaf van smartphones, het al dan niet uitbesteden van dienstverlening, het gebruik van Cloud-toepassingen en de mogelijke overstap naar Office 365.

Het nieuwe IT-beleid wordt in 2021 uitgewerkt in verschillende projecten op het gebied van de communicatie, informatiebeveiliging en informatiemanagement (DWH) en informatiehuishouding (DMS). I&A participeert in de vernieuwing van het nieuwe intranet, de ZonMw website en de aanbesteding van hardware en IT ondersteuning. Daarnaast staat in 2021 de volledige overgang naar het nieuwe Grant Management Systeem AIMS gepland; I&A krijgt daarbij een belangrijke ondersteunende rol.

Documentaire Informatie Huishouding (DIH)

De afdeling Documentaire Informatie Huishouding (DIH) heeft als taak het onderhouden van de duurzame (digitale) documentaire informatie. Het kwaliteitssysteem van de afdeling vormt de basis om efficiënt te kunnen werken en te kunnen voldoen aan wet- en regelgeving.

Om aan de gestelde kaders te voldoen en de doelstellingen van het beleidsplan te halen is een goede informatievoorziening noodzakelijk. Door de uitbraak van het coronavirus wordt voornamelijk thuis gewerkt. De faciliteiten om digitaal te werken verdienen een update, mede gezien de verwachting dat in de toekomst meer wordt thuisgewerkt dan voor de uitbraak van het coronavirus.

Naast het faciliteren van digitaal werken is het voor ZonMw ook van belang om te voldoen aan wet- en regelgeving. Met de huidige faciliteiten kan ZonMw aan wet- en regelgeving voldoen, maar dit vergt wel extra inspanningen bij een hoge werkdruk.

Investerings om de informatievoorziening verder te digitaliseren zijn noodzakelijk om te komen tot een efficiënter en duurzaam toegankelijk digitaal informatielandschap. Deze investeringen bestaan niet alleen uit de aanschaf van materiaal en applicaties, maar ook uit het investeren in de kennis van de ZonMw-medewerkers over de uitvoering van werkzaamheden ten behoeve van de informatievoorziening.

In 2021 ligt de focus op onderstaande activiteiten:

- Het afronden van het DIH-beleidsplan om de koers voor de komende jaren te bepalen. Leidraad bij het schrijven zijn de behoefte van de organisatie en de resultaten van de monitor van de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed.
- Bijdrage leveren aan het project 'Implementatie AIMS'.
- Vervanging van ZonMw-Delfi.
Na de implementatie van AIMS blijft een deel van de informatie achter in ZonMw-Delfi. Gezien de verouderde programmatuur is het noodzakelijk om deze informatie op een andere manier beschikbaar te houden, bijvoorbeeld in een Document Management Systeem.
- Ontwikkelen van instrumenten voor kennisoverdracht aan ZonMw-medewerkers.
- Verfijning van het 'Kwaliteitssysteem Documentaire informatiehuishouding'.
- Afronding van de hotspot COVID-19.

Vooruitgang vraagt om onderzoek en ontwikkeling. ZonMw financiert gezondheidsonderzoek én stimuleert het gebruik van de ontwikkelde kennis – om daarmee de zorg en gezondheid te verbeteren.

ZonMw heeft als hoofdpdrachtgevers het ministerie van VWS en NWO.

ZonMw stimuleert
gezondheidsonderzoek en
zorginnovatie

Laan van Nieuw Oost-Indië 334
2593 CE Den Haag
Postbus 93245
2509 AE Den Haag
Telefoon 070-3495111
info@zonmw.nl
www.zonmw.nl